

Програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. Пътна карта на България

Раздел 1: Анализ на актуалното състояние на цифровата трансформация в специфичния за България контекст

Цифрови умения

Цифрова инфраструктура

Цифрова трансформация на предприятията

Цифрово управление (цифровизация на обществените услуги)

Раздел 2: Национални траектории и целеви стойности, които да допринесат за постигането на целите на ЕС в областта на цифровите технологии

Раздел 3: Политики, мерки и действия за постигане на цифровите цели

3.1 Общ преглед на мерките за цел:

Цифрови умения

Цифрови инфраструктури

Цифровизация на предприятията

Цифрови обществени услуги

3.2 Описание на мерките

3.3 Допълнителни мерки и проекти, включени в приключващата в края на 2024 г. Национална програма „Цифрова България“ 2025 г., които имат косвено влияние върху постигането на цифровите цели на програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.

Раздел 4: Политики, мерки и действия, които допринасят за постигането на общите цели

Раздел 5: Сътрудничество на равнище ЕС

5.1 Многонационални проекти

5.2. Благоприятстващи фактори на равнище ЕС

Раздел 6: Обратна информация от заинтересованите страни

Раздел 7: Общо въздействие и заключение

Раздел 1: Анализ на актуалното състояние на цифровата трансформация в специфичния за България контекст

Цифрови умения

Силни страни

- Много признати университети, предлагащи компютърни науки и ИТ програми с хиляди завършили, които получават инженерни дипломи всяка година
- Силни традиционни технически умения и STEM професионалисти
- Сравнително добри резултати по отношение на образованата работна сила, броя на изследователите и специалистите. България е сред световните лидери що се отнася до съответствието на уменията на работниците, чието образование съответства на тяхната професия и професионалното записване
- ИИКТ-БАН Високопроизводителен изчислителен център и наличие на научен потенциал
- Наличие на изследователска инфраструктура
- На първо място в ЕС по отношение на дела на жените специалисти в областта на ИКТ
- INSAIT Институт за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии – първи по рода си в Източна Европа, който привлича таланти от цял свят в своите изследователски програми

Слабости

- Големи пропуски по отношение на цифровите умения и грамотност и използването на интернет от населението, особено в селските райони и сред възрастните хора.
- Недостатъчна осведоменост относно онлайн безопасността и киберсигурността.
- Недостиг на квалифицирана ИТ работна сила на всички нива на управление и бизнес сектор, особено на регионално ниво
- Липса на ИКТ обучения и повишаване на уменията в организациите
- Поддържането на център за данни и осигуряването на необходимата сигурност и непрекъснатост на процесите изисква ресурси, които често не се покриват от бюджетирането на академичните среди и приключват своят жизнен цикъл с приключването на основните програми за финансиране
- Налице са дефицити в организационната среда, изразяващи се в силния традиционализъм на част от преподавателския състав в установените методики на преподаване и обща липса на цифрово обучени учители
- Университети, организации от частния сектор и донори изпълняват програми, насочени към повишаване на цифровите умения, но тези усилия са в малък мащаб, тясно фокусирани и не обхващат цялата страна, с изразена диспропорция по региони NUTS2
- Разпокъсаност на усилията и работа „на парче“ или „на кръпки“ за решаване на текущо възникнали проблеми в системата, без дългосрочна обща визия и интегриран подход за изграждане на силно образовано население с развити дигитални умения и компетенции
- Ниски разходи за НИРД: много под средното за ЕС 27 и неефективно изразходване на средствата

Възможности

- Цифрово грамотно младо поколение
- Баланс между половете по отношение на достъпа и използването на интернет
- Активни местни НПО, асоциации и частен сектор в обучението на младежи
- Възможности за привличане на външни експерти от областта, в т.ч. и от българската диаспора
- Способността на страната да прави иновации, включително в областта на технологиите и цифровите умения класира България на водещи позиции по отношение на въздействието на знанието, създаването на знания и разпространението на знания
- Страната ни се представя добре и когато става дума за записване във висше образование, технически умения, изследователски таланти в областта на STEM

- Българските разработчици са на челни места в специализациите в областите на облачните изчисления, разработката на бази данни и софтуерното инженерство
- Актуализиране на учебната програма с интегриран елемент от ИКТ и целенасочени курсове за преподаване на цифрови умения на всички нива за постигане на целите на програмата „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.
- Равномерно преразпределяне на средствата в областта на STEM образованието, с цел намаляване на диспропорциите
- Повишаване на компетентността на учени и разработчици в бизнес, стартъпи и стартъп акселераторски програми

Заплахи

- Изтичане на „мозъци“ на ИКТ специалисти. Сериозен риск, пред който е изправена страната ни, е неспособността да се задържат таланти, да се създават атрактивни условия за тях, включително чрез адекватни възнаграждения. Този риск може да се увеличи с течение на времето, тъй като цифровото разделение между държавите се разширява поради неравномерното развитие на управляваните от данни цифрови бизнеси по целия свят. България ще трябва да преразгледа подхода за задържане на таланти и да осигури привлекателни условия на национално ниво
- Слабо участие на научноизследователските институти и висши училища в активните бизнес кълстери
- Слаба връзка между наука и бизнес. Липса на базова подкрепяща среда за технологичен трансфер
- Липсата на цифрови умения възпрепятства възприемането на цифрови технологии от малкия и среден бизнес и физическите лица, ограничавайки общия потенциал за цифрова трансформация в страната
- Последиците от застаряването на населението върху икономиката и пазара на труда и неговото функциониране, водещи както до намаляване на количеството и качеството на труда, така и до неблагоприятни промени в образователното равнище и професионалните компетенции на работната сила

Цифрова инфраструктура

Силни страни

- Изцяло либерализиран пазар на електронните съобщения
- Значителни мерки за подобряване на свързаността и инфраструктурата и днес страната е лидер сред балканските държави
- Осъществяване на политики в подкрепа на изграждане и подобряване на свързаността в страната чрез усилия за намаляване на таксите за радиочестотния спектър за телекомуникационните компании, улесняване на конкуренцията, инвестиране в инфраструктура
- Наличие на сравнително голям брой центрове за данни и IXP
- Усилено внедряване на 5G (през 2023 г. по скорост на изтегляне на мобилен ширококолов достъп България е сред световните лидери)
- Високо покритие на FTTx мрежи (през 2023 г. България е сред европейските лидери по фиксирани ширококолнови абонаменти)
- Ниски цени на услугите, базирани на високоскоростни мрежи и повишени обеми на обменени данни
- Значителни инвестиции в държавна опорна мрежа
- Широко разпространение и използван високоскоростен интернет достъп от домакинствата и предприятията в национален мащаб
- Традиции в подводните оптични мрежи през Черно море до Румъния, Украйна, Русия, Грузия и Турция
- Създадена ясна институционална рамка чрез Закона за електронните съобщения

Слабости

- Недостатъчно добра цифрова инфраструктура на регионално ниво въпреки относително високия процент на проникване на интернет (много селски райони и по-малки градове все още нямат подходяща свързаност)
- Недостатъчно ниво на инвестиции, особено в селските райони, където инвестиционните разходи са високи, а възвращаемостта ниска
- Ограничено финансиране в програми и проекти за цифрова трансформация, вкл. цифрова свързаност, особено на регионално ниво
- Достигнат края на експлоатационния срок или максимален капацитет на всички Черноморски подводни кабелни системи
- Голям брой малки оператори с разпокъсана инфраструктура
- Необходимост от спазване на редица изисквания при изграждане на физическа инфраструктура и разполагане на телекомуникационни кабели

Възможности

- Бързо нарастващо навлизане на мобилни устройства и интернет
- Сравнително високо разпространение и достъпност на смартфоните в градските и селските райони
- Високоскоростна интернет връзка в градовете
- Правителството, частният сектор и академичните среди могат да реализират потенциала на високоскоростния интернет в градовете, да създадат базирани на данни продукти и да ги внедрят чрез мобилни приложения поради високото разпространение на смартфоните. Това създава солидна основа за внедряване и създаване на управлявани от данни технологични проекти
- Възможности за кандидатстване за финансиране чрез Механизма за свързване на Европа (MCE) Works за изграждане на нови и/или подмяна/дублиране на старите подводни кабелни системи за по-ниско закъснение и резервираност на ЕС до Азия и Далечния изток

Заплахи

- Нарастващо цифрово разделение между градовете и селата
- Липса или малък частен инвестиционен интерес в отдалечените и слаборазвитите райони
- Недоразвитата цифрова инфраструктура в отдалечените райони поставя предизвикателства пред цифровото включване и равния достъп до услуги на електронното управление и инициативи за цифрово образование
- Липсата на цифрови умения. Достъпността на смартфоните в България е една от най-високите в света, но по отношение на използването на услугите, предлагани от използването на смартфони, България изостава значително. Без програми за подкрепа, насочени към намаляване на тази разлика, изоставането на селските райони ще се усеща още по-остро с времето
- Наличието на военни действия в района на Черно море затруднява все повече изграждането и поддръжката на Черноморските подводни кабелни системи. Високите инвестиционни разходи за тези дейности затрудняват допълнително тяхното осъществяване
- Цифровото разделение на градските и селските райони води до още по-голямо обезлюдяване на селата и пренаселване на градовете

Цифрова трансформация на предприятията

Силни страни

- Наличие на ИКТ клъстери, които могат да бъдат използвани като локомотиви за регионална интелигентна специализация в България

- Работещи технологични паркове и хъбове, достъпна работна ръка, наличие на научни таланти
- Силна екосистема за поддръжка на стартиращи бизнеси
- Солидна правна и регулаторна среда за цифровизация на услугите в публичния и частния сектор
- Създадени благоприятни условия за развитие на стартапи, включително работещи с цифрови технологии и данни (страната неофициално е стартап центъра в Източна Европа)
- ИКТ секторът се развива активно с участието на телекомуникационните компании, които се използват в научноизследователска и развойна дейност и от стартиращи фирми (особено Финтех)
- Силно търсене на внос на ИКТ оборудване, разкривайки интереса и нуждите на местните играчи в поддръжката и актуализацията на ИКТ сектора

Слабости

- Слабо цифрово възприемане от МСП (България е на последните позиции в Европа, когато става дума за интеграция на цифровите технологии като изкуствен интелект, облачни технологии и големи информационни масиви (големи данни))
- Ниското ниво на инвестиции в ИКТ от предприятията, комбинирано с недостига на ИКТ специалисти, ограничена инфраструктура, регулаторни предизвикателства, малък пазар на труда и ниска покупателна способност на населението са основните причини за по-бавната цифровизация в България
- Силна концентрация на ИКТ бизнеса и организации за подкрепа, като бизнес инкубатори, научни и технологични паркове и споделени работни пространства главно в София, Пловдив и Варна, което налага отново диспропорция и неравномерно развитие на МСП
- Забавяне при внедряването на цифрови услуги като Интернет на нещата, умни градове и т.н.
- Ограничени инвестиции за цифрова трансформация, особено на регионално ниво
- МСП продължават да изпитват затруднения поради слабо развитото електронно управление, особено на регионално и местно ниво, липсата на информация за новоприето законодателство и неговите последици за МСП, както и затруднената комуникация с различни административни органи
- Местните компании не са мотивирани и нямат необходимите компетенции или бюджет за осъществяване на проекти за цифрова трансформация, като на ниво по-малки градове и села тази слабост се задълбочава
- Само 8 % от предприятията са наели или са се опитали да наемат специалисти по ИКТ. Част от работодателите не инвестират достатъчно ресурси в повишаване на цифровите умения на служителите
- Българската електронна търговия е възпрепятствана от предизвикателства, свързани с доверието в онлайн услугите, технически неизправности на уебсайтове, недостатъчно развити услуги за доставка и транспорт, както и качеството на услугите
- Липса на интеграция на цифровите технологии и заради ниската степен на развитие на електронната търговия в България
- Ниски разходи за НИРД: много под средното за ЕС 27 и неефективно изразходване на средствата

Възможности

- Силна подкрепа и финансиране от ЕС за изпълнение на текущи и планирани проекти за управлявани от данни иновации и цифрова трансформация
- Стабилно търсене на ИКТ продукти
- Развиващи се модели на покупка и продажба онлайн
- Нарастваща роля на социалните медийни платформи сред населението
- Възможности за привличане на чуждестранни експерти от областта, в т.ч. и от българската диаспора

- Подкрепяйки цифрови стартиращи фирми и подпомагайки техните решения да се мащабират и използват от местни малки и средни предприятия и големи бизнеси, България може да извлече ползи по отношение на постигането на целите на „Цифровото десетилетие“
- ИКТ секторът ще играе още по-важна роля, тъй като 5G продължава да навлиза и цифровите технологии стават все по-широко използвани
- С навлизането на смартфоните и мобилния интернет навигациите за използване на онлайн услуги се увеличават сред градското население
- С необходимата подкрепа за цифровите компании, работещи в сектори като електронна търговия и Финтех, България ще може да увеличи броя на потребителите на цифрови услуги, да засили доверието в цифровите взаимодействия и да подпомогне по-нататъшното развитие на цифровата икономика
- България е активен участник от ЕС в областта на високопроизводителните изчислителни технологии (HPC) и има потенциала да се превърне в основен играч във високопроизводителните изчисления както на регионално, така и на европейско ниво
- Изградени зони за свободна търговия с необходимата техническа инфраструктура за привличане на нови инвестиции, силна среда за подкрепа за стартираща екосистема, успешни центрове, ускорители и инкубатори, както и няколко възможности за рисков капитал и финансиране от ЕС за местни основатели на ранен етап
- Нарастващата популярност на ИИ технологиите създава вълна от стартиращи фирми в страната
- Използването на уменията на по-младото поколение, което познава цифровите технологии, може да допринесе за по-широкото навлизане на цифровите навигации

Заплахи

- Слабо участие на научноизследователските институти и висши училища в активните бизнес кълстери
- Нефункционална екосистема за иновации (наука-образование-иновации) с риск от ограничено оползотворяване на научните изследвания и иновациите за повишаване на конкурентоспособността на индустрията
- Недостатъчно въвеждане и използване на ИКТ в индустриалните сектори и особено в МСП - потенциалът им за растеж и износ ще продължава да бъде ограничен
- Неразвит пазар на услуги за киберсигурност

Цифрово управление (цифровизация на обществените услуги)

Силни страни

- Солидна правна и регулаторна среда за цифровизация на услугите в публичния и частния сектор
- Ускорени темпове на развитие на е-управлението
- Споделените цифрови платформи за предоставяне на услуги, внедрени с подкрепата на ЕС, улесняват достъпа на потребителите до различни онлайн услуги
- Механизмите за електронна и мобилна идентификация и удостоверяване осигуряват по-сигурен достъп до електронни услуги
- Транзакционните държавни услуги са по-удобни и рационализирани с наличните опции за онлайн плащане
- Напредък в създаването на удобства за мобилни устройства и потребителския интерфейс на наличните онлайн обществени услуги
- Разработени разпоредби за киберсигурност
- Създадени институции за киберсигурност като CERT
- Стартирани инициативи на високо ниво за борба с киберпрестъпността

Слабости

- Недостатъчен капацитет за координирана цифрова трансформация в публичния сектор

- Лошо междуведомствено сътрудничество и реинженеринг на организационните процеси, фрагментирани информационни системи и некоординирано предоставяне на услуги
- Докато някои държавни институции на национално ниво и големи компании в големите градове са започнали да прилагат иновативни решения, базирани на данни, много други държавни ведомства и общини все още се борят с ограничени насоки, липса на финансиране, остаряло и фрагментирано наследство от системи и липса на ИТ работна сила с висока цифрова грамотност и основни цифрови умения
- Прозрачността на процесите на предоставяне на услуги, дизайнът на услугата и защитата на личните данни остават ниски
- Трансграничните електронни услуги все още са по-слабо развити
- Въпреки последните подобрения в правната и регулаторната среда, неадекватните процеси и системи за управление на данни, защита на личните данни и киберсигурност доведоха до липса на обществено доверие в електронните услуги, предоставяни от държавните органи
- „Силозният“ менталитет в институциите възпрепятства споделянето на данни
- В момента съхранението, споделянето и използването на данни в България е много фрагментирано. Част от публичните данни остават на хартиен носител, което прави невъзможно лесното им извличане и анализ в реално време
- Огромно количество информация се поддържа в информационни системи без достъп до тези данни. Когато достъпът до данни е възможен, той не винаги следва приетите стандарти
- Недостатъчна култура за споделяне на данни в централната администрация и общините
- Слабо използване на услугите на електронното управление от населението
- Малък брой на публичните електронни услуги, които се предоставят изцяло онлайн
- Липса на трансгранична оперативна съвместимост на информационните инфраструктури за услугите и обмен на данни (без здравеопазване) с важно икономическо и социално значение
- В някои случаи хората с увреждания са изложени на цифрова изолация
- Недостатъчно техническо и оперативно прилагане на разпоредби и стандарти за обмен на данни, оперативна съвместимост и киберсигурност
- Недостатъчен фокус върху киберсигурността в програмите и проектите за цифровизация
- Честите кибератаки, особено на регионално ниво, могат да компрометират чувствителна информация, оказвайки отрицателно въздействие върху гражданите и институциите

Възможности

- Нарастваща роля на социалните медийни платформи сред населението. Имайки предвид досегашния опит, страната може да се възползва от тази възможност за по-нататъшно въвличане на всички групи от населението в цифрово взаимодействие и получаване на цифрови дивиденди
- Положителен баланс между половете по отношение на достъпа и използването на интернет
- Активни местни НПО, асоциации и частен сектор в инициативи за намаляване на цифровото разделение, подобряване на цифровите умения и борба с киберпрестъпността
- Възможности за привличане на чуждестранни експерти от областта, в т.ч. и от българската диаспора
- Развитие и предлагане на нови електронни административни услуги
- Ангажиментът на страната за възприемане на технологии, управлявани от данни, позиционира България като потенциален лидер в иновациите и център за по-нататъшен напредък в областта
- Обединявайки сили с гражданското общество, администрацията може да достигне до по-стандартизиран, практичен и координиран подход към развитието на цифровата икономика както като цяло, така и в отделни сектори в частност

Заплахи

- Ниско обществено доверие в онлайн услугите (по много причини липсата на доверие в България се дължи не само на лошата киберсигурност, но и на липсата на информираност за ползите от използването на онлайн обществени услуги. Голяма част от населението са възрастни хора, които не са свикнали или нямат доверие например в безхартиени услуги, предоставяни от правителството, или търговски услуги, предоставяни от фирми за електронна търговия)
- Нарастващото цифрово разделение в България между градските и селските райони и между младото и възрастното население
- Ограниченият достъп до цифрова инфраструктура в отдалечени райони и слабата цифрова грамотност сред населението в селските райони ограничава способността на предприятията и хората да използват напълно цифровите технологии и да участват в цифровата икономика
- Текущите цифрови инициативи, които са съсредоточени върху развитието на София, допринасят за увеличаване на съществуващите проблеми с цифровото изключване
- Държавните органи работят с чувствителна лична и поверителна информация на граждани, фирми и организации. Поверителността и сигурността на данните са сред най-сериозните предизвикателства. Развиващият се характер на заплахите за киберсигурността и необходимостта от спазване на разпоредбите за защита на данните са предизвикателство за правителството и частния сектор да прилагат стабилни мерки за сигурност
- Недостатъчно ефикасни мерки за осигуряване на киберсигурност
- Голям брой кибератаки и пробиви на данни
- Недостатъчно развит пазар на услуги за киберсигурност

Раздел 2: Национални траектории и целеви стойности, които да допринесат за постигането на целите на ЕС в областта на цифровите технологии

Европейската политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. определя пътя за цифрова трансформация на европейските икономики и общества и поставя конкретни цифрови цели за изпълнение до 2030 г.

Посочените цифрови цели са в четирите основни области: цифрови умения, цифрови инфраструктури, цифровизация на предприятията и цифровизация на обществените услуги.

С цел постигане на посочените цифрови цели, като се взимат предвид техническото, икономическо и обществено развитие, всяка от държавите членки подготвя национални прогнозни траектории, определящи нивото на амбиция на съответната страна. Целта на траекториите за цифровото десетилетие е двойка. Първо, те служат като основа за наблюдението от страна на Комисията на напредъка към постигане на целите. Второ, траекториите за цифровото десетилетие служат за подготовка на националните стратегически пътни карти за цифровото десетилетие („национални пътни карти“). Всяка от траекториите определя предполагаемия път за постигане на националната цифрова цел до 2030 г. в следните направления: основни цифрови умения, ИКТ специалисти (и сближаването между половете в областта на ИКТ), гигабитови мрежи (VHCN и FTTP), 5G покритие, полупроводници, периферни възли, квантови изчислителни технологии, внедряване на цифровите технологии в предприятията – използване на услуги в облак, големи информационни масиви или изкуствен интелект, цифров интензитет в МСП, увеличаване на иновативните предприятия (еднорози), цифровизиране на обществените услуги за гражданите, цифровизиране на обществените услуги за предприятията, достъп до електронно здравно досие, достъп до електронна идентификация (eID).

Прогнозните траектории на Цифровото десетилетие са в съответствие със Съобщение на Комисията за определяне на прогнозните траектории на равнището на Съюза за цифровите цели¹. Ключовите показатели за ефективност (КПЕ), с които се измерва напредъка за постигането на цифровите цели са в съответствие с Решение за изпълнение (ЕС) 2023/1353 на Комисията от 30 юни 2023 година за определяне на ключови показатели за ефективност за измерване на напредъка към постигането на цифровите цели², определени в член 4, параграф 1 от Решение (ЕС) 2022/2481 на Европейския парламент и на Съвета. Всяка държава членка следва да определи собственото си равнище на амбиция, с цел осигуряване на по-висок принос за постигане на определените общоевропейски цифрови цели до 2030 г.

Всяка една национална прогнозна траектория се състои от базова траектория и прогнозна траектория.

Базовата траектория е теоретичен път на напредък по ключовите показатели за ефективност, която е изградена на база на историческите данни и екстраполирането им до 2030 г. Базовата траектория не взема предвид интервенциите в областта на политиката и не отчита инвестиционните елементи чрез допълнителните мерки и средства, предвидени от всяка държава за постигането на напредък в определените цифрови цели до 2030 г.

Националната траекторията на цифровото десетилетие отчита този напредък, като представлява идеалния теоретичен път на всяка цифрова цел, отчетен от последната историческа стойност до нейната национална целева стойност за 2030 г. Чрез нея държавите членки определят своето равнище на амбиция и ще бъдат използвани за сравнение с общоевропейските целеви стойности, определени в политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. Националните прогнозни траектории са отправна точка за наблюдение на времевия напредък на всяка държава.

Държавите членки, които не са постигнали достатъчен напредък в съответствие с прогнозните траектории в дадена област трябва да представят коригиращи политики, мерки и действия, които възнамеряват да предприемат, за да напреднат повече във въпросната критична област.

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/communication-establishing-union-level-projected-trajectories-digital-targets>

² https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.168.01.0048.01.BUL&toc=OJ%3A2023%3A168%3AFULL

За изготвяне на националните прогнозни траектории е използвана методиката описана в Методология за проектиране на траекториите за Цифрово десетилетие до 2030 г. „Методологията“ на ЕК (Methodology to project Digital Decade Trajectories towards 2030 - JRC Technical Report³).

- Линейна функция е използвана за цифровите цели: основни цифрови умения, ИКТ специалисти, цифров интензитет на МСП, достъп до електронни здравни досиета.
- Приети са прости линейни прогнози за цифровите индикатори, които се очаква да показват стабилен и редовен напредък.
- S-образна функция (логистична функция) е използвана за: гигабитови мрежи (VHSCN и FTTP), 5G покритие, предприятия използващи компютърни услуги „в облак“, големи информационни масиви или ИИ, достъп до обществени услуги за предприятията и достъп до обществени услуги за гражданите.

Този вид функция е подходяща за описване на типичното поведение при внедряване на нови технологии. S-образната функционална форма се описва със следните няколко стадия:

- начало на жизнения цикъл на дадената технология, при което има сравнително малък брой възприемащи ползватели;
- етап на бързо нарастване на разпространение на технологията, който се характеризира със значително нарастване на разпространението;
- етап на насищане, в който нарастването е незначително, след което функцията се развива линейно.

S-образната функция се характеризира с три параметъра:

- времето на разпространение – описва времето на разпространение с начална стойност, равна на последната историческа стойност;
- скорост на разпространение – описва скоростта на разпространение, в зависимост от наблюдаваната историческа тенденция и отстоянието от базовата линия до предварително зададено ниво на насищане;
- точката на насищане (инфлексна точка) – представлява максималното идеално разпространение на технологията.

Базовите траектории ще бъдат актуализирани при наличие на нови стойности за всеки КПЕ, за да се проследява ефекта от новите инвестиции върху КПЕ за достигане на целите за 2030 г.

1. ЦИФРОВИ УМЕНИЯ

Политическа програма „Цифрово десетилетие“ 2030 г. поставя за общоевропейска цел нарастване на населението с цифрови умения и висококвалифицирани професионалисти в ИКТ сектора, както и постигане на баланс между половете, където най-малко 80% от лицата на възраст 16-74 години притежават поне основни цифрови умения и най-малко 20 милиона ИКТ специалисти да бъдат наети в рамките на ЕС, като същевременно се насърчава достъпът на жените до тази област и се увеличава броят на завършилите висше образование в областта на ИКТ.

1.1. Основни цифрови умения

Общеевропейската цел е достигане на 80% от населението на възраст от 16 до 74 години да притежава основни цифрови умения.

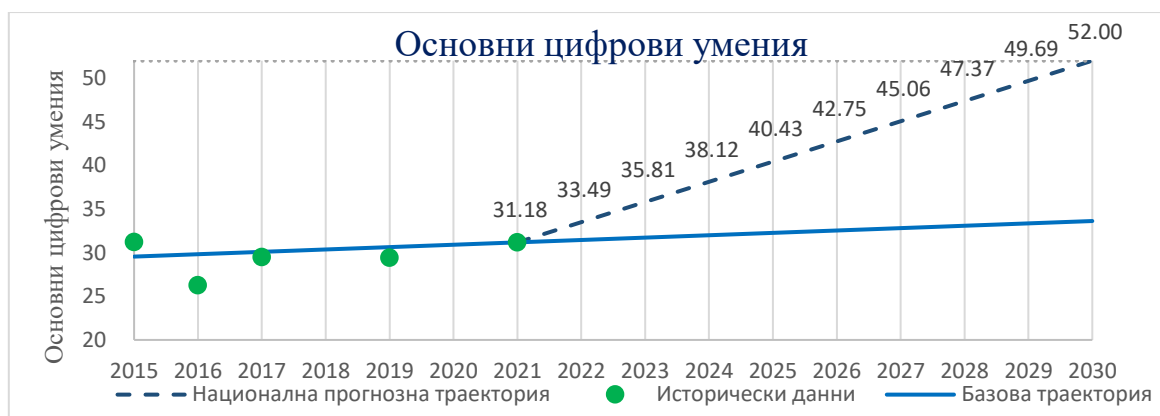
Определя се като процент лица на възраст между 16 и 74 години, групирани по пол, притежаващи „основни“ или „по-високи от основните“ цифрови умения във всяка от следните пет области: информация, комуникация, решаване на проблеми, създаване на цифрово съдържание и умения в областта на безопасност. Измерва се въз основа на дейностите, които лицата са извършили през предходните три месеца. Измерва се и сближаването на половете, като процент на жените и мъжете сред лицата с „основни“ или „по-високи от основните“ цифрови умения.

За източник на историческия период е използвана информацията от Eurostat за периода от 2015 г. до 2021 г. (с прекъсване в динамичните редове през 2021 г.).

³ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133748>

Последна историческа стойност за България⁴ е за 2021 г.: 31.18 % лица с основни цифрови умения между 16-74 г.

Базовата траектория е построена на база на историческите данни за България в периода 2015 г. до 2021 г. и тяхното екстраполиране до 2030 г. чрез използване на линейна регресия.

Фиг. 1 Население с основни цифрови умения, стойности в проценти

За определяне на националната прогнозна траектория за България до 2030 г., съгласно предвидените държавни мерки след 2022 г. и периода им на изпълнение е агрегирана следната информация по периоди и програми:

- До 2023 г.
 - По оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР) 2014 – 2020 BG05M2OP001-2.010-0001 "Квалификация за кариерно развитие на педагогическите специалисти" – 5 340 бр. педагогически специалисти, включени в програми за повишаване на квалификацията;
 - По ОП НОИР 2014 – 2020 BG05M2OP001-2.012-0001 "Образование за утрешния ден" – 26 900 бр. педагогически специалисти, включени в обученията за усвояване, въвеждане и прилагане на иновативни методи на преподаване чрез използването на съвременни ИКТ;
- До 2026 г.
 - По програма „Образование“ 2021 – 2027 във връзка с НПВУ процедура „Подобряване на качеството на общото образование чрез ефективно прилагане на компетентностен модел“ – 38 962 бр. обучени учители;
 - По НПВУ е заложено до средата на 2026 г. - 500 000 безработни и заети лица да преминат базово и средно равнище на дигитални умения в съответствие с Европейската рамка за дигитални компетенции DigComp2.1.
- До 2027 г.
 - По програма „Образование“ 2021 – 2027, проект "Модернизиране на професионалното образование и обучение" – 2 942 бр. обучени учители.
- До 2029 г.
 - По програма „Образование“ 2021 – 2027, операция "Дигитална трансформация на училищното образование, в т.ч. ПОО" - 2 923 бр. обучени учители и експерти от системата на образованието и 159 404 бр. обучени родители и образователни медиатори;
 - По програма „Образование“ 2021 – 2027, операция "Утвърждаване на компетентностния подход по важни за икономиката на региона и пазара на труда професионални направления, в партньорство с бизнеса, разширяване на дигиталните компетентности и дигиталното образователно съдържание във ВО" - 2 719 бр. обучени преподаватели и 18 821 бр. обучени студенти;
 - По програма "Развитие на човешките ресурси" - 142 400 бр. заети, безработни и неактивни лица следва да придобият дигитални умения.

⁴ до 2019г.: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_SK_DSKL_I/default/table?lang=en
от 2021г.: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TEPSR_SP410/default/table?lang=en

Графиката на *Фиг. 1* е изготвена на база населението на територията на Република България във възрастовата група 16-74 г., което към 31.12.2022 г. е наброявало 4 831 907 лица⁵.

Съгласно ползвания математически модел, определящ базовата траектория, при използване на историческите данни се очаква лицата с основни цифрови умения да достигнат до **33.63 %** през 2030 г.

При отчитане на предвидените нови инвестиции описани по-горе, стойността на националната прогнозна траектория за 2030 г. се очаква да достигне до **52% от населението**.

Въз основа на горепосочените данни, може ясно да бъде констатирано несъответствието между определената в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 общоевропейска цел от 80% население с основни цифрови умения и посочената национална прогнозна цел за България от 52%. С цел преодоляване на това несъответствие, е необходимо да бъдат предприети допълнителни държавни мерки и средства, които да компенсират дефицита от 28% между европейската и националната цел.

По отношение разпределението по пол в областта на основните цифрови умения в България се наблюдава равномерно съотношение между мъжете и жените, видно от *Фиг. 2*, което напълно изпълнява целите на програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.

Фиг. 2 Разпределение по пол на населението с поне основни цифрови умения (в %)

1.2. ИКТ специалисти

Общеевропейската цел е достигане на най-малко 20 милиона специалисти в областта на ИКТ (около 10% от общата заетост), които са наети в рамките на ЕС, като същевременно се насърчава достъпът на жените до тази област и се увеличава броят на завършилите висше образование в областта на ИКТ.

Определя се като брой лица на възраст 15-74 години, работещи като ИКТ специалисти; и сближаване на половете, което е измерено като процент на жените и мъжете сред тези лица. В съответствие с кодовата класификация ISCO-08⁶, ИКТ специалистите са лица, които са способни да разработват, управляват и поддържат ИКТ системи и за които ИКТ системите съставляват основната част от тяхната трудова дейност, включително, но не само, мениджъри на ИКТ услуги, ИКТ специалисти, ИКТ техници, ИКТ монтажници и специалисти по техническа поддръжка в областта на ИКТ.

За източник на историческия период е използвана информацията от Eurostat за периода от 2011 до 2022 година.

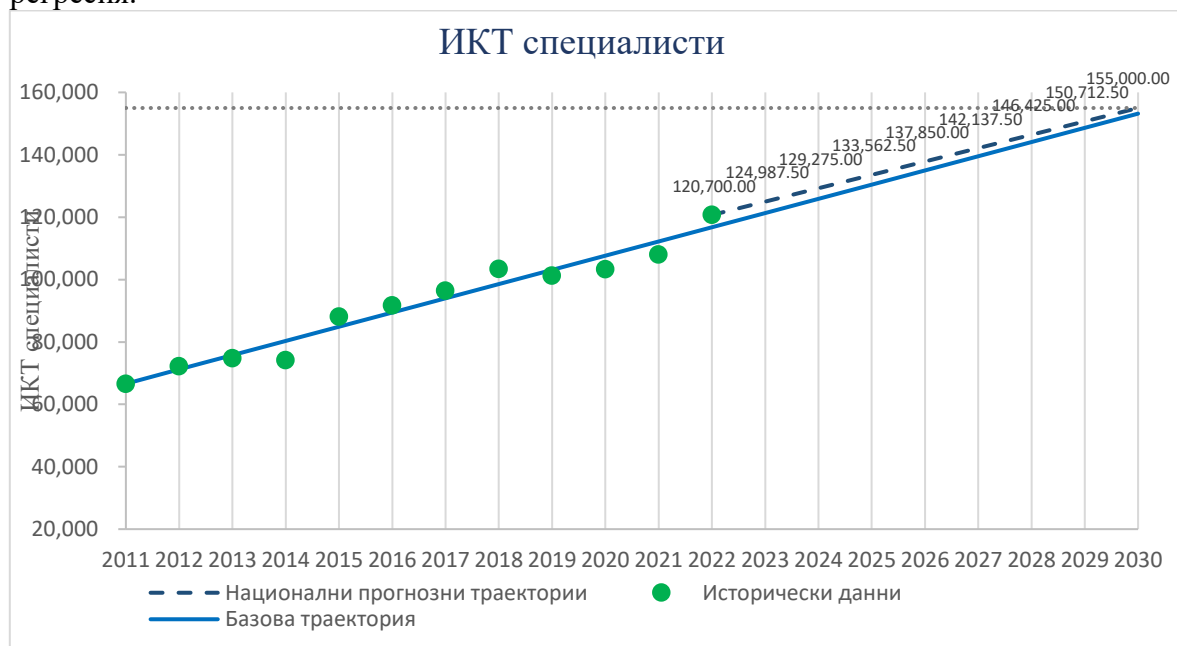
Последна историческа стойност за България е за 2022 г.⁷: 120,7 хил. лица специалисти по ИКТ между 15-74 г., което представлява 3,8% от общата заетост.

⁵ <https://www.nsi.bg/bg/content/2979/%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%BF%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8-%D0%B2%D1%8A%D0%B7%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82-%D0%BC%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D0%B5%D0%BD%D0%B5-%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%BB>

⁶ International Standard Classification of Occupations 2008 - https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_172572.pdf

⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_SKS_ITSPT/default/table?lang=en

Базовата траектория е построена на база на историческите данни за България в периода 2011 до 2022 г. и тяхното екстраполиране до 2030 г., чрез използване на линейна регресия.

Фиг. 3 Наети ИКТ специалисти, бр.

За определяне на националната прогнозна траектория за България до 2030 г. е определена стойността 155 000 специалисти по ИКТ на възраст между 15-74 г.

Графиката на Фиг. 3 е изготвена на база общата заетост в Република България, наброяващ 2 940,6 хил. заети лица⁸ през 2022 година.

Съгласно ползвания математически модел определящ базовата траектория при използване на историческите данни се очаква наетите ИКТ специалисти в България да достигнат **до 153 194 броя** през 2030 година.

При отчитане на предвиденото държавно стимулиране на цифровото образование сред учениците и студентите, както и привлекателността на ИКТ сектора за младите хора, не само заради доброто заплащане, но и заради все по-бързо навлизащата цифровизация в икономиката и обществото ни, стойността на националната прогнозна траектория за 2030 г. се очаква да достигне до **155 000 броя** ИКТ специалисти, което представлява **около 5% от общата заетост**.

Въз основа на горепосочените данни, може ясно да бъде констатирано несъответствието между определената в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. общоевропейска цел от 20 млн. ИКТ специалисти (около 10% от общата заетост) и посочената национална прогнозна цел за България от 155 000 души (около 5% от общата заетост). С цел преодоляване на това несъответствие, е необходимо да бъдат предприети допълнителни държавни мерки, средства и стимули, които да компенсират дефицита от 150 000 души между общоевропейската и националната цел.

Сближаването между половете в наетите ИКТ специалисти се изчислява като дял на жените ИКТ специалисти в общата заетост в ИКТ сектора. Не е определена конкретна и количествена цел за сближаване на половете и съответно тази част от целта не се третира като отделен индикатор.

⁸ <https://www.nsi.bg/bg/content/4009/%D0%B7%D0%B0%D0%B5%D1%82%D0%B8-%D0%BB%D0%B8%D1%86%D0%B0-%D0%B8-%D0%BA%D0%BE%D0%B5%D1%84%D0%B8%D1%86%D0%B8%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8-%D0%BD%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%B5%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%BE-%D0%BD%D0%B8%D0%B2%D0%BE-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D1%80%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D0%BD%D0%B8-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8>

По отношение на съотношението между мъже/жени (15-74 г.) ИКТ специалисти е видно от графиката, че последната историческа стойност за България за 2022 г. е следната: жени ИКТ специалисти – 28,9%, за мъжете е 71,1%.

По отношение на дела на жените специалисти в областта на ИКТ, България отчита относително високо ниво спрямо общоевропейското (18,9%), видно от

Фиг. 4.

Фиг. 4 ИКТ специалисти – разпределение по пол

2. СВЪРЗАНОСТ

Политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. поставя за общоевропейска цел сигурни, издръжливи, ефективни и устойчиви цифрови инфраструктури, при които всички крайни ползватели, намиращи се в определено местоположение да бъдат обхванати от гигабитова мрежа до крайната точка на мрежата и всички населени места да бъдат обхванати от безжични високоскоростни мрежи от следващо поколение с ефективност, еквивалентна най-малко на 5G технологията, в съответствие с принципа на технологичната неутралност.

2.1. Гигабитова свързаност

Общеевропейската цел е достигане на 100% гигабитова свързаност.

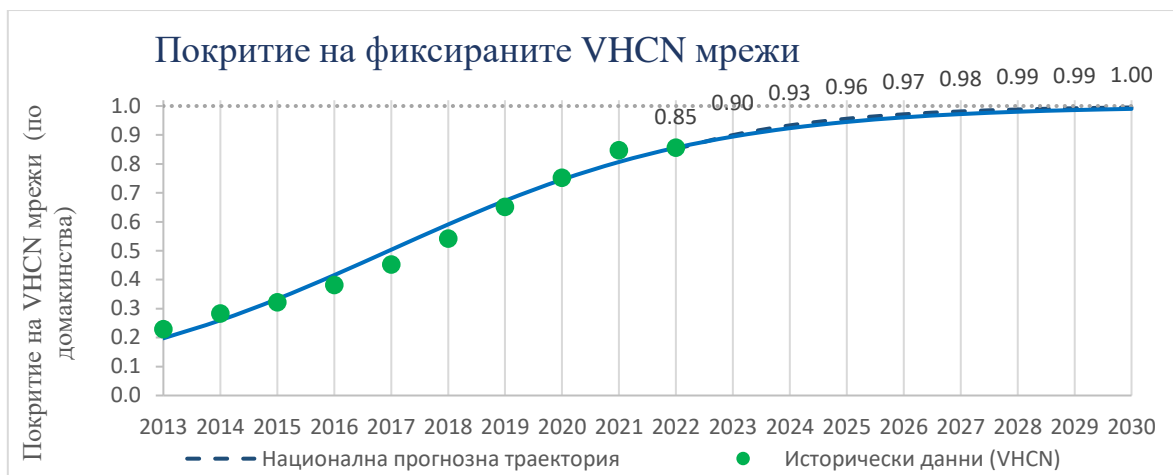
Определя се чрез процент на домакинствата, обхванати от фиксирани мрежи с много голям капацитет (VHCN). Разглежданите технологии са тези, които понастоящем могат да осигурят гигабитова свързаност, а именно: оптична връзка до помещенията (FTTP) и кабелен протокол за достъп DOCSIS 3.1. Развитие на FTTP покритието ще се наблюдава отделно и ще бъде взето предвид при разглеждането на данните за VHCN покритието.

За източник на историческия период е използвана информацията от Проучване на ширококолентовото покритие в Европа, изготвено за Европейската комисия от Omdia and Point Topic за периода от 2013 до 2022 година⁹.

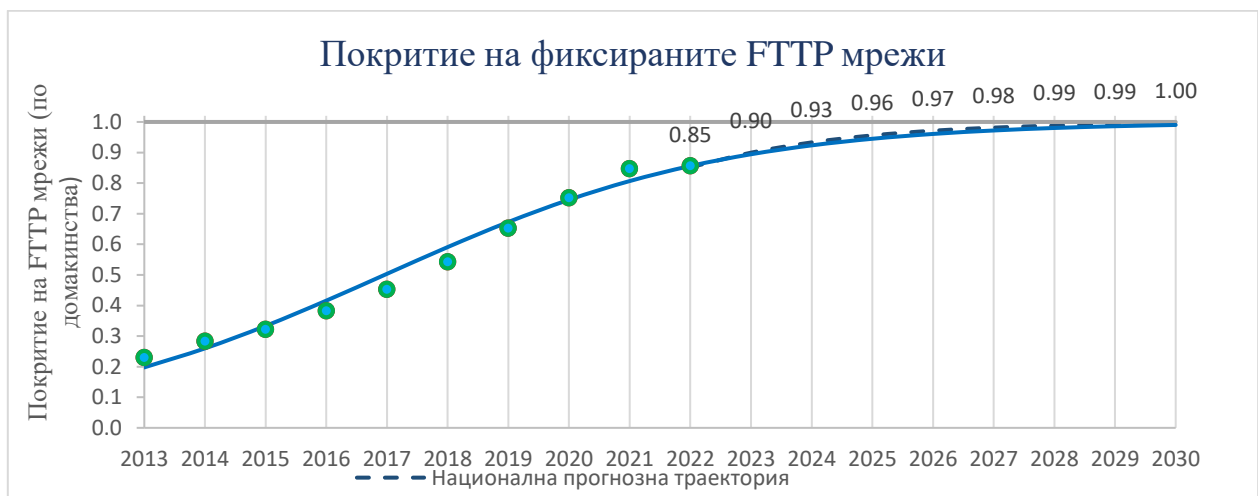
Последните исторически стойности за България са за 2022 г: 85,6% за VHCN, 85,6% за FTTP.

Базовата траектория е построена на база на историческите данни за България в периода 2013 г. до 2022 г. и тяхното екстраполиране до 2030 г. чрез S-образна функция.

⁹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/broadband-coverage-europe-2022>

Фиг. 5 Покритие на фиксираните VHCN мрежи

Фиг. 6 Покритие на фиксираните FTTP мрежи

Историческите данни за VHCN и FTTP гигабитови мрежи за България са еднакви като стойности, поради липсата на DOCSIS 3.1 мрежи.

При изготвяне на националните прогнозни траектории за гигабитовите мрежи VHCN (Фиг. 5) и FTTP (Фиг. 6) е взет предвид проекта „Широкомасщабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България“, по линия на НПВУ.

Съгласно ползвания математически модел определящ базовите траектории при използване на историческите данни се очаква гигабитовите мрежи (VHCN и FTTP) да достигнат до 99% през 2030 година.

Предвид високите стойности за нивото на представяне на VHCN и FTTP мрежи в страната и след прилагане на математическия модел за определяне на базовите S-образните траектории за гигабитовите мрежи, правим допускането, че базовата и прогнозна траектория съвпадат.

Въз основа на горепосочените данни, може ясно да бъде констатирано постигане на съответствие между определената в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. общоевропейска цел от 100% гигабитова свързаност и посочената национална прогнозна цел за България от почти 100%.

2.2. Покритие на 5G мрежите

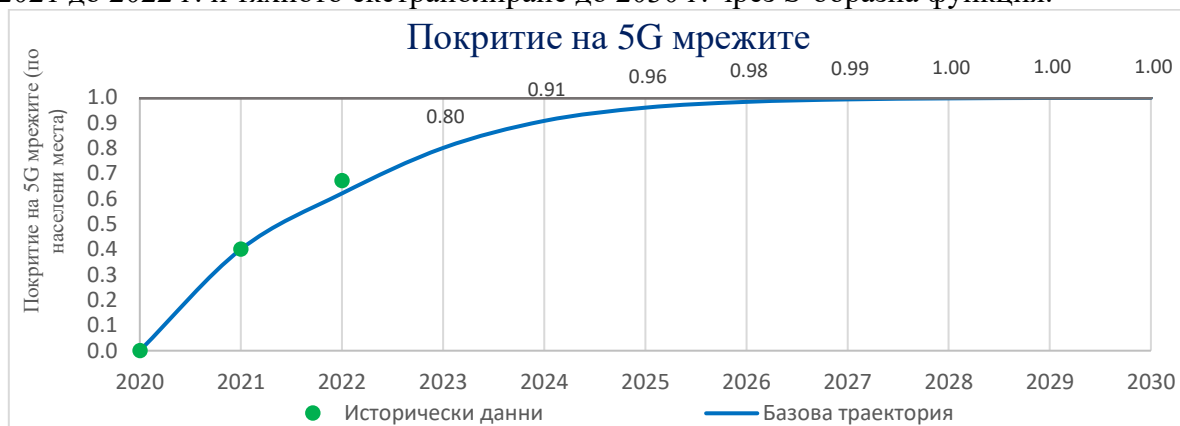
Общеевропейската цел е достигане на 100% покритие за 5G мрежите.

Определя се чрез процента от населените места, обхванати от поне една 5G мрежа, независимо от използваната честотна лента.

За източник на историческия период е използвана информацията от Проучване на широколентовото покритие в Европа, изготвено за Европейската комисия от Omdia and Point Topic за периода от 2020 до 2022 година.⁹

Последна историческа стойност за България е за 2022 г: 67,2% покритие за 5G мрежа.

Базовата траектория е построена на база на историческите данни за България в периода 2021 до 2022 г. и тяхното екстраполиране до 2030 г. чрез S-образна функция.

Фиг. 7 5G покритие в България.

Съгласно ползвания математически модел определящ траекторията при използване на историческите данни се очаква 5G покритието да достигне 100% от населените райони през 2028 година.

Въз основа на горепосочените данни, може ясно да бъде констатирано пълно съответствие между определената в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. общоевропейска цел от 100% покритие на 5G мрежите и посочената национална прогнозна цел за България от 100% по населени райони.

2.3. Полупроводници

Общеевропейската цел е достигане на най-малко 20% от световното производство като стойностно изражение на авангардни полупроводници.

Определя се като стойност, по отношение на приходите, от дейности в областта на полупроводниците, генерирана в Съюза на всички етапи от веригата на стойността, по отношение на световната пазарна стойност.

Липсват исторически данни и разработена траектория на този етап, съгласно Съобщението на Комисията¹ и Методологията³. Определеният източник на данни - Транснационалната корпорация за данни (IDC-International Data Corporation) е в процес на проучване и събиране на данни.

2.4. Периферни възли

Общеевропейската цел е достигане на най-малко 10 000 климатично неутрални периферни възли с висока степен на сигурност, като те бъдат разпределени по начин, който гарантира достъп до услуги за данни с малко закъснение (т.е. няколко милисекунди), независимо къде се намират предприятията.

Определя се като брой изчислителни възли, осигуряващи закъснения под 20 милисекунди; като индивидуален сървър или друг набор от свързани изчислителни ресурси, използвани като част от периферна изчислителна инфраструктура, обичайно инсталиран в периферен център за данни, работещ в периферията на инфраструктурата, и следователно намиращ се физически по-близо до ползвателите, за които е предназначен, отколкото възел за облачни изчисления в централизиран център за данни.

За източник на данни е определено проучване на Обсерваторията Edge¹⁰.

Липсват исторически данни на този етап, съгласно Съобщението на Комисията¹ и Методологията³. Определеният източник на данни (Edge Observatory) е в процес на събиране на качествена и количествена информация и изготвяне на методологията, за количествено определяне на внедряването на периферните възли и тяхната локализация, като поради тази причина не може да бъде изградена прогнозна траектория на този етап.

¹⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/edge-observatory>

2.5. Квантови изчисления

Общоевропейската цел е до 2025 г. ЕС да разполага с първия си компютър с квантово ускорение, което да позволи на Съюза до 2030 г. да заеме водеща позиция в областта на квантовите изчислителни технологии.

Определя се като брой работещи квантови компютри или квантови симулатори, включително ускорители на суперкомпютри с висока производителност, внедрени и достъпни за потребителските общности.

За източник на данни е определено проучване на Quantum Flagship¹¹.

Съгласно Съобщението на Комисията¹, на този етап началната стойност е „0“ на ниво ЕС и поради специфичните характеристики не е установена базова траектория. Очаква се до 2024 г. да бъде внедрен поне един действащ квантов компютър, последван от втори през 2027 г. и поне трети до 2030 година на ниво ЕС.

Като се има предвид спецификата на тази цел, постиженията на ЕС в тази област зависят от успешното изпълнение на съвместни ангажименти на няколко държави.

3. ЦИФРОВИЗАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

3.1. Цифрова трансформация на предприятията

Политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. поставя за общоевропейска цел поне 75% от предприятията в Съюза да използват една или повече от следните технологии – компютърни услуги „в облак“; големи информационни масиви; изкуствен интелект (ИИ), в съответствие със своите бизнес операции.

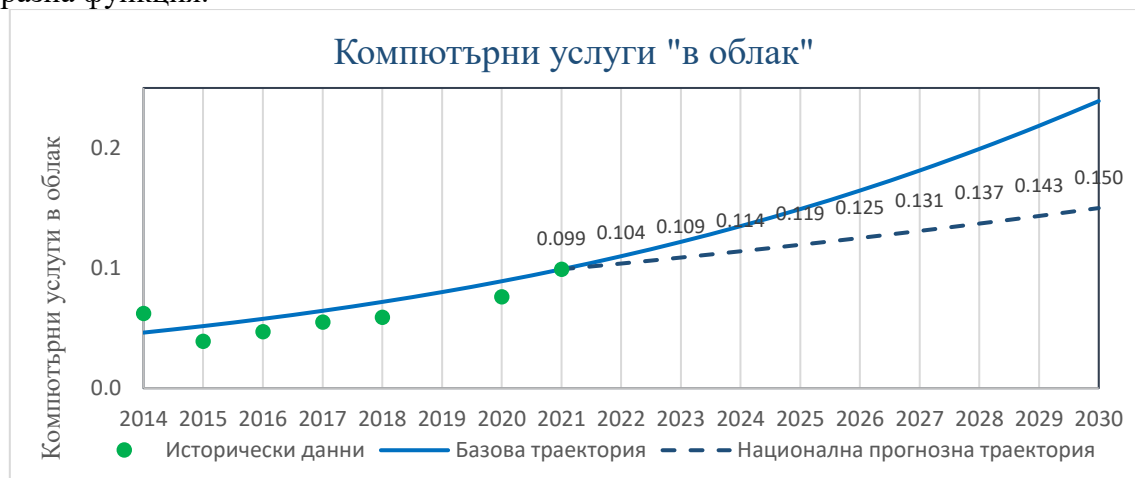
3.1.1 Компютърни услуги „в облак“

Определя се като процент на предприятията, използващи поне една от следните компютърни услуги „в облак“: финансови или счетоводни софтуерни приложения, софтуерни приложения за планиране на ресурсите на предприятието (ERP), софтуерни приложения за управление на връзките с клиенти (CRM), софтуерни приложения за сигурност, хостинг на базата данни на предприятието, както и компютърна платформа, предоставяща хостинг на среда за разработване, тестване или внедряване на приложения.

За източник на историческия период е използвана информацията от Eurostat за 2014, 2016, 2018, 2020 и 2021 година (отчетена на всеки две години и с прекъсване на динамичните редове през 2021 г.), съгласно Методологията³.

Последната историческа стойност за България е за 2021 г.¹²: 9,9% предприятия ползващи услуги „в облак“.

Базовата траектория за България е изготвена на база на историческите данни в периода от 2014 до 2021 г. (през една година) и тяхното екстраполиране до 2030 г., чрез използване на S-образна функция.

Фиг. 8 Компютърни услуги „в облак“

¹¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/bg/policies/quantum-technologies-flagship>

¹² До 2020 г.: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_CICCE_USE_custom_7244286/default/table?lang=en
от 2021 г.: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_CICCE_USE_custom_7168830/default/table?lang=en

За определяне на националната прогнозна траектория за България до 2030 г., съгласно предвидените държавни мерки след 2022 г. и периода им на изпълнение е агрегирана следната информация по периоди и програми:

➤ До 2026 г.

- По Програма за икономическа трансформация по линия на НПВУ, процедура BG-RRP-3.005 „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия” - 250 бр. предприятия въвели ИКТ системи.

➤ До 2027 г.

- По Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ) - Подкрепа за създаването на мрежа от Цифрови и иновационни хъбове, чиято задача е предоставяне на услуги към МСП в областта на цифровите технологии - 150 бр. МСП от мрежата;

- По ПНИИДИТ - иновативни ваучери използвани в Центровете за върхови постижения и центровете за компетентност - 50 бр. предприятия.

Графиката на *Фиг. 8* е изготвена на база общ брой предприятия¹³ с над 10 заети лица, които за България са 27 268 броя¹⁴(последна историческа стойност).

Съгласно ползвания математически модел, определящ базовата траектория при използване на историческите данни, се очаква предприятията, използващи компютърни услуги в облак да достигнат около 24% през 2030 година.

При отчитане на предвидените държавни инвестиции, описани по-горе, стойността на националната прогнозна траектория за 2030 г. се очаква да достигне до **15% от предприятията**.

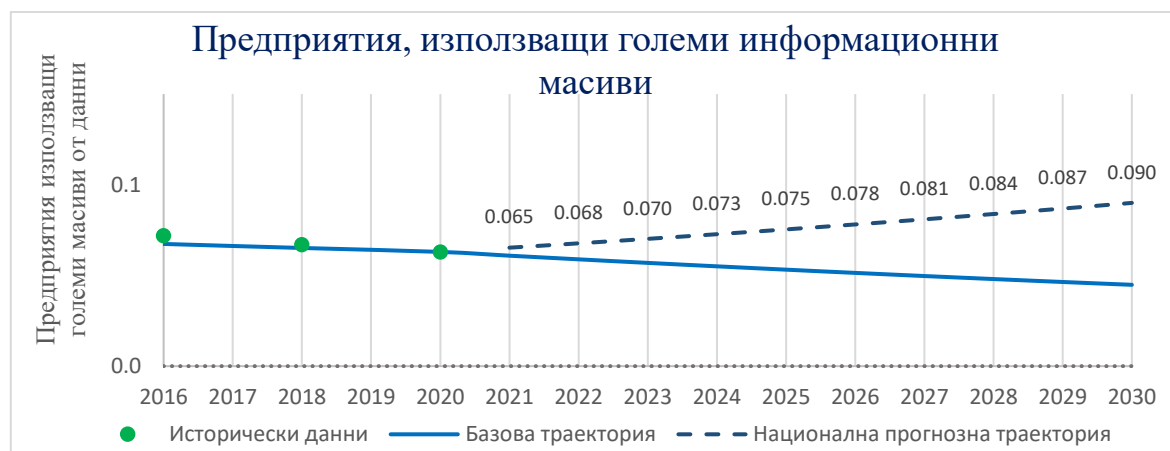
3.1.2 Големи информационни масиви

Напредъкът на държавите в областта на използваните големи информационни масиви се измерва като процент на предприятията, анализиращи големи информационни масиви от всякакви източници на данни (вътрешни или външни). От 2024 г. този показател ще се измерва чрез процента на предприятията, извършващи анализ на данни (вътрешен или външен).

За източник на историческия период е използвана информацията от Eurostat за 2016, 2018 и 2020 година (на всеки две години), съгласно Методологията³.

Последна историческа стойност за България е за 2020 г.¹⁵: 6,3% предприятия анализиращи големи информационни масиви.

Базовата траектория за България е построена на база на историческите данни в периода от 2016 до 2020 г. и тяхното екстраполиране до 2030 г. чрез използване на S-образна функция.

Фиг. 9 Предприятия, използващи големи информационни масиви

¹³ В следните икономически дейности по КИД-2008: от С до J и от L до N. <https://www.nsi.bg/sites/default/files/files/publications/KID-2008.pdf>

¹⁴ <https://www.nsi.bg/bg/content/7697/%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B9-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B0>

¹⁵ За 2016 и 2018 година: Statistics | Eurostat (europa.eu) https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_EB_BD_custom_7143102/default/table?lang=en
За 2020 година: Statistics | Eurostat (europa.eu) https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_EB_BD_custom_7143114/default/table?lang=en

За определяне на националната прогнозна траектория за България до 2030 г., съгласно предвидените държавни мерки след 2022 г. и периода им на изпълнение е агрегирана следната информация по периоди и програми:

➤ До 2027 г.

- По Програма Конкурентноспособност и иновации в предприятията (ПКИП) – 120 бр. подкрепени предприятия по тази специфична цел 1.2. „Извличане на ползите от цифровизацията“ на Приоритет 1.

- По ПНИИДИТ - Подкрепа за създаването на мрежа от Цифрови и иновационни хъбове, чиято задача е предоставяне на услуги към МСП в областта на цифровите технологии - 300 бр. МСП от мрежата;

- По ПНИИДИТ - иновативни ваучери, използвани в Центровете за върхови постижения и центровете за компетентност - 300 бр. предприятия.

Графиката на *Фиг. 9* е изготвена на база общ брой предприятия¹³ с над 10 заети лица, които за България са 27 268 броя (последна историческа стойност).

Съгласно ползвания математически модел базовата траектория при използване на историческите данни има низходящ характер.

При отчитане на предвидените държавни инвестиции описани по-горе, стойността на националната прогнозна траектория за 2030 г. се очаква да достигне до **9% от предприятията**.

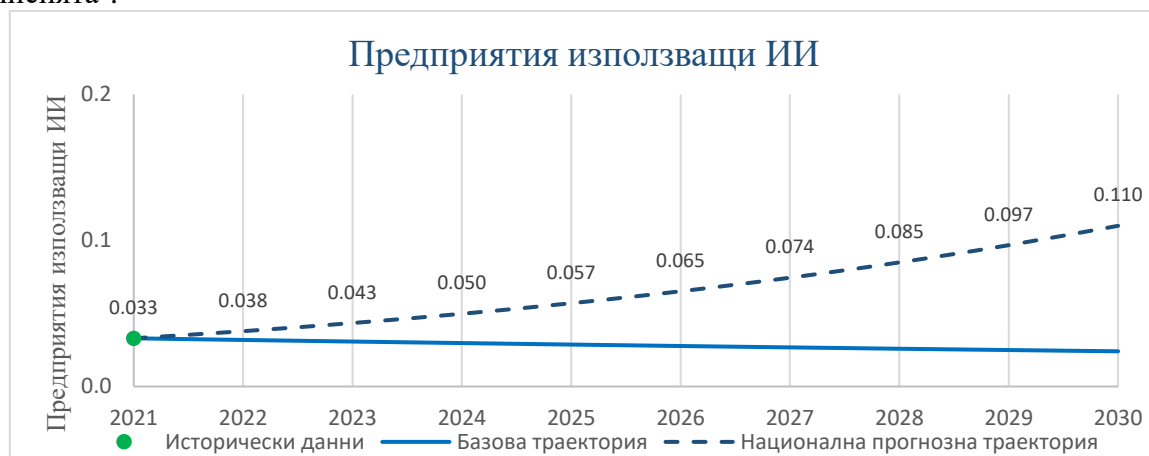
3.1.3 Изкуствен интелект

Напредъкът в използването на ИИ се проследява чрез процента на предприятията, използващи поне една технология с изкуствен интелект.

За източник на историческия период е използвана информацията от Eurostat за 2021 година.

Последна историческа стойност за България е за 2021 г.¹⁶: 3,3% предприятия, ползващи технология с изкуствен интелект.

Поради липсата на исторически данни в Съюза, базовата траектория за ИИ е построена със същия коефициент на разпространение, използван при построяването на S-образната траектория за големи информационни масиви, в съответствие със Съобщението на Комисията¹.

Фиг. 10 Предприятия, използващи ИИ

За определяне на националната прогнозна траектория за България до 2030 г., съгласно предвидените държавни мерки след 2022 г. и периода им на изпълнение е агрегирана следната информация по периоди и програми:

➤ До 2027 г.

- По ПКИП – 61 бр. подкрепени МСП, постигнали 5 или 6 ниво на дигитализация съгласно индекса на зрялост за Индустрия 4.0 по тази специфична цел 1.2. „Извличане на ползите от цифровизацията“ на Приоритет 1;

¹⁶ За 2021 година https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_eb_ai/default/table?lang=en

- По ПНИИДИТ - Подкрепа за създаването на мрежа от Цифрови и иновационни хъбове, чиято задача е предоставяне на услуги към МСП в областта на цифровите технологии - 300 бр. МСП от мрежата;
- По ПНИИДИТ - иновативни ваучери използвани в Центровете за върхови постижения и центровете за компетентност - 300 бр. предприятия;
- По Програма за икономическа трансформация по линия на НПВУ, процедура BG-RRP-3.005 „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия“ – 614 бр.

Графиката на *Фиг. 10* е изготвена на база общ брой предприятия¹³ с над 10 заети лица, които за България са 27 268 броя (последна историческа стойност).

Съгласно ползвания математически модел (идентичен на траекторията за големи информационни данни), базовата траектория има низходящ характер.

При отчитане на предвидените държавни инвестиции описани по-горе, стойността на националната прогнозна траектория за 2030 г. се очаква да достигне до около 11% от предприятията.

Въз основа на горепосочените данни за цифровизация на предприятията (компютърни услуги „в облак“, големи информационни масиви и ИИ), може ясно да бъде констатирано огромното несъответствие между определената в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. общоевропейска цел от 75% цифрова трансформация в предприятията (използване на поне една от трите технологии - компютърни услуги „в облак“, големи информационни масиви и ИИ) и определените национални прогнозни цели за България от 15% за компютърни услуги в облак, 9% за използване на големите данни от предприятията и 11% за използване на ИИ от предприятията. Дори и при обикновеното математическо сумиране на трите технологии и допускането, че едно предприятие използва само една от посочените технологии, сумарната национална прогнозна цел достига 35% от предприятията.

С цел преодоляване на това несъответствие, е необходимо да бъдат предприети допълнителни всеобхватни мерки и средства, които да компенсират дефицита от 40% между общеевропейската и националната цел.

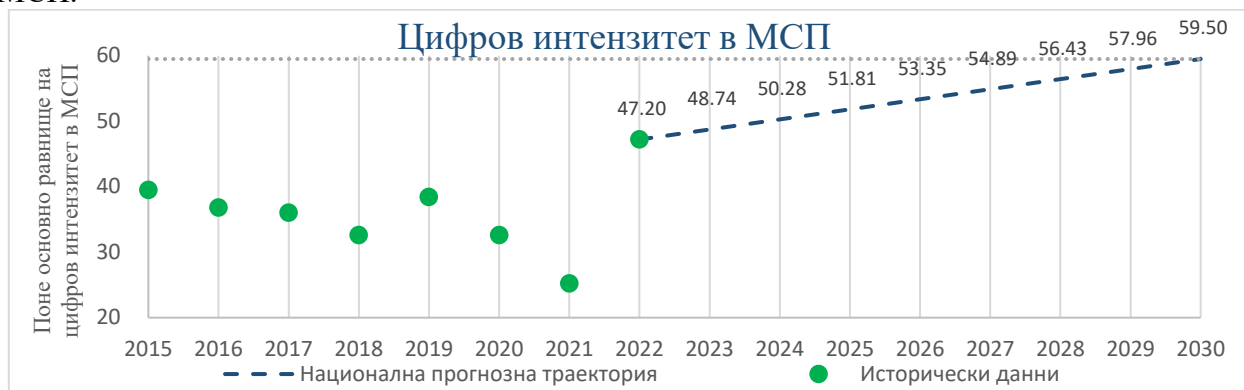
3.2. Основно равнище на цифров интензитет

Напредъкът по този показател, съгласно методология на Eurostat, се измерва като процент на МСП, използващи поне 4 от 12 избрани цифрови технологии, които за 2022 г. са както следва:

1. Предприятия, в които повече от 50% от заетите лица са имали достъп до интернет за служебни цели;
2. Наемане на специалисти в областта на ИКТ;
3. Максимална договорена скорост на изтегляне на най-бързата фиксирана интернет връзка - най-малко 30 Mb/s;
4. Предприятия, които провеждат срещи от разстояние;
5. Предприятия, информиращи заетите лица за техните задължения по въпроси, свързани със сигурността в областта на ИКТ;
6. Предприятия, които предоставят през 2021 г. на заетите лица всякакъв вид обучение за развиване на умения, свързани с ИКТ;
7. Предприятия, които използват поне три мерки за сигурност в областта на ИКТ;
8. Предприятия с документ(и) относно мерки, практики или процедури за сигурност в областта на ИКТ;
9. Всяко от заетите лица разполага с отдалечен достъп до някое от следните: електронна поща, документи, бизнес приложения;
10. Предприятия, използващи промишлени или сервизни работи;
11. Предприятия, използващи всякакви компютърни мрежи за продажби (поне 1%);
12. Предприятия, при които уеб продажбите са повече от 1% от общия оборот и уеб продажбите между предприятия и клиенти (B2C) са повече от 10% от уеб продажбите.

За източник на историческия период е използвана информацията от Изследване на Европейския съюз за използването на ИКТ и електронната търговия в предприятията (код: ISOC_E_DII) за периода от 2015 до 2022 г.

Последна историческа стойност за България е за 2022 г.¹⁷: 47,2% цифров интензитет в МСП.

Фиг. 11 Цифров интензитет в МСП

За определяне на националната прогнозна траектория за България до 2030 г., съгласно предвидените държавни мерки след 2022 г. и периода им на изпълнение, е агрегирана следната информация по периоди и програми:

- До 2026 г.
 - По Програма за икономическа трансформация по линия на НПВУ, процедура BG-RRP-3.005 „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия” **1 300** бр. одобрени предприятия по процедурата.
- До 2027 г.
 - По ПНИИДИТ - Подкрепа за създаването на мрежа от Цифрови и иновационни хъбове, чиято задача е предоставяне на услуги към МСП в областта на цифровите технологии - **750** бр. МСП от мрежата;
 - По ПНИИДИТ - иновативни ваучери използвани в Центровете за върхови постижения и центровете за компетентност - **650** бр. предприятия.
 - По ПКИП:
 - МСП, въвеждащи иновация в продукт или процес - **152** бр.
 - МСП, въвеждащи иновация в маркетинга или организацията – **60** бр.
 - МСП, подкрепени по специфична цел 1.2 „Извличане на ползите от цифровизацията“ на Приоритет 1 - **359** бр.

Графиката на Фиг. 11 е изготвена на база общ брой МСП¹³, които за България са 26 605 броя¹⁸ (последна историческа стойност).

При отчитане на предвидените държавни инвестиции, описани по-горе, стойността на националната прогнозна траектория за 2030 г. се очаква да достигне до **около 60% от предприятията**.

Въз основа на горепосочените данни, може ясно да бъде констатирано несъответствието между определената в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. общоевропейска цел 90% от МСП да имат цифров интензитет и посочената национална прогнозна цел за България от 60% за МСП с цифров интензитет.

С цел преодоляване на това несъответствие, е необходимо да бъдат предприети допълнителни мерки и средства, които да компенсират дефицита от 30% между общеевропейската и националната цел.

3.3. Иновативни предприятия/разрастващи се предприятия (еднорози)

Общеевропейската цел за удвояване на броя на предприятията еднорози в ЕС (249 бр. за 2022 г., съгласно Съобщението на Комисията¹) е свързано с цифрова трансформация на бизнеса, при която ЕС следва да улеснява растежа на иновативните си разрастващи предприятия и да подобрява достъпа им до финансиране.

¹⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_e_dii/default/table?lang=en

¹⁸ <https://www.nsi.bg/bg/content/7697/%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B9-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B0>

Напредъкът по този показател се измерва като сбор от еднорозите (предприятие с пазарна оценка (капитализация) от над 1 млрд. щатски долара), съгласно чл. 2, т. 11, б. „а“ и „б“ от Решение (ЕС) 2022/2481.

За източник на историческия период е използвана информацията от Dealroom platform за периода от 2008 до 2022 г.¹⁹

Последна историческа стойност за България е за 2023 г.: 0 еднорози.

За целия исторически период в България няма предприятие еднорог (въпреки, че се отчита българска финтех компания еднорог със собственост на капитала в страна извън ЕС – Великобритания)²⁰, поради което не може да бъде изготвена национална прогнозна траектория.

Въпреки това ще продължи да се следи развитието на предприятията в страната в тази област.

4. ЦИФРОВИЗАЦИЯ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ УСЛУГИ

Политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. поставя за общоевропейска цел цифровизация на обществените услуги, при която да има 100% достъпно онлайн предоставяне на ключови обществени услуги и, когато е приложимо възможност за гражданите и предприятията за онлайн взаимодействие с публичните администрации, 100% от гражданите да имат достъп до своите електронни здравни досиета и 100% от гражданите да имат достъп до сигурни средства за електронна идентификация (eID). По този начин държавните органи могат да повишат ефективността си и да подобрят връзката си с обществеността. По-широкият и по-лесен достъп до обществени услуги в крайна сметка повишава тяхната прозрачност и отчетност, като същевременно намалява бюрокрацията.

Съгласно, определения КПЕ за:

- Гражданите следва да се осигури онлайн предоставяне на ключови обществени услуги, измерено като дял от административните стъпки, които могат да бъдат осъществени изцяло онлайн за важни житейски събития за гражданите. Вземат се предвид следните житейски събития: преместване; транспорт; започване на процедура за искове с малък материален интерес; семейни дела; професионално развитие; образование и здраве
- Предприятията следва да се осигури онлайн предоставянето на ключови публични услуги, измерено като дял от административните стъпки, необходими за започване на стопанска дейност и извършване на редовни стопански операции, които могат да бъдат осъществени изцяло онлайн.

Сравнителният анализ за електронно управление (e-Government Benchmark) обхваща девет житейски събития, които са дефинирани, както следва:

1. Започване на стопанска дейност: събитие в бизнес живота, свързано с областта на икономическите въпроси, обхващащо услуги около: ориентация, административни изисквания, основна регистрация, въпроси, свързани с данъците, въпроси, свързани със застраховката, наемане на служител и искане за екологично разрешително (ОВОС);

2. Професионално развитие: събитие в живота на гражданите, свързано със сферата на заетостта, обхващащо услуги, свързани с: незабавни действия за безработни, насоки за допълнителни обезщетения и надбавки, поддържане на приложимите обезщетения, намиране на нова работа и изпълнение на задълженията при наемане и пенсиониране;

3. Семейство: събитие в живота на гражданите, обхващащо услуги, свързани с: раждане, брак, лични документи и регистриране на смърт;

4. Образование: събитие в живота на гражданите, свързано с образователната област, обхващащо услуги, свързани с: ориентиране, записване и насоки за обучение;

5. Редовни стопански операции: събитие от стопанската дейност, свързано с областта на икономическите въпроси, обхващащо услуги, свързани с: данъци и корпоративни финанси, ДДС и бизнес промени;

6. Здраве: събитие в живота на гражданите, свързано с получаване на основни здравни услуги, обхващащо услуги, свързани с: търсене на подходящ доставчик на здравни услуги, електронни консултации и медицински досиета;

¹⁹ [Locations unicorns heatmap | Dealroom.co](https://locationsunicornsheatmap.com)

²⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/cardinal-points-digital-decade-report-2023> – виж стр. 102

7. Преместване: събитие в живота на гражданите, свързано с жилището, обхващащо услуги, свързани с: намиране, наемане, преместване в нов дом, както и преместване и живеене в чужбина;

8. Стартиране на процедура за икове с малък материален интерес: събитие в живота на гражданите, свързано с правосъдната област, обхващащо услуги, свързани с: изготвяне на иск, издаване на иск и наблюдение на статуса и обжалването;

9. Транспорт: събитие в живота на гражданите, свързано с транспортната сфера, обхващащо услуги, свързани със: закупуване на кола и данъци, сертификати и разрешителни.

Услугите, които се използват за сравнителния анализ на електронното управление (eGovernment Benchmark) и които съответстват на приложение II на Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета от 2 октомври 2018 година за създаване на единна цифрова платформа за предоставяне на достъп до информация, до процедури и до услуги за оказване на помощ и решаване на проблеми и за изменение на Регламент (ЕС) № 1024/2012 са посочени в Методиката за сравнителен анализ на електронно управление (eGovernment Benchmark) 2020-2023 г.²¹

4.1. Цифрови обществени услуги за гражданите

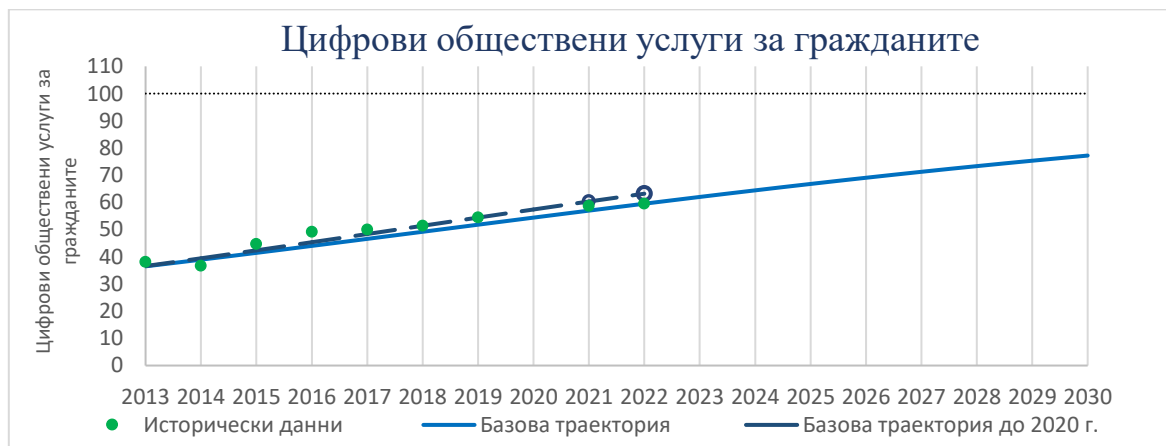
Показателят се измерва като дял на административните стъпки, които могат да бъдат осъществени изцяло онлайн, за важни събития в живота. Вземат се предвид следните събития: преместване; транспорт; започване на процедура за икове с малък материален интерес; семейни дела; професионално развитие; образование; здраве.

Общоевропейската цел е достигане на 100% онлайн достъпно предоставяне на ключови обществени услуги за гражданите.

За източник на историческия период е използвана информацията от Сравнителен анализ за електронното управление (e-Government Benchmark) за периода от 2013 до 2022 г. с прекъсване в динамичните редове през 2020 г.²²

Последна историческа стойност за България е за 2022 г.: 59,5 (по скала 0-100).

Базовата траектория е построена въз основа на историческите данни за България в периода 2013 до 2022 г. и тяхното екстраполиране до 2030 г. чрез S-образна крива.

Фиг. 12 Цифрови обществени услуги за гражданите - построяване на базовата траектория въз основа на точки от данни преди и след прекъсването.

Историческите данни, базовата траектория и националната прогнозна траектория са представени на Фиг. 13.

Съгласно ползвания математически модел, определящ базовата траектория, при използване на историческите данни се очаква цифровите обществени услуги за гражданите да достигнат до 77 през 2030 г.

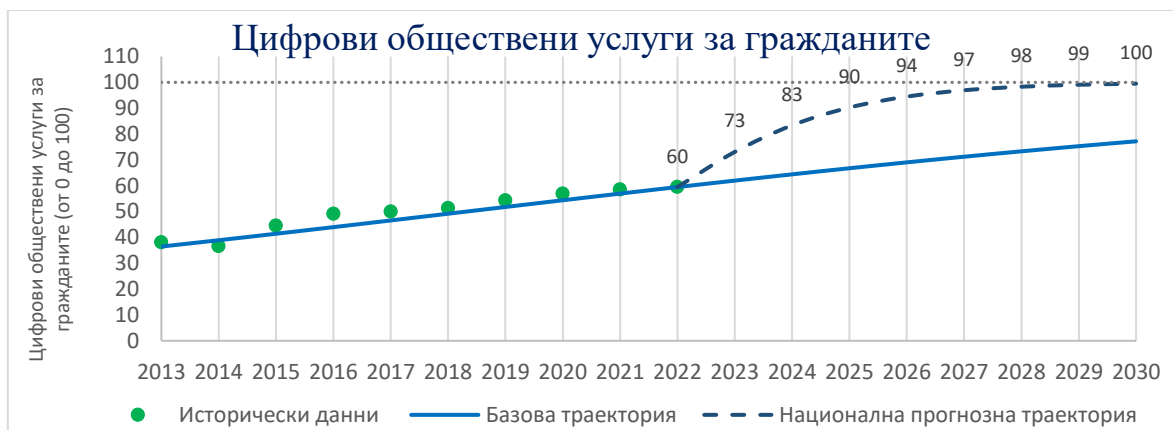
²¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/egovernment-benchmark-2022>

²² За периода от 2013 до 2020 година:

[See the evolution of an indicator and compare breakdowns - Digital Decade DESI visualisation tool \(europa.eu\)](#)

За периода 2021-2022 година:

[See the evolution of an indicator and compare breakdowns - Digital Decade DESI visualisation tool \(europa.eu\)](#)

Фиг. 13 Предоставяне на онлайн услуги за граждани - исторически данни, базова траектория и национална прогнозна траектория към 2030 г.

При спазване на изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета от 2 октомври 2018 година за създаване на единна цифрова платформа за предоставяне на достъп до информация, до процедури и до услуги за оказване на помощ и решаване на проблеми и за изменение на Регламент (ЕС) № 1024/2012 държавата следва да осигури стойността на националната прогнозна траектория за 2030 г. да достигне до 100.

Въз основа на горепосочените данни, може ясно да бъде констатирано съответствието между определената в програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. общоевропейска цел от 100% предоставяне на цифрови обществени услуги за граждани и посочената национална прогнозна цел за България от 100%.

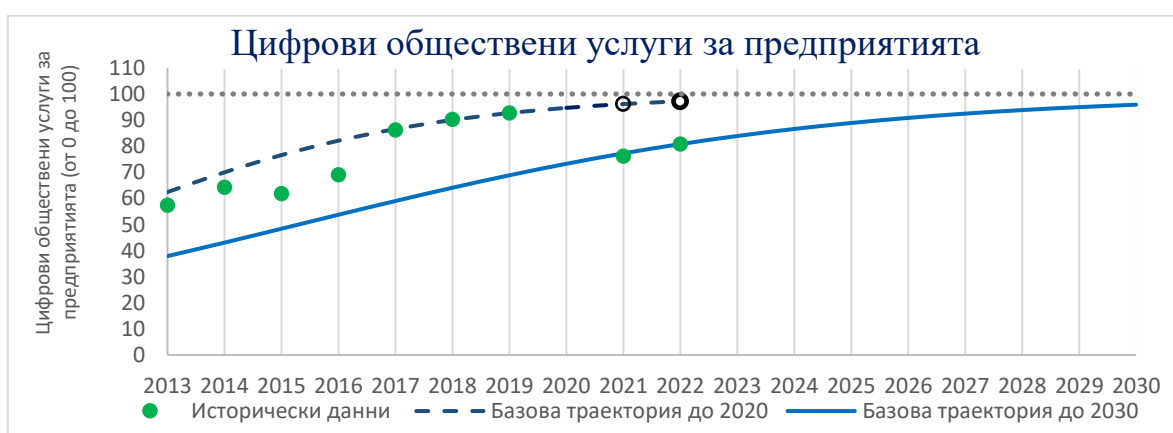
4.2. Цифрови обществени услуги за предприятията

Показателят се измерва като дял на административните стъпки, необходими за започването на стопанска дейност и извършването на редовни стопански операции, които могат да бъдат осъществени изцяло онлайн, които са достъпни както за национални, така и за чуждестранни потребители.

За източник на историческия период е използвана информацията от Сравнителен анализ за електронното управление (e-Government Benchmark) за периода от 2013 до 2022 г. с прекъсване в динамичните редове към 2020 г.²³

Последна историческа стойност за България е за 2022 г.: 80,8 (по скала 0-100).

Базовата траектория е построена въз основа на историческите данни за България в периода 2013 до 2022 г. и тяхното екстраполиране до 2030 г. чрез S-образна крива.

Фиг. 14 Цифрови обществени услуги за предприятията - построяване на базовата траектория въз основа на точки от данни преди и след прекъсването.

²³ за периода от 2013 до 2020 година:

https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/key-indicators/charts/see-the-evolution-of-an-indicator-and-compare-breakdowns?indicator=e_gov_ebus&breakdownGroup=e_gov_scope&unit=egov_score&country=BG

за периода от 2021 до 2022 година:

https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/datasets/key-indicators/charts/see-the-evolution-of-an-indicator-and-compare-breakdowns?indicator=e_gov_ebus_new&breakdownGroup=e_gov_scope&unit=egov_score&country=BG

Историческите данни, базовата траектория и националната прогнозна траектория са представени на Фиг. 15.

Фиг. 15 Предоставяне на онлайн услуги за предприятията - исторически данни, базова траектория и национална прогнозна траектория към 2030 г.

Съгласно ползвания математически модел определящ базовата траектория при използване на историческите данни се очаква нивото на предоставяне на онлайн услуги за предприятията да достигне до 96 през 2030 г.

При спазване на изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета от 2 октомври 2018 година за създаване на единна цифрова платформа за предоставяне на достъп до информация, до процедури и до услуги за оказване на помощ и решаване на проблеми и за изменение на Регламент (ЕС) № 1024/2012 държавата следва да осигури стойността на националната прогнозна траектория за 2030 г. да достигне до 100.

Въз основа на горепосочените данни, може ясно да бъде констатирано съответствието между определената в програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. общоевропейска цел от 100% предоставяне на цифрови обществени услуги за граждани и посочената национална прогнозна цел за България от 100%.

4.3. Достъп до електронни здравни досиета

Целта е цифровизацията на обществените услуги, при която 100% от гражданите на Съюза да имат достъп до своите електронни здравни досиета.

Показателят е дефиниран като „Достъп до електронни здравни досиета“ и се измерва като:

1. наличието в национален мащаб на услуги за онлайн достъп на гражданите до данните от техните електронни здравни досиета (чрез портал или мобилно приложение за пациентите), както и на допълнителни мерки, които дават възможност на определени категории лица (напр. настойници на деца, хора с увреждания, възрастни хора) също да имат достъп до техните данни, и

2. процент на лицата, които имат възможност да получат или използват собствен минимален набор здравни данни, които понастоящем се съхраняват в публични и частни системи за електронни здравни досиета.

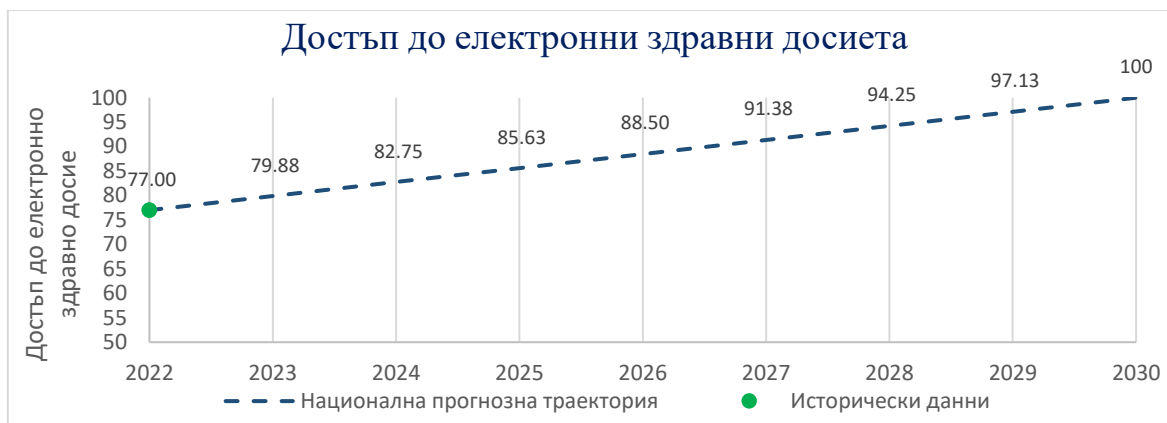
За източник на историческия период е използвана информацията от Empirica GmbH и PredictVu за 2022 година.²⁴

Към настоящия момент има публикувана една историческа стойност за 2022, която е 77.

Траекторията за този показател е определена да бъде линейна, съгласно Съобщение на Комисията¹.

Предвид високите стойности за нивото на представяне на достъп до електронни здравни досиета от 77 през 2022 г. в България, осигуряването на онлайн достъп до здравните данни за 100% от гражданите в края на десетилетието е постижима цифрова цел.

²⁴ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/78938111-461e-11ee-92e3-01aa75ed71a1/language-en>

Фиг. 16 Комплексен показател за електронно здравеопазване.

Въз основа на горепосочените данни, може ясно да бъде констатирано съответствието между определената в политическата програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. общоевропейска цел от онлайн достъп на 100% от гражданите до електронните им здравни досиета и посочената национална прогнозна цел за България от 100%.

4.4. Достъп до средства за електронна идентификация (eID)

Целта е цифровизацията на публични услуги, при която 100% от гражданите на ЕС да имат достъп до сигурни средства за електронна идентификация (eID), признати в целия Съюз, които да им позволяват пълен контрол върху операциите, свързани със самоличността, и споделените лични данни.

Електронната идентификация (eID) е дефинирана като „достъп до средства за електронна идентификация“ — измерва се чрез два показателя:

1. брой на държавите членки, които са уведомили за поне една национална схема за електронна идентификация в съответствие с Регламент (ЕС) № 910/2014, и
2. брой на държавите членки, които са предоставили достъп до защитена електронна идентификация, подобряваща неприкосновеността на личния живот, чрез европейския портфейл за цифрова самоличност в съответствие с предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) № 910/2014 по отношение на създаването на рамка за европейска цифрова самоличност.

За източник на историческия период е определена Рамка за европейска цифрова самоличност.

Към настоящия момент няма налични динамични редове. Определено е траекторията за този показател да бъде линейна. Няма исторически данни, вкл. на ниво ЕС, тъй като показателят е нов.

В заключение, както е отбелязано и в първия доклад за състоянието по Цифровото десетилетие²⁵ и в настоящите национални прогнозни траектории, България има възможност да подобри представянето си в контекста на цифровия преход и да допринесе за колективните усилия за постигане целите на цифровото десетилетие на ЕС. България следва да продължи високото си ниво на представяне в областта на свързаността, както при мрежите с много голям капацитет (VHCN), така и при FTTP мрежите, но трябва да се положат значителни усилия за насърчаване на цифровите умения на населението. Освен това, са необходими целенасочени държавни мерки за минимизиране на административната тежест върху гражданите и предприятията за навлизането на цифровите обществени услуги. Следва да се осигурят и благоприятни условия за успешната цифровизация на предприятията и навлизане на компютърните услуги „в облак“, големи информационни масиви и изкуствения интелект.

²⁵ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2023-report-state-digital-decade>

Раздел 3: Политики, мерки и действия за постигане на цифровите цели

3.1 Общ преглед на мерките за цел:

Цел на ниво Европейски съюз: Най-малко 80 % от лицата на възраст 16-74 години притежават поне основни цифрови умения

В съвременния свят едно от големите предизвикателства пред пазара на труда е задълбочаващия се недостиг от работна сила, вкл. такава с подходящи умения. Адаптирането на работната сила към бързо променящата се работна среда, обучението за придобиване на придобиване на цифрови умения и все по-широкото използване на цифровите технологии в икономиката са основополагащи за изпълнението на общата цел на програмата „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.: „укрепване на колективната устойчивост на държавите членки и преодоляване на цифровото разделение, постигане на баланс между половете и географски баланс чрез насърчаване на трайни възможности за всички лица, развиване на основни и задълбочени цифрови умения и компетентности, включително чрез специализирано и професионално обучение и учене през целия живот, както и насърчаване на развитието на високоефективни цифрови знания и умения в рамките на хоризонталните системи за образование и обучение.“

За съжаление, опитът до сега показва, че участието на възрастните в по-нататъшното образование в България, особено в групата 65+, не е много високо. Средствата, предвидени за целенасочени мерки за повишаване на уменията на работната сила чрез допълнителни образователни курсове ще увеличат достъпа до набор от програми, включително в областта на информационните технологии и разработването на цифрови инструменти. В същото време ще се предоставя финансова подкрепа и за лица, регистрирани в Бюрата по труда. Тези мерки ще допринесат и за намаляването на дисбаланса в изграждането на умения на регионално ниво.

ЦИФРОВИ УМЕНИЯ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Най-малко 80 % от лицата на възраст 16-74 години притежават поне основни цифрови умения²⁶</i>								
Мярка 1: Цифрова трансформация на училищното образование, в т.ч. професионално образование и обучение								
Мярка 2: Утвърждаване на компетентностния подход по важни за икономиката на региона и пазара на труда професионални направления, в партньорство с бизнеса, разширяване на цифровите компетентности и цифровото образователно съдържание във висшето образование								
Мярка 3: Подобряване на качеството на общото образование чрез ефективно прилагане на компетентностен модел								
Мярка 4: Предоставяне на обучения за цифрови умения и създаване на платформа за обучение на възрастни								
Мярка 5: Дигитални умения								
Мярка 6: Нови умения								
Мярка 7: Квалификация, умения и кариерно развитие								
Мярка 8: Цифрови обучения, които към момента не са програмирани.								

²⁶ Целта е на ниво Европейски съюз

Мярка 9: Насърчаване създаването на мрежи и провеждане на обучения, инициативи и партньорства за приобщаване на социалните предприемачи към социалния и граждански диалог с държавните институции местната власт, местните общности (местен бизнес, граждански сдружения, училища, влиятелни граждани (неформални местни лидери) и др.).							
Мярка 10: Подобряване обмена на знания и разпространението на информация							
Мярка 11: Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в земеделието							
Мярка 12: Изграждане, укрепване и развитие на капацитет и повишаване на осведомеността и популяризиране на възможностите в областта на данните							
Мярка 13: Развиване на цифровия капацитет и уменията на публичната администрация, ангажирана с инвестиционното проектиране							
Мярка 14: Подготовка на образователната система за предоставяне на качествено обучение по прилагането на СИМ в професионалните гимназии за средно техническо образование в областта на строителството							
Мярка 15: Подготовка на образователната система за предоставяне на качествено обучение по прилагането на СИМ във висшите училища							

Цел на ниво Европейски съюз: най-малко 20 милиона специалисти в областта на ИКТ, като същевременно се насърчава достъпът на жените до тази област и се увеличава броят на завършилите ИКТ

ИКТ индустрията и софтуерният сектор в България ще бъдат до пет години в топ тройката на индустриите в страната, с амбицията да станат лидер.²⁷

Като цяло страната ни е известна с професионалисти в областта на STEM и силни традиционни технически умения, но повечето от тях предпочитат да останат в големите градове или да намерят работа в чужбина, вкл. други държави-членки на ЕС. По тази причина е трудно да се определи цялостния принос на България в постигането на тази цел, тъй като посочените по-горе цифри се отнасят само до ИКТ специалистите, които евентуално биха останали на българския трудов пазар, без да се отчитат тези, които биха предпочели да се реализират в други държави-членки, и които съответно ще станат част от общата численост на ИКТ специалистите в Съюза.

По отношение на дела на жените специалисти в областта на ИКТ, България отчита относително високо ниво (28,9 %) спрямо общеевропейското (18.9%). Този резултат е

²⁷ Източник: Национална програма „Цифрова България 2025“, <https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/digital.transformation/itis-national-strategic-documents/np-digital-bulgaria-2025>, Приложение БАСКОМ барометър 2022 <https://basscom.org/bg/industry>

стимул за продължаване на дейностите и инициативите в тази област включително и на частни и неправителствени организации, като напр. българската „Дигитална национална коалиция“, академиите за обучение на ИКТ експерти и др., като непременно трябва да се мисли в посока по-пропорционално разпределение на тези експерти, вкл. и жени, на територията на страната.

ЦИФРОВИ УМЕНИЯ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Най-малко 20 милиона специалисти в областта на ИКТ, като същевременно се насърчава достъпът на жените до тази област и се увеличава броят на завършилите ИКТ</i>								
Мярка 16: Модернизирани на професионалното образование и обучение								
Мярка 17: Национална програма „Обучение за ИТ умения и кариера“		Учеб. 2023/2024 г						
Мярка 18: Квалификация, умения и кариерно развитие на заети лица								
Мярка 19: Нови Умения								

Предвидените мерки за повишаване на цифровите умения са разработени и планирани в съответствие с българските стратегически документи в областта на образованието и пазара на труда, като Национална програма за развитие: „България 2030“, Национален план за възстановяване и устойчивост, Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030 г.), Национален план за действие по заетостта (ежегодно се приема от правителството) и др.

Мерките ще бъдат изпълнявани през програмния период 2021 – 2027 г. и тяхната реализация ще се координира и осъществява от двете български ключови министерства в тази област – Министерство на образованието и науката и Министерство на труда и социалната политика. В изпълнението им ще бъдат включени и редица други участници – Института по публична администрация, общини, бизнеса като изпълнител по обществени поръчки за предоставяне на обучения.

В училищното образование и понастоящем се провеждат дейности за разширяване на обхвата на професионално ориентираните учебни програми, но е необходимо да се вземе предвид, че прилагането на планираните бъдещи мерки и промени ще отнеме повече време, за да влязат в сила (осигуряване на успешно изпълнение на предложените промени, забавяне във времето преди първите завършили предлаганите програми и т.н.).

Средствата, предвидени за целенасочени мерки за повишаване на уменията на работната сила чрез допълнителни образователни курсове ще увеличат достъпа до набор от програми, включително в областта на информационните технологии и разработването на цифрови инструменти. В същото време ще се предоставя финансова подкрепа и за лица, регистрирани в Бюрата по труда. Тези мерки ще допринесат и за намаляването на дисбаланса в изграждането на умения на регионално ниво. Следва обаче да се има предвид, че опитът до сега показва, че участието на възрастните в по-нататъшното образование в България, особено в групата 65+, не е много високо. Това, заедно с последиците от застаряването на населението върху икономиката и пазара на труда и неговото функциониране също изисква допълнителни бъдещи мерки.

Мерките, насочени към недостига на квалифицирани ИКТ специалисти на всички нива на управление и бизнес сектор целят увеличаването на броя на тези специалисти, което е от решаващо значение за подобряването на конкурентоспособността на българската икономика. Както е констатирано и в аналитичния доклад за цифровата трансформация на България, страната ни отдавна е изправена пред недостиг на квалифицирана работна ръка в тези професии, а от друга страна – много негативен ефект има и т.нар. „изтичане на мозъци“, което е причина на пазара на труда се наблюдава значително увеличение на търсенето в тази област.

Констатираните в аналитичния доклад слабости и заплахи в областта на цифровите умения, свързани с: финансирането на академичните институции; обхватът и устойчивостта на изпълняваните от университети и НПО програми, насочени към повишаване на

цифровите умения; силния традиционализъм на част от преподавателския състав; опасно високите нива на обща функционална неграмотност сред младежите; силно изразения дисбаланс в нивото на обучение в София и в страната и разпокъсаността на усилията и работа „на парче“ или „на кръпки“ за решаване на текущо възникнали проблеми в системата изискват дългосрочни хоризонтални усилия, които следва да бъдат предприемани последователно и координирано на национално и регионално ниво.

Въпреки това, по-голяма част от мерките, насочени към повишаване на цифровите умения, биха допринесли за изпълнение на препоръката, дадена на страната ни в първия годишен доклад на ЕК за състоянието на цифровото десетилетие за България „В този контекст е от ключово значение България да осигури цялостен подход на правителството за по-ефективно и ефикасно координиране на разработването, прилагането и оценката на политиката за цифрово образование и засилване на участието на съответните заинтересовани страни. Тя следва да засили повишаването на квалификацията и преквалификацията на работната сила, включително чрез мобилизиране на фондове на ЕС или чрез използване на европейския Инструмент за техническа подкрепа за разработване, предоставяне и оценка на програми, насочени към специфични нужди от обучение за възрастни“.

ЦИФРОВИ ИНФРАСТРУКТУРИ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Всички крайни ползватели да са обхванати от гигабитова свързаност, като всички населени райони са обхванати от 5G</i>								
Мярка 20: Подобряване на покритието в населените места, с фокус към периферни, слабо населени и селски райони								
Мярка 21: Развитие на държавната опорна мрежа чрез увеличаване на преносния ѝ капацитет и осигуряване на свързаност до всички общински центрове								
Мярка 22: Осигуряване на 5G покритие по транспортни коридори - Works чрез отворените конкурси по Механизма за свързване на Европа (CEF)								
Мярка 23: Надграждане на капацитета на Единната информационна точка								

В съответствие с препоръките на Европейската комисия за България: „България трябва да ускори усилията си по отношение на инфраструктура в областта на свързаността, по-специално чрез предприемане на мерки за стимулиране на навлизането на гигабитова свързаност и ускоряване на внедряването на 5G.“

Авангардни полупроводници: най-малко 20 % от световното производство като стойност - удвояване дела на ЕС в глобалната продукция

Участието в европейските институционализирани партньорства е съществена крачка именно към утвърждаването ни като страна с потенциал за дълбоко-технологични иновации вкл. областта на полупроводниците.

Участието на Р България в инициативите по Европейския законодателен акт за интегралните схеми (EU Chips Act) посредством Съвместното предприятие „Интегрални схеми“ ще засили конкурентоспособността и устойчивостта на страната ни в областта на полупроводниковите технологии и постижения и ще спомогне за осъществяването на двойния цифров и зелен преход.

В тази връзка, на свое заседание на 20.12.2023 г. Министерският съвет взе решение, с което:

1. Одобрява проекта на Административно споразумение като основа за водене на преговори.

2. Определя Министерството на иновациите и растежа като национален орган за финансиране и отговарящо за изпълнението на задълженията на Република България по Регламент № 2021/2085 за създаване на съвместните предприятия в рамките на програмата

„Хоризонт Европа“ и отмяна на Регламенти (ЕО) № 219/2007, (ЕС) № 57/2014, (ЕС) № 558/2014, (ЕС) № 559/2014, (ЕС) № 560/2014, (ЕС) № 561/2014 и (ЕС) № 642/2014.

3. Възлага на Министъра на иновациите и растежа да предприеме необходимите действия по изпълнение на решенията по т. 1 и 2, в т. ч. да проведе преговорите и да подпише споразумението по т. 1 при условие за последваща ратификация.

4. Финансовите средства, необходими за изпълнение на задълженията на Република България като член на Съвместно предприятие „Интегрални схеми“, да се осигурят от Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ (ПНИИДИТ), както и да се планират за бъдещ период по бюджета на Министерството на иновациите и растежа.

За периода 2024-2026 г. националното финансиране ще бъде предоставено чрез прилагане на т.нар. синергиен подход и ще се осигури чрез ПНИИДИТ. Индикативният размер на предоставеното по линия на ПНИИДИТ финансиране за 2024 г. е в размер на 1 млн. евро.

Очаква се споразумението да бъде подписано в началото на 2024 г., като ще влезе в сила след неговата ратификация от Народното събрание.

Данни - периферия и облак: 10 000 климатично неутрални с висока степен на сигурност периферни възли²⁸²⁹

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
България	2	5	10	17	26	34	41	46	72
Средна стойност за ЕС-27	18.5	43.9	83.7	137.9	203.1	262.1	311.4	344.2	370.3

Източник: Edge Observatory for the Digital Decade, 2023 г.

Таблицата илюстрира прогнозна тенденция за разполагане на периферни възли в България в сравнение със средната стойност за ЕС-27 от 2022 г. до 2030 г. Тя показва значителна траектория на растеж както за България, така и за ЕС като цяло, като България започва от по-ниска базова линия, но показва бързо увеличение през годините. През 2022 г. България започва с 2 разполагания, което е значително по-ниско от средната стойност за ЕС-27 от 18,5. До 2030 г. обаче се очаква България да достигне 72 разполагания, което показва значително увеличение, макар и все още да изостава от средното за ЕС, което се очаква да достигне 370,3 до същата година.

Тази възходяща тенденция в България предполага силен ангажимент за напредък в цифровата инфраструктура, като периферните изчислителни технологии са ключова област на фокус. Постоянната разлика между темпа на внедряване и средната стойност за ЕС показва по-бавен темп на приемане или евентуално по-късно започване на интегрирането на периферните технологии. Въпреки това постоянното нарастване на годишна база е индикатор, че България навакса и този растеж може да доведе до по-изразени промени през втората част на десетилетието. За внедряването на периферни възли това предполага увеличаване на инвестициите и постепенно изграждане на необходимата инфраструктура за подпомагане на по-разпределена мрежова архитектура, което би могло да доведе до подобряване на капацитета за обработка на данни и намаляване на латентността за местните потребители. През 2030 г. се наблюдават значителни различия, като темпът на растеж на България далеч надхвърля този на ЕС. Това означава, че макар растежът на периферните възли на ЕС да намалява, в България разгръщането им се ускорява.

Покритие на периферните възли

Регион	Площ (km ²)	Покритие на един периферен възел, на кв. км 2023 г.	Покритие на един периферен възел, кв. км 2025 г.	Покритие на един периферен възел, на кв. км	Покритие на един периферен възел, на кв. км

²⁸ Информацията в този раздел е с източник: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/edge-observatory>

²⁹ Целта е на ниво Европейски съюз

				2028 г.	2030
България	110,996 km	22199,20	6529,18	2707,22	1541,61

Източник: Edge Observatory for the Digital Decade, 2023 г.

През 2023 г. всеки периферен възел в България покрива огромна площ от 22199,20 квадратни километра. Тази ниска плътност предполага зараждащ се етап на разгръщане на периферните възли, като инфраструктурата вероятно е съсредоточена в градските центрове.

До 2025 г. се очаква един периферен възел да покрива 6529,18 квадратни километра, което показва значително подобрене в гъстотата на мрежата. Това развитие предполага фаза на бързо разширяване с акцент върху намаляването на разстоянията между възлите, като по този начин ще се подобри достъпността на услугите и ефективността на мрежата, която вероятно ще се разшири в крайградските региони и местните центрове на икономическа дейност.

До 2030 г. се очаква всеки възел да покрива 1541,61 квадратни километра, което представлява зряла мрежа с висока плътност на възлите. На този етап инфраструктурата вероятно ще предложи всеобхватно национално покритие, което ще даде възможност за усъвършенствани услуги и приложения, които изискват висока широчина на честотната лента и ниска латентност, прониквайки в повечето пазари, включително в селските райони.

През 2023 г. всеки възел обслужва около 1,289,542 души. Този голям брой предполага относително слабо разгръщане на периферни възли по отношение на населението. С такава широка област на обслужване на един възел може да има предизвикателства при посрещането на търсенето на услуги с висока честотна лента и с ниска латентност. През 2025 г. се очаква съотношението да е подобри, като всеки периферен възел ще обслужва около 379,277 души. Това е значително увеличение на плътността на възлите, което показва бързо разширяване. До 2030 г. проекцията показва, че се очаква един възел да обслужва около 89,552 души, т.е. гъстотата на периферната мрежа ще бъде доста висока, което предполага зряла периферна инфраструктура, способна да предоставя висококачествени услуги в подкрепа на най-взискателните приложения.

Квантови изчислителни технологии: до 2025 г. Европа да разполага със своя първи компютър с квантово ускоряване

Bg QCI е националният консорциум, избран да внедри първите квантови сигурни комуникационни връзки и мрежи в България.

Консорциумът се състои от националния координатор Център за компетентност КВАЗАР, двама национални интегратори — Enterprise Communications Group и Electron Progress ЕАД, както и различни публични органи, включително Министерството на отбраната, Министерството на електронното управление, Министерството на вътрешните работи, Министерството на транспорта и съобщенията, Столична община и др.

През март 2022 г. Центърът КВАЗАР представи за одобрение националния план за първа фаза (2021 – 2024), който предвижда:

- Обучения с капацитет от 120 души за държавни институции и частния сектор;
- Възможност за бизнеса да участва в демонстрации, конференции и уебинари;
- Разработване на Национална пътна карта за квантово-комуникационна инфраструктура 2024 – 2027.

ЦИФРОВИ ИНФРАСТРУКТУРИ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>До 2025 г. Европа да разполага със своя първи компютър с квантово ускоряване</i>								
Мярка 24: Изграждане на пилотна квантова инфраструктура в България								

Предприетите от България мерки в областта на полупроводниците и квантовите компютри трябва да продължат, за да се помогне на ЕС да стане силен пазарен играч в тези области“, предложените мерки представляват ангажимент от страната ни да продължи да подкрепя инвестициите в цифровата инфраструктура, вкл. като използва безвъзмездни средства от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС.

Предвидените мерки са разработени и планирани в съответствие с българските стратегически документи в областта на цифровата инфраструктура като Национална програма за развитие: „България 2030“, Национален план за възстановяване и устойчивост, „Свързана България“ - актуализиран национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, Иновационна стратегия за интелигентна специализация 2021 – 2027 г. и др.

Прогнозните данни на Edge Observatory for the Digital Decade, 2023 г. също показват, че до 2030 г. страната ни би могла да постигне една висока гъстотата на мрежата от периферни възли и съответно - зряла периферна инфраструктура, чрез която бизнеса и гражданите да се ползват от висококачествени цифрови услуги и да бъдат постигнати европейските цели в тази област.

Предвидените мерки са насочени и към преодоляване на основните констатирани в аналитичния доклад слабости и заплахи в областта на цифровите инфраструктури – регионални дисбаланси. В бъдеще следва да бъдат набелязани мерки и относно възможностите за допълнително облекчаване на изискванията при изграждане на физическа инфраструктура и разполагане на телекомуникационни кабели.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Над 90 % от МСП с поне основно ниво на цифров интензитет³⁰</i>								
Мярка 25: Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия								
Мярка 26: Технологична модернизация								
Мярка 27: Подкрепа за иновативни МСП, отличени с Печат за високи постижения								
Мярка 28: Изграждане и внедряване на цифрова социално иновативна платформа и пазарно интегриране на платформата.								
Мярка 29: Повишаване капацитета на участниците в проектирането и строителството								

ЦИФРОВИЗАЦИЯ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Използване на облачни изчисления/изкуствен интелект/големи данни от 75 % от предприятията в ЕС</i>								
Мярка 30: Изграждане на първия български петаскейл суперкомпютър Discoverer, част от мрежата на EuroHPC								
Мярка 31: Иновации в строителния сектор								
Мярка 32: Дейности за разработване и внедряване на технологии от областта на Индустрия 4.0 в предприятията								
Мярка 33: Дейности за внедряване на иновации в предприятията								
Мярка 34: Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации								

³⁰ Целта е на ниво Европейски съюз

Устойчиво развитие на Центрове за върхови постижения (ЦВП) и Центрове за компетентност (ЦК), в т.ч. и на конкретни инфраструктури или техни обединения от Националната пътна карта за научни изследвания (НПКНИ)								
Мярка 35: Подкрепа за Европейските цифрови иновационни хъбове (ЕЦИХ) чрез допълващо съфинансиране на одобрени от ЕС ЕЦИХ и финансиране на проекти, получили „Печат за високи постижения“								
Мярка 36: Трансфер на технологии и знания - Зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация								
Мярка 37: Институт за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии (INSAIT)								
Мярка 38: Национална научна инфраструктура „Големи данни за интелигентно общество“ (GATE)								
Мярка 39: Национална научна инфраструктура „Национален център за високопроизводителни и разпределени пресмятания“ – Суперкомпютър Авитохол								
Мярка 40: Е-инфраструктури от Национална пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ)								
Мярка 41. Повишаване на иновационния капацитет на Българската академия на науките в сферата на зелените и цифровите технологии								
Мярка 42: Програма за ускоряване на икономическото възстановяване и трансформация чрез научни изследвания и иновации								
Мярка 43: Обследване на нуждите и интеграция на решения за цифровизация на (производствените) процеси на субектите на социалната и солидарна икономика								

Иноватори: растеж и финансиране на европейските иновативни разрастващи се предприятия и удвояване на предприятията „еднорози“

Последна историческа стойност за България³¹ е за 2023 г.: 0 единорози. В страната ни обаче работи PayPal, българска Финтех компания, със собственост на капитала във Великобритания, която е един от известните примери за единорог.

В посочената по-горе мярка „Дейности за разработване и внедряване на технологии от областта на Индустрия 4.0 в предприятията“, която ще се изпълнява по линия на ПКИП 2021-2027 г., е посочено, че се планира подкрепа да се предоставя чрез финансови инструменти с различен фокус върху крайните получатели и вида на инвестициите, включително чрез дялови инструменти, вкл. рисково дългово финансиране. Инструментите ще подкрепят предприятия в различни етапи на развитие за разработване и внедряване на технологии в

³¹ [Locations unicorns heatmap | Dealroom.co](https://dealroom.co/locations/unicorns-heatmap/)

областта на Индустрия 4.0., където съществува възможността да се подкрепят високотехнологични компании с потенциал за еднорози.

Изпълнението на мерките (№ 31 - 41) ще допринесе за постигането на целите чрез пряка подкрепа за цифровата трансформация на предприятията, вкл. на МСП, чрез подкрепа за закупуването и внедряването на цифрови технологии, специализирани в областта на ИКТ услуги, роботика и автоматизация, ИИ, облачни технологии и големи данни.

Предвидените мерки са разработени и планирани в съответствие с българските стратегически документи в областта на цифровата трансформация на предприятията като Национална програма за развитие: „България 2030“, Национален план за възстановяване и устойчивост, „Свързана България“ - актуализиран национален план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, Национална стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017 – 2030 г., Национална стратегия за малките и средните предприятия 2021-2027 г. и др.

Следва обаче да се има предвид, че мерките и дейностите са разработени и планирани преди началото на програмния период 2021 – 2027 г., т.е. преди програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. и поставените в нея цели да бъдат приети. По тази причина в настоящата пътна карта планираните и заложи мерки и дейности не са изцяло насочени към идентифицираните в националния аналитичен доклад нужди и слабости, свързани конкретно с изпълнението на целите на програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. Разминаването между европейските и националните цели се дължи и на факта, че мерките, заложи в НПВУ и програмите за периода 2021-2027 г. са допълващ, но не и основен източник на финансиране на политиките в България.

Видно от горното, някои от констатираните в анализа за състоянието на цифровата трансформация в България слаби страни и заплахи следва да бъдат адресирани при подготовката на страната ни за следващия програмен период. Включените в настоящата пътна карта мерки биха имали принос за изпълнение на препоръката в доклада на ЕК за състоянието на цифровото десетилетие за България: „България трябва значително да увеличи усилията си в областта на цифровизацията на бизнеса, по-специално трябва да предприеме по-нататъшни действия за увеличаване на цялостния цифров интензитет на МСП, както и за въвеждане на компютърни услуги „в облак“, големи информационни масиви и ИИ.“

ЦИФРОВИ ОБЩЕСТВЕНИ УСЛУГИ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Ключови публични услуги 100% онлайн достъпни за гражданите и предприятията</i>								
Мярка 44: Изграждане на пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес, на технологични средства и решения за тяхното управление и функциониране, създаване и внедряване на инфраструктура за данни и за цифрови услуги, базирани на данни								
Мярка 45 Разработване на единна уеб-базирана платформа (one stop-shop) за достъп до данни и инструментариум за работа с тях в рамките на национална екосистема за данни								
Мярка 46: Редизайн и създаване на нови регистри								
Мярка 47: Надграждане на информационните системи на търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ) и регистър Булстат за събиране и предоставяне на информация в случаите на употреба от ЕК и свързване на ТРРЮЛНЦ и регистър Булстат със системата BORIS								

Мярка 48: Надграждане и привеждане на информационната система на ТРРЮЛНЦ в съответствие с Директива (ЕС) 2019/2121 на Европейския парламент във връзка с презграничните преобразувания, сливания и разделяния								
Мярка 49: Надграждане и привеждане на информационната система на ТРРЮЛНЦ в съответствие с Директива (ЕС) 2019/1151 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 във връзка с използването на цифрови инструменти и процеси в областта на дружественото право.								
Мярка 50: Надграждане на информационната система на ТРРЮЛНЦ, за подобряване на функционалности и услуги за вътрешни и външни потребители на системата.								
Мярка 41: Цифровизация на информационни масиви, съдържащи регистрови данни и е-удостоверяване от регистри.								
Мярка 52: Надграждане на информационната система на имотния регистър (ИИСКИР) за подобряване на функционалности и услуги за вътрешни и външни потребители на системата.								
Мярка 53: Разработване на информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри								
Мярка 54: Създаване на нормативни условия и ИТ инфраструктура за предоставяне на електронни административни услуги по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството								
Мярка 55: Развитие на специализираните информационни системи за пространствени данни на Агенцията по геодезия, картография и кадастър (АГКК)								
Мярка 56: Автоматизиране на процесите по поддържане на електронните регистри по гражданска регистрация и на интеграцията им с други информационни системи								
Мярка 57: Реализиране на ЦАИС „Адресен регистър“								
Мярка 58: Създаване на цифрови кадастрални карти и кадастрални регистри (КККР)								

ЦИФРОВИ ОБЩЕСТВЕНИ УСЛУГИ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Е-здравеопазване: 100% от гражданите на Съюза да имат достъп до медицинските си досиета (електронни здравни досиета)</i>								
Мярка 59: Въвеждане, развитие и надграждане на Национална здравна информационна система (НЗИС) и извършване на гаранционна поддръжка								
Мярка 60: Трансграничен обмен на здравни данни								
Мярка 61: Развитие на електронното здравеопазване и на Националната здравно информационна система								

Включените в пътната карта мерки са разработени и планирани в съответствие с българските стратегически документи в областта на цифровизацията на обществените услуги като Национална програма за развитие: „България 2030“, Национален план за възстановяване и устойчивост, Актуализирана стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г., Национална стратегия за електронно здравеопазване и дигитализация на здравната система 2030 г. и др.

Предвидените мерки за цифровизация на обществените услуги целят подобряване на констатираните в аналитичния доклад слабости и заплахи, свързани с фрагментираното съхранение, споделяне и използване на данни; недостатъчното техническо и оперативно прилагане на разпоредби и стандарти за обмен на данни, оперативната съвместимост и киберсигурността; „силозният“ манталитет в институциите; прозрачността на процесите на предоставяне на услуги, дизайна на услугата и защитата на личните данни. Наличието на модерна цифрова инфраструктура и на цифрови умения също са пряко свързани с използването на обществените цифрови услуги. Пред страната ни стоят все още множество предизвикателства в тази област, като напр. недоброто междуведомствено сътрудничество; все още са по-слабо развитите трансграничните електронни услуги; някои държавни ведомства и общини все още се борят с недостатъчно финансиране и работна сила с висока цифрова грамотност, както и с остарели и фрагментирани ИТ системи. Друг основен проблем остава липсата на обществено доверие в електронните услуги, предоставяни от държавните органи, което се дължи не само на нивата на киберсигурност, но и на недостатъчната информираност за ползите от използването на онлайн обществени услуги. В допълнение, голяма част от възрастните хора не са свикнали или нямат доверие в безхартиени услуги. И не на последно място - недостатъчно ефикасните мерки за осигуряване на киберсигурност.

Справянето с всички тези многостранни предизвикателства поставя пред страната ни нелеката задача слабостите и заплахите, останали необхванати от предвидените в пътната карта на национално ниво мерки, да бъдат на вниманието на всички отговорни институции, за да може страната ни да продължи с ускорени темпове развитието на е-управлението и до голяма степен ще спомогнат за изпълнение на препоръката от доклада на ЕК за състоянието на цифровото десетилетие за България: „България трябва да ускори усилията си за цифровизация на обществените услуги. По-специално, тя следва да повиши осведомеността за своите обществени услуги, които са достъпни онлайн за всички интернет потребители.“

ЦИФРОВИ ОБЩЕСТВЕНИ УСЛУГИ	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
<i>Цифрова самоличност: 100% от гражданите на ЕС да имат достъп до сигурни средства за електронна идентификация (eID).</i>								
Мярка 62: Проектиране, изграждане и управление на Система за издаване на български лични документи поколение 2019								

3.2 Описание на мерките ³²

Мярка 1: „Цифрова трансформация на училищното образование, в т.ч. професионално образование и обучение (ПОО)“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Ще се изпълнява като операция „Цифрова трансформация на училищното образование, в т.ч. ПОО“ по Програма „Образование“ 2021-2027 Предвижда се осигуряване на цифрово приобщаване, в т.ч. на ученици от маргинализирани групи, като напр. роми, чрез подобряване на цифровите компетентности на участниците в образователния процес и по-широко използване на добавена и виртуална реалност, и на изкуствен интелект в преподаването и обучението на ученици. • <i>Връзка към целта:</i> Чрез програмата ще се подкрепят мерки, свързани с повишаване на цифровите умения на участниците в образователния процес (учители, ученици, родители, образователни медиатори, експерти от системата на образованието) в съответствие със заложените цели за усъвършенстване на цифровите умения и компетенции. • <i>Ориентировъчен график:</i> 2024-2029 г. Кандидатстване - януари 2024 г.
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС: Планирани 94, 515 милиона евро или 184 855 000 лв.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	2 923 обучени учители и експерти от системата на образованието; 152 129 обучени ученици; 159 404 обучени родители и образователни медиатори.
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 2: „Утвърждаване на компетентностния подход по важни за икономиката на региона и пазара на труда професионални направления, в партньорство с бизнеса, разширяване на цифровите компетентности и цифровото образователно съдържание във висшето образование“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Ще се изпълнява като операция по Програма „Образование“ 2021-2027 В рамките на операцията са планирани следните индикативни дейности: <ul style="list-style-type: none"> • Въвеждане на електронно базирани програми и цифрово образователно съдържание, цифрови библиотеки и ресурси на ниво висше училище; • Развиване на цифровите и специализираните чуждоезикови умения на студенти и преподаватели чрез допълнителни обучения • <i>Връзка към целта:</i> Дейностите по мярката са свързани с повишаване на цифровите умения на преподаватели и студенти и съответстват на заложените цели за усъвършенстване на цифровите умения и компетенции. • <i>Ориентировъчен график:</i> 2024-2029 г

³² Изпълнението на мерките в пътната карта е съпроводено с определен финансов риск, свързан с непланирано увеличение на разходите, поради заложените цени на услугите и доставките преди 4-5 години, които не съответстват на пазарните цени към момента на обявяване на обществените поръчки.

Отпуснат или планиран бюджет	ЕС: Планирани 51, 655 милиона евро или 101 028 722 лв.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	2719 обучени преподаватели; 18 821 обучени студенти.
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 3: „Подобряване на качеството на общото образование чрез ефективно прилагане на компетентностен модел“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Ще се изпълнява като проект по Програма „Образование“ 2021-2027. Предвиждат се следните мерки, които са свързани с изпълнението на целите по Инвестиция 1. „STEM центрове и иновации в образованието“ от НРВУ: <ul style="list-style-type: none"> • Разработване на обучително съдържание и материали за въвеждане на STEM в преподаването и обучението на ученици; • Интердисциплинарно обучение на ученици и осъществяване на междупредметни връзки; • Обучения на учители за преподаване в STEM среда. • <i>Връзка към целта:</i> Дейностите по мярката са свързани с обучения за ефективно прилагане на компетентностния модел и съответстват на целите за повишаване на ефикасността и ефективността на образователния процес. С предвидените дейности се очаква повишаване на броя на младите хора, обучени в STEM центровете, което е предпоставка и за увеличаване на общия брой лица над 16 години с основни цифрови умения. • <i>Ориентиран график:</i> 2023-2026 г.
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС: Планирани 14,579 милиона евро или 28 514 728 лв.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	38 962 обучени учители 20 179 обучени ученици
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 4: „Предоставяне на обучения за цифрови умения и създаване на платформа за обучение на възрастни“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> В рамките на инвестицията се предвижда реализация на следните дейности: <ul style="list-style-type: none"> - Предоставяне на обучения на безработни и заети лица за придобиване на общи дигитални умения на базово и/или средно равнище (нива 1-4 по DigComp). - Разработване и внедряване на национална виртуална платформа за електронно обучение на лица над 16 г. - Изграждане на мрежа от дигитални клубове на територията на цялата страна с компютърно оборудване, интернет и обучени наставници за предоставяне на безплатен достъп на заинтересованите лица, с приоритет на лицата в неравностойно положение, в онлайн курсове за обучение през виртуалната платформа. • <i>Връзка към целта:</i> Инвестицията е пряко насочена към повишаване на дела на лицата, които притежават основни цифрови умения.

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ориентировъчен график:</i> Дейностите по инвестицията стартираха през 2022 г. и ще се реализират до 30 юни 2026 г.
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС (одобрен): 379 470 087 лв. от инвестиция С1.І3 „Предоставяне на обучения за дигитални умения и създаване на платформа за обучение на възрастни“ от НПВУ
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • Обучени 500 000 безработни и заети лица с придобит сертификат за общи дигитални умения на базово и/или средно равнище (нива 1-4 по DigComp); • 100 000 безработни и заети лица със сертифицирани общи дигитални умения на базово и/или средно равнище (нива 1-4 по DigComp), придобити чрез неформално или самостоятелно учене; • Разработена и напълно функционираща национална виртуална платформа за електронно обучение на лица над 16 г.; • Изградена мрежа от 760 дигитални клубове на територията на цялата страна.
Отговорна институция	Министерство на труда и социалната политика

Мярка 5: „Дигитални умения“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<p>Операция „Дигитални умения“ по Програма за развитие на човешките ресурси (ПРЧР)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Основни дейности: <ul style="list-style-type: none"> • Предоставяне на обучения за общи цифрови умения на базово и/или средно равнище (нива 1-4 по DigComp) за неактивни лица. • Предоставяне на обучения за напреднало и високоспециализирано равнище (нива 5-8 по DigComp) за безработни лица. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е пряко насочена към повишаване на дела на лицата, които притежават основни цифрови умения. • <i>Ориентировъчен график:</i> Проектът стартира през 2023 г. реално изпълнение стартира през 2024г. и се очаква да бъде активен поне до края на 2026 г.
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС (одобрен): 20,5 милиона евро
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Участници, които при напускане на операцията са придобили цифрови умения – 67 200
Отговорна институция	Министерство на труда и социалната политика

Мярка 6: „Нови умения“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<p>Операция „Нови умения“</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Една от дейностите по мярката е насочена към предоставяне на специфични обучения, свързани с работното място, в т.ч. за придобиване на специфични цифрови умения • <i>Връзка към целта:</i>

	<p>Мярката е пряко насочена към повишаване на дела на лицата, които притежават основни цифрови умения, както и за увеличаване на дела на специалистите в областта на ИКТ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ориентировъчен график:</i> Операцията ще стартира през 2023 г., Очаква се да бъде активна поне до края на 2026 г.
Отпуснат или планиран бюджет	<p>ЕС (одобрен): Бюджетът за подкрепа на цифрови обучения не е изрично фиксиран. Индикативна стойност за финансиране на цифрови обучения: 12,8 млн. евро</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Прогнозна стойност на зетите лица, включени в специфични цифрови обучения към края на 2026 г. – 19 000</p>
Отговорна институция	<p>Министерство на труда и социалната политика</p>

Мярка 7: „Квалификация, умения и карьерно развитие на заети лица“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> • Предоставяне на обучения за напреднало и високоспециализирано равнище (нива 5-8 по DigComp) за заети лица по ПРЧР. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е пряко насочена към повишаване на дела на лицата, които притежават основни цифрови умения, както и за увеличаване на дела на специалистите в областта на ИКТ. • <i>Ориентировъчен график: 2024 – 2025 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	<p>ЕС (одобрен): Ориентировъчен ресурс за подкрепа на обучения за придобиване на цифрови компетенции: 2,5 млн. евро</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>11 120 заети лица, които при напускане на операцията са придобили цифрови умения към края на 2025 г.</p>
Отговорна институция	<p>Министерство на труда и социалната политика</p>

Мярка 8: „Цифрови обучения, които към момента не са програмирани“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<p><i>Съдържание на мярката:</i> Мярката се изпълнява по ПРЧР</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предоставяне на обучения за общи цифрови умения на базово и/или средно равнище (нива 1-4 по DigComp). • Предоставяне на обучения за напреднало и високоспециализирано равнище (нива 5-8 по DigComp). • Предоставяне на специфични цифрови обучения <p><i>Връзка към целта:</i> Мярката е пряко насочена към повишаване на дела на лицата, които притежават основни цифрови умения.</p> <p><i>Ориентировъчен график:</i> Очаква се предоставянето на финансиране да стартират през 2026 г.</p>
Отпуснат или планиран бюджет и, ако е приложимо, други ресурси, включително човешки	<ul style="list-style-type: none"> • ЕС (планиран): 166,5 милиона евро

ресурси, разпределени, както следва:	
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> Участници, които при напускане на операцията са придобили цифрови умения – 45 000
Отговорна институция	Министерство на труда и социалната политика

Мярка 9: „Насърчаване създаването на мрежи и провеждане на обучения, инициативи и партньорства за приобщаване на социалните предприемачи към социалния и граждански диалог с държавните институции местната власт, местните общности (местен бизнес, граждански сдружения, училища, влиятелни граждани (неформални местни лидери) и др.)“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> Съдържание на мярката: Създаване на база данни от специалисти с разнородна експертиза, включително от академичните среди, местните структури на бизнеса, специалисти от местната власт и др. Организиране и провеждане на консултации за покриване на дефицити, както и за възможности, включително и финансови, водещи към постигане на устойчивост. Подпомагане субектите на социалната и солидарна икономика при изготвяне на документация за осигуряване на финансов ресурс, организиране и провеждане на обучения за представителите на цифровизираните предприятия за работа с ново въведените цифрови инструменти. Подпомагане процеса на инициране и създаване на партньорства, включително и стратегически, във връзка с маркетинг на продуктите и услугите на предприятията. Организиране и провеждане и на специфични консултации спрямо конкретни специфични потребности на субектите на социалната и солидарна икономика. Връзка към целта: Провеждане на консултации, обучения, инициативи и партньорства Ориентировъчен график: Процесът по „Провеждане на обучения за представители на цифровизираните предприятия за работа с нововъведените технически инструменти“ ще стартира през третото тримесечие на 2024 г. Срокът за изпълнение на мярката е 2024 – 2025 г.
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС (одобрен): 0,9 милиона евро Дейността предвижда финансирането на различни типове обучения.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	2400 обучени от цифровизираните предприятия за работа с нововъведените цифрови инструменти.
Отговорна институция	Министерство на труда и социалната политика

Мярка 10: „Подобряване обмена на знания и разпространението на информация“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> Съдържание на мярката: Интервенцията „Консултантски услуги и повишаване на консултантския капацитет“ от СПРЗСР 2023-2027 г. ще се прилага на територията на цялата страна в периода 2024-2027 г. Чрез специален консултантски пакет в рамките на интервенцията земеделските стопани, най-вече младите и малки производители, ще бъдат консултирани как да прилагат цифрови инструменти и технологии в своите стопанства. Консултантският пакет ще съдържа информация, спомагаща за преодоляване на административната тежест, с която се сблъскват земеделските стопани, в т. ч. затрудненията при работа с цифрови платформи, цифрово базирани услуги и други дейности, свързани с подготовка и подаване на документи за

	кандидатстване, отчитане и/или плащане чрез интернет базирани информационни системи за управление.
Отпуснат или планиран бюджет	Общ разпределен публичен ресурс: 58,67 млн. лв. (СПРЗСР), от тях: - 35,2 млн. лв. предвидено съфинансиране към ЕЗФРСР чрез Сметката за средства от ЕС на Държавен фонд „Земеделие“; - източници на ЕС (ЕЗФРСР) – 23,47 млн. лв.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	За периода на прилагане на интервенцията е предвидено да бъдат предоставени най-малко 63 000 индивидуални съветнически пакета. Като резултат се предвижда над 9 500 земеделски стопани да повишат уменията си при работа с цифрови технологии, като започнат да ги използват по-активно в земеделската си дейност.
Отговорна институция	Министерство на земеделието и храните

Мярка 11: „Повишаване на професионалната квалификация на предприемачите и заетите лица в земеделието“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Интервенцията „Професионално обучение и придобиване на знания“ от СПРЗСР 2023-2027 г. ще се прилага на територията на цялата страна. Допустима целева група за включване в обученията, информационни семинари и демонстрационни дейности са регистрирани земеделски стопани и заетите лица в техните стопанства, както и собственици и ползватели на гори и заетите в техните стопанства. В рамките на интервенцията ще се подпомагат дейности по образование и обучение, включващи задължителни часове за използване на цифрови технологии. Чрез нарочно заложен критерий за подбор ще се дава предимство на проекти, свързани с провеждането на информационни семинари и демонстрационни дейности, насочени към използване на цифрови технологии.
Отпуснат или планиран бюджет	Общ разпределен публичен ресурс: 59,57 млн. лв. (СПРЗСР), от тях: - национални източници – 35,47 млн. лв. предвидено съфинансиране към ЕЗФРСР чрез Сметката за средства от ЕС на Държавен фонд „Земеделие“; - източници на ЕС (ЕЗФРСР) – 23,83 млн. лв.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Заложената цел по отношение на информационни семинари и демонстрационни дейности, насочени към използване на цифрови технологии, е за участие на близо 16 000 земеделски стопани.
Отговорна институция	Министерство на земеделието и храните

Мярка 12: „Изграждане, укрепване и развитие на капацитет и повишаване на осведомеността и популяризиране на възможностите в областта на данните“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката ще се изпълнява от Института по публична администрация 1. Разработване на програми за специализирани обученията, например за възможности за анализ на данни и политики, базирани на данни, за повторна употреба на данните, за поддържането и предоставянето на данни за всяко едно от пространствата на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес, за изграждане на партньорства за споделяне на данни. 2. Закупуване на специализирани софтуери за осигуряване на интерактивност и геймификация на обученията, за повишаване ефективността на представяне на материала и повишаване ангажираността на обучаващите се в електронна среда

	<p>3. Организиране и провеждане на обучения за публичния сектор в ролята му на собственик, ползвател, посредник и разпоредител с данни, включително във връзка със задължения по Акта за управление на данните;</p> <p>4. Осигуряване на обучителни материали за участниците в обученията и събитията</p> <p>5. Провеждане на хекатони с цел изграждане на устойчиви взаимодействия между публичния сектор и академичния, неправителствения и сектор за разработки, основани на данни, като пилотни решения, идентифициране на проблемни точки и липси в обезпечеността със секторни данни, в инфраструктурата за анализ и споделяне, и др.;</p> <p>6. Организиране регионални форуми и обучения за широк кръг заинтересовани страни (публичен, частен, академичен, неправителствен сектор) за развитие на необходимите дигитални умения за използване на електронните публични услуги, споделяне на данни и ползване на публичните данни за създаване на иновации и допълнителна стойност за икономиката и обществото.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Повишаване на цифровите умения на служители на администрацията, което ще даде отражение и на общия брой граждани, притежаващи основни цифрови умения. • <i>Ориентировъчен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2023 – 2030 г..
Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> • ЕС: 4 111 245 лв.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Изграждане на капацитет на организациите от публичния сектор за работа, управление и анализ на данни в националната екосистема, в т.ч. организациите, отговарящи за функционирането на секторни пространства на данни, за обезпечаване работата на компетентните органи и другите организации съгласно Акта за управление на данните (Регламент (ЕС) 2022/868)
Отговорна институция	Институт по публична администрация

Мярка 13: „Развиване на цифровия капацитет и уменията на публичната администрация, ангажирана с инвестиционното проектиране“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Предвидените специализирани обучения ще се проведат в периода на изпълнение на Инвестиция С10.16 „Подкрепа на пилотна фаза за въвеждане на строително информационното моделиране (СИМ/ВІМ) в инвестиционното проектиране и строителството като основа за цифрова реформа на строителния сектор в България“ по Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България. За осигуряване на устойчивост на Инвестиция С10.16, след нейното приключване, в Пътната карта на Националната стратегия за цифрова трансформация на строителния сектор, приета с Решение на Министерския съвет № 270 от 6 април 2023 г. е планирана мярка, с която специализираните обучения за СИМ да продължат и след приключване на Инвестиция С10.16 по НПВУ. Такова решение е намерено чрез мултиплициране на обученията от Инвестиция С10.16 по НПВУ в продължаващи обучения на Института по публична администрация. За тази цел на ИПА ще бъдат предоставени онлайн формат на обученията за СИМ и всички обучителни материали, като от ИПА се очаква да включи тези обучения в своите годишни програми и каталози, и да провежда последващи обучителни курсове с такава тематика за експерти на общинската и държавната администрация, които не са преминали обучението по време на Инвестиция С10.16 по НПВУ, но проявяват интерес и желаят да участват в такова обучение. По този начин ще бъде обхванат по-широк кръг

	<p>експерти от всички общински администрации (големи, средни и малки общини) и държавни институции в България.</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Връзка към целта:</i> Като цяло публичният сектор е по-малко запознат със СИМ от частния сектор. Липсват му теоретични и практически познания, както и опит със СИМ. Изпълнението на мярката ще преодолее от части тези проблеми. <i>Ориентировъчен график:</i> Изпълнението на мярката е предвидено да започне през 2025 г. и да завърши през 2026 г.
Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> Национален: 0,06 милиона евро планирани средства от Националния бюджет по бюджета на ИПА ЕС: 0,22 милиона евро планиран бюджет по линия на НРВУ
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Очаквани резултати от изпълнението на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> Проведени специализирани обучения съобразени с общата рамка стандарти за въвеждане на СИМ и европейските добри практики на 300 експерта от администрацията разпределени по следния начин: в тях ще участват експерти от 28 областни администрации, 28 големи общини и 3 министерства (Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на вътрешните работи и Министерство на културата); Подготвени в онлайн формат обучения за последваща подготовка на кадри от всички заинтересовани администрации, предоставени на Института по публична администрация и публикувани на уеб-базирана платформа; Брой обучени експерти от публичната администрация
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството и Института по публична администрация

Мярка 14: „Подготовка на образователната система за предоставяне на качествено обучение по прилагането на СИМ в професионалните гимназии за средно техническо образование в областта на строителството“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> <i>Съдържание на мярката:</i> За да бъдат изпълнени обновените учебни планове, ще бъде необходимо всички преподаватели в засегнатите дисциплини и специалности да достигнат определено ниво на компетентност в областта на СИМ. Интегрирането на СИМ ще засегне редица учебни планове, в които ще трябва да бъдат преработени част от дисциплините, така че да се включи или да се наблегне на използването на специализиран професионален софтуер за СИМ в съответната предметна област, както и допълнителни часове, в които учениците да бъдат запознати с принципите на СИМ и националните изисквания за прилагането му. <i>Връзка към целта:</i> Академичното обучение ще осигури подготвени за приложение на СИМ кадри в строителния сектор и ще привлече много млади хора към професията. Ще се осигурят по-добри цифрови компетенции за практикуващите специалисти в МСП, което ще спомогне за общото повишаване на цифровите квалификации на персонала и по-успешно внедряване на цифровите технологии. <i>Ориентировъчен график:</i> Изпълнението на дейността, свързана с осигуряване на необходимия хардуер и софтуер за провеждане на обучението в поне 4 професионални гимназии в областта на строителството е предвидено да започне през 2025 г. и да завърши през 2026 г. Специализираната квалификация на 70 преподаватели и актуализирането на държавните образователни стандарти е предвидено да се извършат по линия на програма „Образование“.

Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> Национален: 0,03 милиона евро предвидени средства ЕС: 0,09 милиона евро прогнозен бюджет
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Очаквани резултати от изпълнението на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> 70 преподаватели в професионалните гимназии, подготвящи кадри за строителния сектор, квалифицирани за работа със СИМ; Актуализирани държавни образователни стандарти по професиите в областта на строителството, учебни планове и учебни програми с оглед осигуряване на умения за работа със СИМ софтуер; Осигурен хардуер и софтуер за провеждане на обучението в поне 4 професионални гимназии в областта на строителството
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството и Министерство на образованието и науката

Мярка 15: „Подготовка на образователната система за предоставяне на качествено обучение по прилагането на СИМ във висшите училища“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> <i>Съдържание на мярката:</i> За да бъдат изпълнени обновените учебни планове, ще бъде необходимо всички преподаватели в засегнатите дисциплини и специалности да достигнат определено ниво на компетентност в областта на СИМ. Интегрирането на СИМ ще засегне редица учебни планове, в които ще трябва да бъдат преработени част от дисциплините, така че да се включи или да се наблегне на използването на специализиран професионален софтуер за СИМ в съответната предметна област, както и допълнителни часове, в които студентите да бъдат запознати с принципите на СИМ и националните изисквания за прилагането му. Повечето ВУ разполагат с компютърни кабинети, но не всички отговарят на изискванията на съвременните софтуери за СИМ. Необходимо е да бъдат предвидени средства за обновяването им. <i>Връзка към целта:</i> Академичното обучение ще осигури подготвени за приложение на СИМ кадри в строителния сектор и ще привлече много млади хора към професията. ВУ ще организират обучения и за практикуващите участници в строителния сектор. Ще се осигурят по-добри цифрови компетенции за практикуващите специалисти в МСП, което ще спомогне за общото повишаване на цифровите квалификации на персонала и по-успешно внедряване на цифровите технологии <i>Ориентировъчен график:</i> Разработването и въвеждането на учебни програми за прилагане на СИМ и включването им в учебните планове на ВУ е планирано да се извърши по линията на НПВУ в периода от 2025 г. до 2026 г. Подготовката на преподаватели от всички необходими специалности, както и осигуряването на необходимите условия за ефективно обучение във ВУ са планирани до 2030 г.
Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> Национален бюджет: 0,28 милиона евро планирани средства ЕС: 0,23 милиона евро прогнозен бюджет по НПВУ
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Очаквани резултати от изпълнението на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> Подготвен преподавателски състав ; Въведени програми за прилагане на СИМ за всички архитектурни и инженерни специалности във ВУ; Осигурен хардуер и софтуер за провеждане на обучението; Осигурени ежегодни практики и стажове за студентите в организации от строителния бизнес - ежегодно.
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството и Министерство на образованието и науката

Мярка 16: „Модернизиране на професионалното образование и обучение (ПОО)“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Изпълнява се като Проект BG05SFPR001-3.001 по Програма “Образование” 2021 – 2027 Част от планираните дейности, свързани с повишаване на цифровите умения на учители са: <ul style="list-style-type: none"> • Съвместно разработване и въвеждане на образователни материали по професионална подготовка за важни за икономиката на региона и пазара на труда сектори с иновативно цифрово учебно съдържание, използване на изкуствен интелект, виртуална реалност и смесено обучение (blended learning); • Квалификация на учители по професионална подготовка чрез специализирани обучения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, синия растеж, индустрия 5.0, ИСИС; • <i>Връзка към целта:</i> Модернизиране на професионалното образование и обучение с цел подготовка на устойчива работна сила и квалифицирани специалисти в ИКТ сектора, подготвени за предизвикателствата, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика. • <i>Ориентировъчен график:</i> 2023-2027 г.
Отпуснат или планиран бюджет	<p>ЕС:</p> <ul style="list-style-type: none"> – За обучение на учители – 1 226 519 лв. – За смесено обучение (blended learning) – 3 039 600 лв.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • 2 942 обучени учители. • 4 500 разработени дигитални урока (или дигитално учебно съдържание, което може да се приравни към един интерактивен и мултимедиен урок) • 384 училища, въвели смесено обучение (blended learning) за своите ученици; • 19 200 общо ученици включени в обучение в др. физическа среда
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 17: Национална програма „Обучение за ИТ умения и кариера“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Изпълнява се като национална програма (НП) за развитие на образованието. Предвидени са следните основни дейности: <ul style="list-style-type: none"> • Обучение на ученици за придобиване на III степен на професионална квалификация по специалността „Приложно програмиране“ от професията „Приложен програмист“ от професионалното направление „Компютърни науки“ от СППОО; • Подпомагане на обучението на учениците – осъществява се от пет центъра, обособени към съответните училища • Обучение на учители и лектори за преподаване на учебното съдържание по програмата. • <i>Връзка към целта:</i> Работодателите в сферата на информационните технологии, както и в други области на икономиката се нуждаят от достатъчно подготвени специалисти, което обуславя необходимостта от мярката. • <i>Ориентировъчен график:</i> Учебната 2023/2024 г. НП за развитие на образованието, в т.ч. и НП „Обучение за ИТ умения и кариера“, се одобряват ежегодно с Решение на МС.

Отпуснат или планиран бюджет	ЕС: Разпределени 245 000 евро или 480 000 лв. за 2023 г.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Показатели за изпълнение на НП „Обучение за ИТ умения и кариера“: - Брой на учениците, включени в обучението за 2023/2024 учебна година: а) не по-малко от 200 ученици – за първата учебна година; б) не по-малко от 150 ученици – за втората учебна година; в) не по-малко от 100 ученици – за третата учебна година. - Брой на учениците, включени в едногодишния курс на обучение – не по-малко от 20 - Брой на учениците, успешно завършили обучение по програмата и придобили професионална квалификация по професията „Приложен програмист“: <ul style="list-style-type: none"> • за учениците, включени в тригодишния курс на обучение – не по-малко от 75; • за учениците, включени в едногодишния курс на обучение – не по-малко от 15. - Брой обучени учители по програмата за 2023/ 2024 учебна година – не по-малко от 20.
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 18: „Квалификация, умения и кариерно развитие на заети лица“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката се изпълнява по ПРЧР • Предоставяне на обучения за напреднало и високоспециализирано равнище (нива 5-8 по DigComp) за заети лица. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е пряко насочена към повишаване на дела на лицата, които притежават основни цифрови умения, както и за увеличаване на дела на специалистите в областта на ИКТ. • <i>Ориентировъчен график: 2024 – 2025 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС (одобрен): Ориентировъчен ресурс за подкрепа на обучения за придобиване на цифрови компетенции: 2,5 млн. евро
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	11 120 заети лица, които при напускане на операцията са придобили цифрови умения към края на 2025 г.
Отговорна институция	Министерство на труда и социалната политика

Мярка 19: „Нови умения“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	Операция „Нови умения“ по ПРЧР <ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Една от дейностите по мярката е насочена към: <ul style="list-style-type: none"> • Предоставяне на специфични обучения, свързани с работното място, в т.ч. за придобиване на специфични цифрови умения • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е пряко насочена към повишаване на дела на лицата, които притежават основни цифрови умения, както и за увеличаване на дела на специалистите в областта на ИКТ. • <i>Ориентировъчен график: 2024 – 2026 г.</i>

Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> ЕС (одобрен): 25,5 милиона евро <p>Мярката предвижда финансирането на различни типове обучения, като бюджетът за подкрепа на цифрови обучения не е изрично фиксиран. Индикативна стойност за финансиране на цифрови обучения: 12,8 млн. евро</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> Прогнозна стойност на заетите лица, включени в специфични цифрови обучения към края на 2026 г. – 19 000
Отговорна институция	Министерство на труда и социалната политика

Мярка 20: „Подобряване на покритието в населените места, с фокус към периферни, слабо населени и селски райони“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката е в процес на изпълнение чрез инвестиция „Широкомащабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България“ от Националния план за възстановяване и устойчивост (НПВУ). Съгласно Постановление № 333 на Министерския съвет от 20 октомври 2022 г. Министерството на транспорта и съобщенията (МТС) е определено за Структура за наблюдение и докладване, и отговаря за изпълнението на Дейност 1 – част изграждане и на Дейности 2 и 3 от инвестицията. Мярката цели да подпомогне разгръщането на мрежи с много голям капацитет, включително и 5G свързаност, с фокус към по-слабонаселени и отдалечени селски райони. <i>Връзка към целта:</i> Разгръщането на мрежи с много голям капацитет ще гарантира, че никоя част от страната или група в обществото няма да остане без адекватна цифрова свързаност и ще е в основата на развитието на динамична и иновативна икономика и ще осигури по-добър достъп на предприятията до разнообразни, висококачествени и иновативни цифрови услуги. Изпълнението на мярката ще доведе до намаляване на “цифровото разделение” и е пряко свързано с постигането на цифровата цел „всички крайни ползватели да са обхванати от гигабитова свързаност“. <i>Ориентировъчен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2023 – 2026 г..
Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> Общ планиран бюджет за дейностите: 469 891 653 лв. – планиран Национален: 78 315 275.50 лв. – планиран по бюджета на МТС ЕС: 391 576 377.50 лв. от НПВУ – планиран
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ol style="list-style-type: none"> Брой население с достъп до ММГК – 365 00 души Изградени нови оптични трасета за свързване общински центрове – 136 бр. общински центрове
Отговорна институция	Министерство на транспорта и съобщенията (структура за наблюдение и докладване)

Мярка 21: „Развитие на държавната опорна мрежа чрез увеличаване на преносния ѝ капацитет и осигуряване на свързаност до всички общински центрове“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> <i>Съдържание на мярката:</i> Единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) е интегрирана държавна комуникационна мрежа, която се състои от 7 500 км оптична мрежа, 30 броя опорни възли и близо 100 агрегиращи възли. Мрежата работи в режим 24x7x365 и осигурява свързаност за повече от 1 200 централни и местни публични администрации и други организации от публичния сектор. От гледна точка на географското покритие на ЕЕСМ в страната, към 2021 г. опорната оптична кабелна мрежа обхваща 27 областни града и чрез

	<p>отклонения от ринговете достига само до 129 от общо 265 общински центъра, като само в 80 от тези населени места има инсталирано активно оборудване в точките за достъп. В оставащите 49 населени места има осигурена оптична свързаност без активно оборудване, което силно ограничава използваемостта на ЕЕСМ от крайни потребители.</p> <p>Предвижда се Развитие на държавната опорна мрежа чрез увеличаване на преносния ѝ капацитет и осигуряване на свързаност до всички общински центрове, което е залегнало като Дейност 1 на Проект 18 „Широкомащабно разгръщане на цифрова инфраструктура на територията на България“, включен в Компонент 7 „Дигитална свързаност“ на Националния план за възстановяване и устойчивост.</p> <p>Изпълнението на Дейност 1 ще се реализира чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подмяна на устройства за ЕЕСМ в DWDM / Core / Aggregation слоеве, ремонт и оборудване на съществуващи локации; - Подмяна и доставка на нови устройства за ЕЕСМ в Access слой, ремонт и оборудване на съществуващи локации; - Изграждане на резервен защитен интернет възел и система за управление и наблюдение и средства за защита на ЕЕСМ; - Доставка на устройства за ЕЕСМ в Access слой за нови локации в общински центрове; - Подмяна на MMF кабели по съществуващи трасета в населени места и осигуряване на оптична свързаност до университети и научни институти; - Доставка и оборудване на възли за свръхвисокоскоростен достъп в 24 университета и научни института. <p>Към 31.01.2024 г. Изпълнителна агенция „Инфраструктура на електронното управление“ (ИА ИЕУ) няма сключено оперативно споразумение с Министерство на финансите за изпълнение на дейност: „Развитие на държавната опорна мрежа чрез увеличаване на преносния ѝ капацитет и осигуряване на свързаност до всички общински центрове“.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Подобряването на свързаността в България ще сведе до минимум административната тежест за предприятията чрез подобряване на ефективността на публичната администрация и укрепване на електронното управление. Изпълнението на мярката ще доведе до намаляване на “цифровото разделение” и е пряко свързано с постигането на цифровата цел „всички крайни ползватели да са обхванати от гигабитова свързаност“. • <i>Ориентировъчен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2023 – 2026 г.
Отпуснат или планиран бюджет	135 629 233 лв. средства от МВУ и 27 204 846,60 лв. – средства за допълващо публично финансиране и невъзстановим ДДС.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Общински центрове с оптична свързаност и изградени възли за достъп с активно оборудване – 265 бр.
Отговорна институция	Изпълнителна агенция „Инфраструктура на електронното управление“ (краен получател)

Мярка 22: „Осигуряване на 5G покритие по транспортни коридори - Works чрез отворените конкурси по Механизма за свързване на Европа (CEF)“

Нова мярка	☐ да ☒ не
-------------------	--

Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката е в процес на изпълнение. Изпълнението ѝ ще допринесе за осигуряване на непрекъсната 5G и роуминг свързаност по магистралата между София и Атина, както и за изграждане на оптична свързаност и осигуряване на 5G трансгранична свързаност по магистралата между София и Димитровград (Цариброд) по коридор Белград-София-Калотина • <i>Връзка към целта:</i> Мярката цели осигуряване на 5G свързаност по TEN-T коридорите, което създава условия за ефективно използване на интелигентни системи, с цел насърчаване на иновациите и инвестициите. • <i>Ориентиран график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2022 – 2027 г.
Отпуснат или планиран бюджет	Общ планиран бюджет за дейностите: 10 380 763 лв.. по Механизма за свързване на Европа
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Брой проекти, спечелили финансиране - 4 бр.
Отговорна институция	Министерство на транспорта и съобщенията

Мярка 23: „Надграждане на капацитета на Единната информационна точка“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Министерството на транспорта и съобщенията е стартирало дейности за провеждане на обществена поръчка с предмет „Надграждане капацитета на ГИС базираната електронна платформа „Единна информационна точка“ и изграждане на функционалности за създаване на Национална точка за достъп до информационни услуги за мултимодални пътувания“. Целта на процедурата е надграждане капацитета на ГИС базираната електронна платформа „Единна информационна точка“ и изграждане на функционалности за създаване на Национална точка за достъп до информационни услуги за мултимодални пътувания, което ще осигури възможност за операторите на електронни съобщителни мрежи да подават по електронен път заявления до компетентните органи (местни и други), отговарящи за предоставянето/отказа на необходимите разрешения за разполагане на електронни съобщителни мрежи. С успешната реализация на процедурата ще се изпълнят специфичните изисквания на Директивата за Интелигентни транспортни системи и Делегиран регламент (ЕС) 2017/1926 по отношение на създаването на Национална точка за достъп. • <i>Връзка към целта:</i> С реализацията на дейностите по проекта ще се постигне: • надграждане на ЕИТ с нов модул, който ще предоставя информация за наличността на широколентова връзка на ниво адрес, където е възможно и/или в растер 1 кв. км; • разработена и внедрена нова подсистема за данни, създаваща тематични карти за широколентов достъп; • интегриране на ЕИТ с Единната информационна система по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството, разработена по проект от Националния план за възстановяване и устойчивост; • интегриране с информационните системи и регистри, поддържани от КРС, което ще осигури възможност за използване на данните от ЕИТ от регулатора за целите на неговите правомощия в областта на електронните съобщения; • създадени условия за разработване на географски проучвания по смисъла на Закона за електронните съобщения и съгласно изисквания на Органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения

	<p>(BEREC). • надграждане на ЕИТ с нов модул, спомагащ създаването на Национална точка за достъп до информационни услуги за мултимодални пътувания. Чрез услугите на ЕИТ за предоставяне на информация и приемане на заявления и документи към тях, необходими за разполагането, регистрацията, поддържането и подобряването на електронни съобщителни мрежи, за изграждането на инфраструктура, както и чрез предвидените нови функционалности ще се стимулира търсенето и предлагането на е-услуги от предприятията, ще се намали административната тежест и ще се облекчи и ускори процесът по разполагане и поддръжка на електронни съобщителни мрежи, което ще доведе до подобряването и на общата цифрова свързаност в страната.</p> <p>• <i>Ориентиловъчен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2023 – 2025 г.</p>
Отпуснат или планиран бюджет	Общ планиран бюджет за дейностите: 6 600 000 лв. с ДДС – по Програма „Транспортна свързаност“
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>1) Надградена система ЕИТ – 1бр. 2) Извършени интеграции с други администрации – 1 бр. 3) Регистри за намаляване на административната тежест – 2 бр. - Регистър на констативните актове за премахване на ЕСМ и Регистър на разположените и подобрени ЕСМ.</p> <p>ЕИТ ще бъде надградена и интегрирана с външни системи, което ще улесни достъпа и използването на данни, генерирани и съхранявани от публични организации на централно и местно ниво. Ще бъдат създадени 2 нови регистри за намаляване на административната тежест.</p>
Отговорна институция	Министерство на транспорта и съобщенията

Мярка 24: „Изграждане на пилотна квантова инфраструктура в България“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<p>• <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката се изпълнява като Проект 101091399 „Национален план за изграждане на QCI за България“. Проектът има за цел да приложи първата фаза на българския национален план за изграждане на квантово-комуникационна инфраструктура (QCI) в контекста на инициативата EuroQCI. Проектът ще бъде реализиран от Консорциум с водеща организация – Институт по роботика – БАН чрез Център за компетентност КВАЗАР, който е част от Института и е компетентен национален орган за EuroQCI. Другите партньори на Консорциума са „Ентърпрайз Комюникейшънс Груп“, „Електрон Прогрес“, „Корект Консултинг Груп“ и 3 асоциирани партньора: Държавна агенция „Национална сигурност“, Столична община и НПО – ОБЕДИНЕНИ БИЗНЕС КЛУБОВЕ. В рамките на проекта партньорите ще внедрят усъвършенствани системи за разпространение на квантови ключове и ще разработят мрежи чрез комбиниране на квантови и класически технологии за сигурност. Това ще бъде постигнато чрез изграждане на мрежата за QCI в София, включваща държавни органи и 1 финансова институция. Освен това партньорите ще създадат и демонстрират пилотна наземна оптична мрежа на далечно разстояние между град София и Кулата, граничен пункт с Гърция. За да се обучат голям брой потенциални потребители в квантовите комуникационни технологии, проектът предвижда съответни демонстрации, семинари, конференции и други обучения, насочени към обществените органи, промишлеността, научноизследователския и техническия персонал и създаване на Национален център за образование и научни изследвания в областта на QCI. Партньорите ще работят в тясно сътрудничество с гръцкия Консорциум за споделяне на опит и установяване на ефективно трансгранично сътрудничество.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> <i>Връзка към целта:</i> Изграждането на националната квантово-комуникационна инфраструктура, като част от европейската, ще допринесе за постигането на целта на програма „Цифрово десетилетие“ до 2025 г. Европа да разполага със своя първи компютър с квантово ускоряване. Успешното изпълнение на проекта ще допринесе и за установената нужда от осигуряване на европейска автономия във високо стратегическата област на квантовите комуникационни технологии. <i>Ориентировъчен график: 2023 – 2025 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС: 4 995 576,93 евро от програма „Цифрова Европа“ съгласно Договор по Проект 101091399 „Национален план за изграждане на QCI за България“
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Разработена Национална пътна карта за QCI 2024 -2027 г., за да се гарантира устойчивостта на дейностите по проекта и стратегическите усилия за проектиране и изграждане на напълно сигурни системи и мрежи за разпространение на квантови ключове (QKD) в ЕС.</p> <p>Изградени две пилотни демонстрационни мрежи, защитени с квантова криптография. Едната мрежа ще бъде в град София и ще свърза няколко министерства и два клона на банка. Другата мрежа ще бъде дълго трасе от София до Кулата с намерение да се изгради оптичен интерконектор с Гърция.</p> <p>Пълномащабно изградена Национална квантово-комуникационна инфраструктура, която може да свърже всички полицейски управления, клонове на НАП, на военни поделения, но и с ориентация към бизнеса.</p>
Отговорна институция	Институт по роботика – БАН чрез Център за компетентност КВАЗАР

Мярка 25: „Решения в областта на информационните и комуникационни технологии и киберсигурността в малките и средните предприятия“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> <i>Съдържание на мярката:</i> Процедурата се реализира по Процедура BG-RRP-3.005 в изпълнение на НПВУ. Предоставяне на безвъзмездни средства за внедряване на ИКТ и решения, осигуряващи повишаване нивото на цифровизация на МСП. Очакваният ефект е да се повиши нивото на интеграция на цифровите технологии в дейността на предприятията и да се подобри готовността им за последващо възприемане на технологии от Индустрия 4.0. Предприятията кандидатстват за въвеждане на ИКТ услуги и решения за цифров маркетинг, платформи, уебсайтове и мобилни приложения, решения за оптимизиране на управленските, производствените и логистичните процеси, както и за осигуряване на киберсигурност. <i>Връзка към целта:</i> Мярката е насочена към МСП, които започват своя процес на цифровизация, и по-специално подкрепя основните им нужди от цифровизация. Тъй като мярката обхваща всички стопански сектори, които имат различни нужди, областите на приложение са различни, но включват много мерки, които са от значение за КПЕ по отношение на късното въвеждане на цифрови технологии (напр. продажби чрез електронна търговия). Поради това се очаква тази мярка да допринесе пряко за постигането на целта по отношение на късното въвеждане на цифрови технологии. <i>Ориентировъчен график:</i> Процедурата стартира през октомври 2022 г., с краен срок за кандидатстване през декември 2022 г. Сключени са 1445 договора за финансиране. Продължителността на всяко предложение за изпълнение на инвестиция не следва да надвишава 12 (дванадесет) месеца.

Отпуснат или планиран бюджет	ЕС: 15.65 милиона евро от Механизъм за възстановяване и устойчивост – разпределен
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	1445 МСП постигнаха първо и втори ниво на цифровизация
Отговорна институция	Министерство на иновациите и растежа

Мярка 26: „Технологична модернизация“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Процедурата се реализира по Процедура BG-RRP-3.004 в изпълнение на НРВУ чрез предоставяне на безвъзмездни средства на МСП. По процедурата е предвидено придобиване на нови технологии с акцент върху цифровизацията на производствените процеси с оглед разширяване на производствения капацитет и/или разнообразяване на предлаганите продукти/услуги. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е насочена към МСП, които започват своя процес на цифровизация, и по-специално подкрепя основните им нужди от цифровизация на производствените им процеси. Тъй като мярката обхваща приоритетни сектори съгласно Националната стратегия за малките и средни предприятия 2021-2027 г. (НСМСП 2021-2027), които имат различни нужди, областите на приложение са различни, но включват много мерки, които са от значение за КПЕ по отношение на късното въвеждане на цифрови технологии. Поради това се очаква тази мярка да допринесе пряко за постигането на целта по отношение на късното въвеждане на цифрови технологии. • <i>Ориентировъчен график:</i> Процедурата стартира през юли 2022 г., с краен срок за кандидатстване през септември 2022 г. Сключени 912 договора за финансиране. Продължителността на всяко предложение за изпълнение на инвестиция не следва да надвишава 12 (дванадесет) месеца.
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС: 132.94 милиона евро от Механизъм за възстановяване и устойчивост – разпределен
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	912 МСП със завършени проекти в подкрепа на технологичната модернизация (до средата на 2024 г.) Повишена ефективността на производствените процеси, по-висока производителност, намалени производствени разходи и оптимизиране на производствената верига.
Отговорна институция	Министерство на иновациите и растежа

Мярка 27: „Подкрепа за иновативни МСП, отличени с Печат за високи постижения“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Процедурата се реализира по Процедура BG-RRP-2.006 в изпълнение на НРВУ чрез подкрепа на български предприятия за изпълнение на проекти, отличени с „Печат за високи постижения“ от Европейския иновационен съвет до 2023 г. вкл. в конкурсните сесии на програми „Хоризонт 2020“ и „Хоризонт Европа“. Предприятията кандидатстват за: а) дейности за технологично развитие, включващи подходяща комбинация от изследвания в зависимост от нивото на зрялост на технологията, и дейности по валидиране, за да се повиши зрелостта на технологията;

	<p>б) дейности насочени към готовността на пазара за комерсиализация и внедряване и други важни аспекти на регулиране, сертифициране и стандартизация.</p> <p>в) дейности за комуникация и разпространение с цел максимизиране на въздействието от технологичната разработка.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е насочена към МСП за повишаване на иновативния им потенциал и създаване на условия за растеж и развитие. Приоритетно ще се финансират предложения за изпълнение на инвестиции в областта на зелените и цифровите технологии, попадащи в обхвата на ИСИС. • <i>Ориентировъчен график:</i> Процедурата е с два крайни срока за кандидатстване както следва: Първи краен срок: 07.04.2023 г. - 12.05.2023 г. Втори краен срок: 08.01.2024 г. - 23.02.2024 г. Договор за финансиране са сключили 12 иновативни микро, малки и средни предприятия, с което стартира изпълнението на техните проекти, отличени с „Печат за високи постижения“. Продължителността на всяко предложение за изпълнение на инвестиция не следва да надвишава 24 (двадесет и четири) месеца.
Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> • Обща стойност: 36 825 181 лева • В рамките на първия етап на кандидатстване са подкрепени 12 проекта на стойност 34 075 181 лева
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • Подпомогнати предприятия (от които малки, включително микро-, средни, големи) (RRFCI09). • „Завършени проекти на иновативни МСП“ (RRP28).
Отговорна институция	Министерство на иновациите и растежа

Мярка 28: „Изграждане и внедряване на цифрова социално иновативна платформа и пазарно интегриране на платформата“

Нова мярка	☒ <u>да</u> ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Предвижда се да бъде изградена функционалност за потребление на принципа на колективното пазаруване, където потенциалният купувач има достъп до продуктите на голям брой предлагащи предприятия, включително и информация за конкретната социална добавена стойност. По този начин ще бъде предоставена възможност на предприятията, включително „прохождащите“, да имат гарантиран минимален излаз до пазар и дистрибуция в по-широк териториален мащаб. Пазарното интегриране на платформата ще се осъществи чрез аудио-визуални комуникационни инструменти (радио и телевизионно време). Проактивната комуникация сред клиенти, потребители, бизнес и като цяло обществото е съществен елемент от пазарната реализация на всеки непознат на пазара /потребители и инвеститори/ продукт. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е насочена към пазарната интеграция на субектите на социалната и солидарна икономика. • <i>Ориентировъчен график:</i> Проектът ще се реализира в периода 2024 - 31.12.2025 г.
Отпуснат или планиран бюджет	ЕС (одобрен): 1,2 милиона евро
Очаквано въздействие и	<ul style="list-style-type: none"> • Изградена и внедрена цифрова платформа – 1 бр. • Субекти на ССИ, предлагащи стоките и услугите си в цифровата платформа – до 150 бр.

свързаните с него срокове	
Отговорна институция	Министерство на труда и социалната политика

Мярка 29: „Повишаване капацитета на участниците в проектирането и строителството“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> <i>Съдържание на мярката:</i> Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) предвижда подготовката на ръководства и онлайн материали за самообучение на проектантите, строители, консултанти и дружества, които участват в съгласуването на инвестиционните проекти. Материалите ще бъдат публикувани на уеб-базирана платформа на МРРБ, разработен за тази цел. Мерките предвидени за повишаване на капацитета на малки и средни предприятия, както и на съгласувателните органи извън държавната и общинска администрация, предвиждат създаването на разяснителни/обучителни материали по отношение на софтуерни програми с отворен код. Организиране и провеждане на специализирани обучения, конференции, лекции, семинари и консултации, насочени към изграждане на капацитет по теми, свързани с въвеждане на дигитални технологии в строителните процеси. <i>Връзка към целта:</i> Изграждането на капацитет на човешкия капитал е основна предпоставка за успеха на успешната цифрова трансформация на строителния сектор в България. Ще се осигурят по-добри цифрови компетенции за практикуващите специалисти в МСП, което ще спомогне за общото повишаване на цифровите квалификации на персонала и по-успешно внедряване на цифровите технологии <i>Ориентировъчен график:</i> Разработването на необходимите ръководства, както и на уеб-базираната платформа за самообучение ще приключи до 2026 г. Разработването на ежегодни планове и организирането и провеждането на семинари и обучения, конференции, лекции и консултации ще се извършва ежегодно.
Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> Национален бюджет: 0,11 милиона евро планирани средства ЕС: 0,44 милиона евро планиран бюджет от НРВУ
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Очаквани резултати от изпълнението на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> Разработени 2 бр. уеб-базирани ръководства – за работа със СИМ, за проектантите и за одобряващата инвестиционните проекти администрация – срок 2026 г.; Създадени и публикувани на уеб-базирана платформа онлайн обучения, интерактивно ръководство (наръчник) за националния СИМ модел, процеси на проектиране и одобрение за СИМ проекти, възможности за изтегляне на ресурси като библиотеки, шаблони и формуляри, както и приложения за проверка на цифровата зрялост за предприятия в строителния сектор със свободен достъп за бизнеса – срок 2026 г.; Брой проведени семинари и обучения; брой обучени специалисти/годишно – ежегодно.
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Мярка 30: „Изграждане на първия български петаскейл суперкомпютър Discoverer, част от мрежата на EuroHPC“

Нова мярка	☒ да ☐ не
------------	---

Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Изграждане на първия български петаскейл суперкомпютър Discoverer, част от мрежата на EuroHPC. • <i>Връзка към целта:</i> Капацитетът на машината може да бъде използван в много приложни области за нуждите на голям брой публични и частни потребители, включително МСП на българско, регионално и европейско ниво. Системата ще бъде оптимизирана да работи в множество научни области, включително биоинформатика, фармация, молекулярна динамика и механика, квантова химия и биохимия, изкуствен интелект, персонализирана медицина, биоинженерство, прогнозиране на времето, борбата с климатичните промени и др. • <i>Ориентировъчен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2023 – 2026 г.
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: необходим финансов ресурс 19 008 302 лв., осигурен -8 124 400 лв. по бюджета на МИР
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Индикаторите за изпълнение са свързани с постигането на 200 бр. публични и частни потребители, 60 бр. подадени заявки и 40 бр. направени услуги.
Отговорна институция	Министерство на иновациите и растежа

Мярка 31: „Иновации в строителния сектор“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Предоставяне на достъп до специализирана научноизследователска инфраструктура и експертиза за пилотно тестване на експериментално оборудване, иновативни продукти, цифрови и технологични решения, материали и услуги с цел по-бързата им пазарна реализация. Предоставяне на информация за инструменти и механизми за управление и финансиране на малкия и среден бизнес по линия на международни и национални програми и инициативи за пилотно тестване на дигитални технологии и реализацията на иновативни проекти. Подпомагане достъпа до партньорски организации, създаването на иновационни платформи, споделени инфраструктури и стимулиране работата в мрежа. Дефиниране на теми и области на сътрудничество между науката и бизнеса с фокус върху цифровизацията на строителния процес и предоставяне на база данни от научно-изследователски проекти с потенциал за комерсиализация. Подготовка и възлагане на пилотни проекти за изпълнение чрез СИМ технология – инфраструктурен проект и проект на сграда. • <i>Връзка към целта:</i> Осигуряване на възможност на МСП за лесен достъп до цифрови технологии или до данни при справедливи условия, осигурени с нормативна уредба, и за адекватна подкрепа, за да се цифровизират. • <i>Ориентировъчен график:</i> Подготовката и възлагането на пилотни проекти за изпълнение чрез СИМ технология се планира да бъдат изпълнени до 2027 г. Всички останали дейности, предвидени за изпълнението на Мярка 4.1. са планирани да се извършват ежегодно.
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: Към момента няма конкретен прогнозен бюджет ЕС: Към момента няма конкретен прогнозен бюджет
Очаквано въздействие и	Очаквани резултати от изпълнението на мярката:

свързаните с него срокове:	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурен достъп до специализирана научноизследователска инфраструктура и експертиза; • Бр. информирани и консултирани МСП за инструменти и механизми за управление и финансиране; • Осигурен достъп до партньорски организации, създадени иновационни платформи, споделени инфраструктури • Планирана научно изследователска и развойна дейност в областта на строителството; • Възложени чрез обществени поръчки 2 бр. пилотни инвестиционни проекти за изпълнение чрез СИМ технология – срок 2027 г.
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Мярка 32: „Дейности за разработване и внедряване на технологии от областта на Индустрия 4.0 в предприятията“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> <p>ПКИП</p> <p>Специфична цел: RSO1.2. Усвояване на ползите от цифровизацията за гражданите, дружествата, изследователските организации и публичните органи (ЕФРР)</p> <p>Индикативни групи дейности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Насърчаване въвеждането на технологии от Индустрия 4.0 в предприятията: индустриален "Интернет на нещата" (Industrial Internet of Things – IIoT), симулации, добавена/виртуална реалност (VR/AR), автономни роботи, облачни технологии (Cloud computing), триизмерно/адитивно отпечатване (3D printing), хоризонтална и вертикална системна интеграция, анализи в големи информационни масиви (Big Data) и др. под.; - Въвеждане на стандарти в областта на Индустрия 4.0 като БДС EN 62264 Интегриране на система за управление на предприятие, БДС EN 61512 Партиден режим на управление и проверка на производствен процес, БДС EN IEC 62890 Управление на жизнения цикъл на системи и компоненти и др. приложими стандарти в областта; - Подкрепа за инвестиции, насочени към разработване на цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения в областта на Индустрия 4.0; - Прилагане на подходящи процеси за киберсигурност и поверителност на данните в МСП. - Повишаване на цифровите умения на персонала във връзка с въведените технологии от Индустрия 4.0 <p>Посочените дейности, свързани с повишаване на цифровите умения няма да се реализират самостоятелно, а във връзка с въведените технологии от Индустрия 4.0</p> <p>Планира се подкрепа по тази специфична цел да се предоставя чрез финансови инструменти с различен фокус върху крайните получатели и вида на инвестициите, както следва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дялови инструменти, вкл. рисково дългово финансиране. Инструментите ще подкрепят предприятия в различни етапи на развитие за разработване и внедряване на технологии в областта на Индустрия 4.0. 2. Дългови инструменти (гаранция или инструмент за споделяне на риска) за изпълнение на проекти в областта на Индустрия 4.0. Инструментът е насочен към съществуващи предприятия от всички сектори. <p>Предвижда се комбинация на подкрепа чрез финансови инструменти с безвъзмездна помощ, както в рамките на една операция (напр. комбинация с грант за одит за цифровизация, други услуги за подготовка на инвестицията и/или инвестиционен грант) за дяловите инструменти и в рамките на две отделни операции за дълговия инструмент.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> <p>Подкрепата по тази специфичната цел на ПКИП ще бъде насочена към последните четири нива на цифровизация в предприятията, в които се развиват необходимите</p>

	<p>за Индустрия 4.0 технологии: етап 3 „Видимост“, етап 4 „Прозрачност“, етап 5 „Прогнозен капацитет“ и етап 6 „Приспособимост“. В този смисъл включва набор от мерки, които са от значение за КПЕ по отношение навлизане на технологии в предприятията и използване на облачни изчисления/изкуствен интелект/големи данни. Поради това се очаква дейностите, планирани по тази специфична цел на програмата да допринесат пряко за постигането на целта по отношение на навлизането на технологиите.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ориентировъчен график:</i> ПКИП обхваща периода 2021- 2027 (допустимо 2029). В момента финансовите инструменти се структурират, като предстои провеждането на процедура за избор на финансови посредници, които да реализират конкретните инвестиции с крайните получатели - предприятия. Предвид спецификата на структуриране на финансовите инструменти се очаква същите да са налични на пазара след края на 2024 г..
Отпуснат или планиран бюджет	<ul style="list-style-type: none"> • Фонд – ЕФРР • Общ планиран бюджет за дейностите по специфична цел RSO1.2. на ПКИП: 194 млн. евро (ЕФРР; Национален бюджет) <ul style="list-style-type: none"> • Национален: (централен бюджет – сметка на ЕС) 36,1 млн. евро. – планиран • ЕС: 157,9 млн. евро. – планиран
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Показатели за резултат за специфична цел RSO1.2. на ПКИП, имащи пряко отношение към цифровизацията на МСП – планирани целеви стойности (2029 г.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • МСП, постигнали 3 или 4 ниво на дигитализация съгласно индекса на зрялост за Индустрия 4.0 – 243 • МСП, постигнали 5 или 6 ниво на дигитализация съгласно индекса на зрялост за Индустрия 4.0 – 61
Отговорна институция	Министерство на иновациите и растежа

Мярка 33: „Дейности за внедряване на иновации в предприятията“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката се изпълнява по ПКИП Приоритет: 1. Иновации и растеж Специфична цел: RSO1.1. Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии Приоритет: 2. Кръгова икономика Специфична цел: RSO2.6. Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика Предоставяне на фокусирана подкрепа на българските предприятия за внедряване на продуктови иновации или иновации в бизнес процесите в тематичните области на ИСИС 2021-2027. Мярката е насочена към МСП и малки дружества със средна пазарна капитализация от различни икономически сектори, желаещи да внедрят иновация, попадаща в обхвата на една от подобластите, дефинирани в рамките на петте тематични области на ИСИС 2021-2027. • <i>Връзка към целта:</i> Подкрепата по тази мярка в рамките на ПКИП ще бъде насочена към внедряване на иновации в тематичните области на ИСИС 2021 – 2027. В този смисъл включва дейности, които са от значение за КПЕ по отношение навлизане на технологии в предприятията и използване на облачни изчисления/изкуствен интелект/големи данни. Проектите в ТО „Информатика и ИКТ“ са с фокус върху цифровизацията и имат пряко отношение към постигане на цифровите цели. • <i>Ориентировъчен график:</i> ПКИП обхваща периода 2021-2027 (допустимо 2029).

Отпуснат или планиран бюджет	<p>Индикативен бюджет по мярката, конкретно Приоритет 1 „Иновации и растеж“ (приложимо за проекти, които ще се изпълняват в една от тематичните области на ИСИС: “Информатика и ИКТ”; “Мехатроника и микроелектроника”; “Индустрии за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии”; “Нови технологии в креативни и рекреативни индустрии”)</p> <p>– 226 028 203 евро, от които:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Национален: (централен бюджет – сметка на ЕС): 37 934 803 евро – планиран • ЕС (ЕФРР): 188 093 400 евро – планиран <p>Доколкото посоченият бюджет обхваща допустими проекти по всичките 4 тематични области на ИСИС, не може да се предвиди каква част от него ще бъде за проекти, които ще се изпълняват в област “Информатика и ИКТ”.</p> <p>По-долу е посочен индикативният бюджет за проекти, които ще се изпълняват в тематична област “Информатика и ИКТ” при направено допускане, че общият бюджет за внедряване на иновации от предприятията, предвиден по Приоритет 1 и посочен по-горе, се разпределя поравно между 4-те тематични области на ИСИС 2021-2027. По този начин за проекти в ТО “Информатика и ИКТ” индикативният бюджет, който може да бъде посочен на този етап, е 56 507 050,75 евро, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Национален: (централен бюджет – сметка на ЕС): 9 483 700,75 евро – планиран • ЕС (ЕФРР): 47 023 350 евро – планиран
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>С презумпцията, че планираните стойности на показателите се разпределят поравно между 4-те тематични области на ИСИС 2021-2027, за “Информатика и ИКТ”, в която цифровизацията е широко застъпена, може да се посочи следната ориентировъчна стойност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • МСП, въвеждащи иновация в продукт или процес – 152 <p>На ниво отделна процедура показателите ще бъдат отчетени въз основа на успешно изпълнените проекти с одобрени финални отчети и верифицирани разходи (проекти за внедряване на иновации в тематичната област на ИСИС, свързана с цифровизацията – “Информатика и ИКТ”).</p>
Отговорна институция	Министерство на иновациите и растежа

Мярка 34: „Устойчиво развитие на Центрове за върхови постижения (ЦВП) и Центрове за компетентност (ЦК), в т.ч. и на конкретни инфраструктури или техни обединения от Националната пътна карта за научни изследвания (НПКНИ)“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> <p>Мярката ще подпомогне устойчивото развитие на ЦВП и ЦК, които се изграждат по ОПНОИР, за тяхното преминаване в оперативна фаза, стимулиране сътрудничеството им с бизнеса чрез трансфер на технологии, пълноценното им интегриране в научноизследователската и иновационна екосистема на страната и увеличаване на приноса им към интелигентната икономическа трансформация.</p> <p>Подкрепата за изпълнение на стратегически ангажименти на България по отношение на Зелената сделка, синята икономика, нисковъглеродната и кръговата икономика</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> <p>Подкрепата ще допринесе за:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подобряване на продуктивността и резултатите на научноизследователската и иновационната система и нивото на инвестиции в НИРД, съчетано с тяхната по-адекватна и ефективна насоченост; - Подобряване на рамката и средата за провеждане на научни изследвания, иновации и технологичен трансфер; - Преодоляване на регионалните дисбаланси чрез устойчиви инвестиции в научноизследователски инфраструктури;

	<p>- Изграждане и развитие на национална научноизследователска и иновационна екосистема посредством регионални услуги и партньорства на подкрепените ЦВП, ЦК, на научноизследователските инфраструктури и на Лабораторен комплекс към Научно-технологичен парк "София Тех парк" от НПКНИ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ориентировъчен график:</i> Подкрепата по ПНИИДИТ обхваща периода 2021- 2027 (допустимо 2029).
Отпуснат или планиран бюджет	<p>Индикативен бюджет за подпомагане на ЦВП и ЦК по Приоритет 1, Специфична цел: RSO1.1. Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии (ЕФРР), Приоритетно направление 1: Устойчиво развитие на националния капацитет за научни изследвания и иновации на ПНИИДИТ – 336 000 465,33 лв., от които: Национален (централен бюджет – сметка на ЕС): 77 369 403,77 лв. – планиран ЕС: 258 631 061,56 лв. – планиран</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Показатели за краен продукт:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RCO06 Изследователи, работещи в подкрепяни научноизследователски съоръжения – 193 бр. (изчислено в еквивалент на пълно работно време) • RCO08 Номинална стойност на оборудването за научни изследвания и иновации – 84 000 117 лева <p>Показатели за резултат:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RCR102 Изследователски работни места, създадени в подкрепяните структури (изчислени в еквивалент на пълно работно време) – 95 • RCR08 Публикации от подкрепяните проекти – 445 • RCR06 Подадени заявки за патенти – 19 бр.
Отговорна институция	<p>Министерство на иновациите и растежа</p>

Мярка 35: „Подкрепа за Европейските цифрови иновационни хъбове (ЕЦИХ) чрез допълващо съфинансиране на одобрени от ЕС ЕЦИХ и финансиране на проекти, получили „Печат за високи постижения“

Нова мярка	<p>☒ да ☐ не</p>
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката ще подкрепи развитието на капацитета на избраните национални цифрови и иновационни хъбове за предоставяне на услуги в областта на цифровите и зелените технологии за МСП и за публични организации. Всеки ЕЦИХ: <ul style="list-style-type: none"> - действа като точка за достъп до европейската мрежа от ЕЦИХ, като помага местните компании и/или публични участници да получат подкрепа от други хъбове; - подкрепя компании и публични участници от други региони и държави, представени от други ЕЦИХ, които се нуждаят от техния опит; - предоставя услуги въз основа на специфичен фокус и експертиза; - предоставя специализирани иновационни услуги. • <i>Връзка към целта:</i> Подкрепата ще допринесе за обвързване и координиран подход на работата на цифровите и иновационните хъбове с други проекти по програма „Цифрова Европа“ (ПЩЕ), които са насочени към изграждане на капацитет в областта на високопроизводителните изчисления, изкуствения интелект, киберсигурността, цифрови умения. • <i>Ориентировъчен график:</i> Подкрепата за ЕЦИХ по ПНИИДИТ обхваща периода 2021-2027 (допустимо 2029).
Отпуснат или планиран бюджет	<p>Индикативен бюджет за подпомагане на ЕЦИХ по Приоритет 1, Специфична цел: RSO1.1. Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии (ЕФРР), Приоритетно направление 4. Синергия с програми „Хоризонт Европа“ и „Цифрова Европа“ на ПНИИДИТ, от които:</p>

	Национален: (централен бюджет – сметка на ЕС): (ЕЦИХ подкрепа национално): 13 273 110 евро – планиран ЕС: (ЕЦИХ ЕФРР) 56 000 000 евро – планиран
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • Подкрепени ЕЦИХ с допълващо финансиране – 4 • Подкрепени ЕЦИХ с „Печат за високи постижения“ – 8
Отговорна институция	Министерство на иновациите и растежа

Мярка 36: „Трансфер на технологии и знания - Зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> В рамките на процедурата ще се реализират стратегически проекти, насочени към МСП за повишаване на тяхната конкурентоспособност чрез превръщането на „зелените“ предизвикателства във възможности. Целта е да се създадат условия за устойчиви решения чрез предоставяне на зелени и/или цифрови услуги, създаване на пазарно предимство чрез въвеждането/разработването на „зелени и цифрови“ решения и екоиновации. • <i>Връзка към целта:</i> Подкрепата по посочената мярка ще допринесе за развитие на модел на трансфер на знания и технологии в т.ч. и създаване на ефективни партньорства между научните среди, МСП и индустрията от една страна, а от друга стимулиране на процесите на индустриални иновационни програми, в които водещата инициатива на бизнеса обединява около споделени предизвикателства академичните среди, малки и средни предприятия, неправителствен сектор и публични институции. Развитие на уменията, в т.ч. и такива в сферата на зелените и цифровите технологии. • <i>Ориентиран график:</i> Подкрепата по ПНИИДИТ обхваща периода 2021- 2027 (допустимо 2029).
Отпуснат или планиран бюджет	Индикативен бюджет по Приоритет 1, Специфична цел: RSO1.1. Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии (ЕФРР), Приоритетно направление 3: Трансфер на технологии и знания на ПНИИДИТ Бюджет ЕФРР и национален (централен бюджет – сметка ЕС) – 60 770 432 лева
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • RCR03 Малки и средни предприятия (МСП), въвеждащи иновация в продукт или процес – 137
Отговорна институция	Министерство на иновациите и растежа

Мярка 37: „Институт за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии (INSAIT)“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Дейността на INSAIT е насочена към изследвания и иновации в областта на компютърните науки с фокус върху изкуствения интелект, цифрова сигурност и адаптивни софтуерни системи. Основните групи дейности са:

	<p>- Изпълнение на научноизследователски и иновационни проекти в сферата на компютърните науки и изкуствения интелект, насочени към бързо променящите се нужди на науката, бизнеса и индустрията.</p> <p>- Привличане на световно признати учени, които да ръководят научноизследователските проекти на Института. Предлагане на висококачествено обучение (на английски език) на докторанти, а в сътрудничество с Факултета по математика и информатика на Софийския университет "Св. Климент Охридски" – на магистри и бакалаври.</p> <p>- Тясно сътрудничество с водещи световни научни институти, партньорство с Швейцарския федерален технологичен институт в Цюрих и Швейцарския федерален технологичен институт в Лозана.</p> <p>- Осигуряване на прозрачен и отворен достъп на българските изследователи до експертиза и услуги, свързани с научни изследвания и иновации в областта на компютърните технологии.</p> <p>- Предоставяне консултации на българското правителство и институции за оптималното използване на компютърни технологии и конкретно: изкуствения интелект, цифрова сигурност, адаптивните софтуерни системи и др.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Със своята дейност INSAIT ще допринесе при разработването на изкуствения интелект, цифрова сигурност и адаптивни софтуерни системи. • <i>Ориентиловъчен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2022 г. – 2030
Отпуснат или планиран бюджет	<p>Общ планиран бюджет за дейностите:</p> <p>- 170 млн. лв. (до 2030 г. – Държавния бюджет, финансовите средства от Централен бюджет, чрез бюджета на МОН от средствата, предвидени за изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания и Национална пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ))</p> <p>- 300 млн. лв. (съгласно 3 годишна бюджетна прогноза 2024 – 2026 г чрез бюджета на МОН, , чл. 106, ал. 5 от ЗДБ)</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Институтът ще работи по утвърдени в световен мащаб и иновативни практики и модели – т. нар. Хумболтов модел. Очаква се добавената стойност да се изразява и в интернационализацията и модернизацията и на други висши училища и научни организации в България, тласък на създаването на стартиращи компании и изграждането на нов и модерен дигитален имидж на България.</p> <p>Институтът е и първопроходна инициатива за намаляването на неравенствата в областта на науката и високите технологии в разширения ЕС, като дава уникалната възможност на България да заяви водеща роля на дигиталната карта на Европа.</p>
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 38: „Национална научна инфраструктура „Големи данни за интелигентно общество“ (GATE)“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Обект от Националната пътна карта за научна инфраструктура. Развиване на научна дейност на световно ниво и постигане на устойчив растеж на изследванията в областта на големите данни и изкуствения интелект. Научните изследвания в GATE са фокусирани в четири направления – бъдещи градове, интелигентно правителство, умна индустрия и цифрово здравеопазване. В рамките на проектните дейности се предвижда изграждане и въвеждане в експлоатация на нова, устойчива от гледна точка на екологичност, икономичност и енергийна ефективност сграда, която да е допринасяща за създаването на Научен парк на Софийския университет, в

	<p>която да бъдат разположени модерни технологични лаборатории и оборудване.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Чрез дейността си GATE ще допринесе за развиване на научна дейност на световно ниво и постигане на устойчив растеж на изследванията в областта на големите данни и изкуствения интелект. • <i>Ориентировъчен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2018 г. – 2030
Отпуснат или планиран бюджет	Общ планиран бюджет за дейностите: 29 203 118,38 лв. лв. (50 % от РП Хоризонт Европа, 50% от европейските структурни фондове чрез ИА ПО)
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Центърът за върхови постижения GATE ще допринесе за изграждането на устойчива екосистема: университет-правителство-индустрия-общество и ще се утвърди като национален, регионален и европейски хъб за значими научни постижения, образование и иновации в областта на големите данни и изкуствения интелект. Акумулирането на значителен изследователски капацитет ще позволи създаването на върхови научни постижения, както и разработването, прилагането и комерсиализирането на значими за обществото и бизнеса иновации. Като единствен център за върхови научни постижения в областта на големите данни и изкуствения интелект в Източна Европа, изследователският институт GATE ще играе стратегическа роля за разпространението на най-добрите практики и иновативни модели в страните, включени в списъка на Widening countries на Хоризонт 2020.
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 39: „Национална научна инфраструктура „Национален център за високопроизводителни и разпределени пресмятания“ – Суперкомпютър Авитохол“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Обект от Националната пътна карта за научна инфраструктура. Електронна изчислителна инфраструктура, която осигурява стабилни и надеждни изчислителни услуги за решаване на големи задачи по устойчив начин, в дългосрочен план, при максимална гъвкавост, обучение и подкрепа на потребителите от различни научни области. НЦВРП разполага с висококвалифициран екип и управлява и оперира различни ресурси: високопроизводителни ресурси – суперкомпютър и клъстери с различни хардуерни архитектури, грид сайтове, облаци с възможност за стартиране на виртуални машини за услуги и разпределени изчисления, ресурси за съхранение на данни с възможност за краткосрочно и дългосрочно съхранение. Основните групи дейности на НЦВРП са: – Осигуряване на прозрачен и отворен достъп на българските изследователи до мощни изчислителни ресурси и софтуер. – Осигуряване на устойчиви и оперативно съвместими услуги на изчислителна инфраструктура от най-нов вид, насърчаване на гъвкав и отворен подход, при който потребителските общности имат право да избират услугите, които отговарят на техните изисквания и на мащаба на техните изследвания. – Изпълнение на иновационни дейности, насочени към постоянното развитие на изчислителната инфраструктура. Провеждат се обучения и се дават консултации във връзка с оптималното използване на уникалните възможности на системата. Издават се цифрови сертификати от BG.ACAD CA, които се признават на европейско и световно ниво, благодарение на членството ни в EUGRID PMA. Повече от 250 учени и 300 студенти са потребители на ресурсите и услугите на НЦВРП. Най-много потребители има суперкомпютърът Авитохол – освен индивидуални потребители, Авитохол се използва от Националните научни програми (ИКТвНОС, ООС, БиоАктивМед и др.), други научни инфраструктури от

	<p>НПКНИ (КЛАДА-БГ, НГИЦ и др.), множество европейски проекти, както и от центровете, които се изграждат по ОП НОИР.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> НЦВРП управлява и оперира различни ресурси: високопроизводителни ресурси – суперкомпютър и клъстери с различни хардуерни архитектури, грид сайтове, облаци с възможност за стартиране на виртуални машини за услуги и разпределени изчисления, ресурси за съхранение на данни с възможност за краткосрочно и дългосрочно съхранение. Тези ресурси носят потенциал за подпомагане на МСП във връзка с тяхната цифровизация и достигане на целта 75 % от предприятията в ЕС да използват облачни изчисления/изкуствен интелект/големи данни. • <i>Ориентиловъчен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2015 г. – 2030 г.
Отпуснат или планиран бюджет	Общ планиран бюджет за дейностите: 20 800 000 лв. (Държавния бюджет, финансовите средства от Централен бюджет, чрез бюджета на МОН от средствата, предвидени за изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания и Национална пътна карта за научна инфраструктура)
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	НЦВРП интегрира изчислителни системи и системи за съхранение на данни, софтуер, мидълуер и услуги и предлага на българските изследователи прозрачен и отворен достъп с цел разработване и работа на изчислително-интензивни научни приложения, което им позволява да постигнат нови значими научни резултати. Концентрацията на висока експертиза на екипа на НЦВРП и големия капацитет на ресурси позволява да се решават както Е-инфраструктури. Цифрови, изчислителни и компютърни изследвания (Е-изследвания) сложни научни задачи, така и практически задачи с голямо социално въздействие. Особено голяма е ползата от инфраструктурата за обучението на кадри и в използване на технологии от най-ново поколение, които в световен мащаб дават огромно конкурентно предимство на изследователите, използващи или развиващи информационни технологии.
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 40: „Е-инфраструктури от Национална пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ)“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Националната пътна карта за научна инфраструктура е дългосрочен стратегически документ, чрез който се планира развитието на научната инфраструктура и съдържа списък с нови и в процес на обновяване инфраструктурни обединения от национално и европейско значение. Инфраструктурите, включени в пътната карта, са както физически обекти и мрежови структури, така и консорциуми, свързани с членство на страната в международни организации с научна инфраструктура. В нея националните научни инфраструктури са категоризирани в следните категории: Уникална научна инфраструктура, Научни центрове, Научни съоръжения, Паневропейски инфраструктури, Научни комплекси, Е-инфраструктура, Европейски облак за отворена наука. Е-инфраструктура включва суперкомпютърни конфигурации за обработка на големи масиви от данни за симулации, хранилища с данни и други ресурси за споделено използване. Освен вече споменатите НЦВРП, GATE, в НПКНИ са включени и следните Е-инфраструктури: I. Център за върхови постижения „Университети за наука, информатика и технологии в е-обществото – УНИТе“; II. Център за компетентност „Дигитализацията на икономиката в среда на големи данни“ ЦК-ДИГД; III. Център за върхови постижения по информатика и информационни и комуникационни технологии – интегрира модерна научноизследователска инфраструктура и екипи от висококвалифицирани учени и специалисти за провеждане на фундаментални и приложни изследвания в съответствие с

	<p>приоритетите на тематична област Информатика и ИКТ на Иновационната стратегия за интелигентна специализация на Република България.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> През последното десетилетие България се утвърди като една от предпочитаните дестинации за аутсорсинг в глобален план, включително по отношение на ИКТ сектора. Една от основните причини за това е, че в България ИКТ сектора се утвърди като успешен модел не само за производство на софтуер и хардуерни елементи на ниски цени, но и като предоставящ условия за научноизследователска дейност и иновации, удовлетворяващи високите изисквания на глобални ИКТ компании. Връзката между дейностите на Центровете на научната инфраструктура и и резултатите от тях и бизнеса ще допринесе за повишаването на цифровия интензитет на българските МСП. • <i>Ориентираностен график:</i> Мярката ще се изпълнява в периода 2020 г. – 2027 г.
<p>Отпуснат или планиран бюджет</p>	<p>Общ планиран бюджет за дейностите: ЕС: 72 564 581,84 лв. И трите центъра се финансират от Изпълнителна агенция „Програма Образование“ чрез ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 и предстои тяхната подкрепа от ПНИИДИТ 2021-2027.</p>
<p>Очаквано въздействие и свързаните с него срокове</p>	<p>Очаквано въздействие/ползи от изпълнението на мярката:</p> <p>I. УНИТЕ има приноси към развитието на всички тематични линии на областта ИКТ: производства, особено Fables и нови подходи за дизайн и/или асемблиране; 3D дигитализация, визуализация и прототипиране; Big Data, Grid and Cloud Technologies; Безжични сензорни мрежи и безжична комуникация/управление. Изследванията Big Data в областта на естествените науки имат и краткосрочно и дългосрочно въздействие върху изчислителната химия, наноматериали и нанонауки, Квантовата информатика и квантови технологии; Моделиране на системата земя-атмосферата на високо-производителна компютърна платформа; Биоинформатиката; Биомедицинските процеси. УНИТЕ осигурява въздействие на ИКТ подходите в машиностроенето и творчески индустрии: Нови подходи на моделиране и симулиране на системи в реално време. Оптимизационни алгоритми.</p> <p>II. ЦК ще провежда иновативна научноизследователска дейност. Ще се наблегне на изследователската парадигма – връзката между теоретични, методически и експериментални предизвикателства. Приложните изследвания в ЦК ще бъдат насочени към анализ на: адаптивността – процеси на адаптация на съвременните предприятия към промени в бизнеса и пазарната среда с прилагането на нови технологии; удовлетвореността на клиентите и служителите - основна цел на всяка дигитална трансформация; проактивната иновативност - един от най-добрите начини за запазване на конкурентоспособността, изискващ въвеждането на нови технологии да се извършва по-бързо и по-ефективно от всякога. Центърът за компетентност ще предлага нови продукти - научни, обучаващи и приложни услуги, уникални както за научната общност на България, така и за икономическите обекти в страната. Ще бъдат разработвани и нови технологии на високо научно ниво в областта на ИКТ за цифровизация на бизнес процеси и технологии за работа с големи данни. Използването на тези нови продукти и технологии ще доведе до внедряване на иновации и значително повишаване на конкурентоспособността на фирмите.</p> <p>III. Прякото въздействие на изследователския комплекс ЦВП по Информатика и ИКТ се определя от високата научна, научно-приложна и обществена значимост на включените в програмата за научни и научно-приложни изследвания проекти. ЦВП ще създаде условия за стимулиране на изграждането в България на научен капацитет в съответствие с най-високите европейски и световни стандарти и насърчаване на интердисциплинарни изследвания и подходи. Е-инфраструктури. Политиките за отворен достъп до инфраструктурата на ЦВП осигуряват реализация на принципите за отворена наука.</p>

	Синергията на висококачествени научни подходи и иновативни компютърни технологии пряко ще съдейства за повишаване на капацитета за трансфер на резултатите от научните изследвания и генериране на иновации.
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 41. „Повишаване на иновационния капацитет на Българската академия на науките в сферата на зелените и цифровите технологии“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на дейността:</i> Основната цел е засилване на иновационния капацитет на Българската академия на науките (БАН) и активно участие в националната научноизследователска и иновационна екосистема с оглед на ускоряване на икономическата трансформация на страната. За постигане на поставената цел е необходима реформа, включваща преквалифициране и пренасочване на голяма част от научния потенциал на БАН (научни колективи от звената на Академията) към провеждане на ефективни приложно ориентирани изследвания, насочени към решаване на индентифицирани от бизнеса технологични проблеми. Основен тематичен фокус ще бъдат иновации, свързани със зелената сделка и цифровизацията в съответствие с Плана за възстановяване и устойчивост на Република България. Приоритетите са: нисковъглеродна енергия и кръгова икономика (водородна енергетика и мобилност, съхранение на енергия, горива с ниски емисии на CO₂, улавяне на CO₂, електромобилност, енергийно автономни обекти, функционални материали), други чисти технологии, рециклиране, както и съвременни цифрови технологии (подпомагащи пълноценно осъществяване на Зелената сделка при 5G свързаност) и интелигентни системи за сигурност при обмена на данни и комуникациите. • <i>Връзка към целта:</i> С изпълнението на проекта БАН ще допринесе за осъществяване на реформата в системата на НИРД, свързана с осъществяване нова обща политика за трансфера на знание и технологии към бизнеса в подкрепа на икономическото и общественото развитие на страната. Инвестициите в разработването на зелени и цифрови технологии (възобновяема енергия, съхранение на енергия, високо ниво на киберсигурност), ще спомогнат за повишаване на енергийната независимост и конкурентоспособността на страната и от тази гледна точка - на Европейския Съюз. • <i>Ориентировъчен график: 2021 - 2026</i>
Отпуснат или планиран	ЕС: 9.3 млн. лв. финансиране от МВУ
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • Внедрени иновативни зелени и цифрови технологии/решения в резултат на интервенцията – 11 бр.; • Брой икономически субекти, ползвали услугите на БАН за иновационна дейност в резултат на интервенцията – 33 бр.
Отговорна институция	Българската академия на науките

Мярка 42: „Програма за ускоряване на икономическото възстановяване и трансформация чрез научни изследвания и иновации“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на дейността:</i> Първи стълб: Укрепване на научноизследователския и иновационен потенциал и ускоряване на интернационализацията на националната иновационна екосистема

	<p>- Операция 1: Изпълнение на проектни предложения на иновативни малки и средни предприятия (МСП), получили знака за качество „Печат за върхови постижения“ по конкурсите на Европейския съвет по иновациите</p> <p>- Операция 2: Изпълнение на проектни предложения в част „Разширяване на участието и укрепване на ЕНП“ на РП „Хоризонт Европа“ с цел укрепване на научноизследователския и иновационен капацитет на българските държавни висши училища и научноизследователски организации</p> <p>Втори стълб: Създаване на мрежа от изследователски висши училища в България</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> <p>С изпълнението на програмата се цели да се постигнат изграждане на ефективна структура с цел създаване, внедряване на иновации и комерсиализация на научни и технически знания; създаване на автоматизирана система за управление на университетските образователни, научни и иновативни дейности, включително продукти, услуги; наличие на възможности за прилагане на ефективни маркетингови инструменти за внедряване и популяризиране на революционно нови разработки (високотехнологичен маркетинг); възможност чрез обединяване на усилия за решаване на индустриални проблеми, което помага за увеличаване на темповете на растеж на научно интензивния пазар на услуги, което от своя страна води до появата на нови ниши, увеличаващи дела на вече съществуващите иновативни продукти.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ориентировъчен график: 2023 - 2026</i>
Отпуснат или планиран	ЕС: Прогнозният общ бюджет е 321,470,454 лв. от НРВУ
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Стълб 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Привлечени европейски средства (нето) като дял от средствата от РП Хоризонт Европа (ЕК) – 0,5 % - Дял на сключени грантови споразумения (ЕК) – 2,5 % - Увеличение на дела на международните съвместни научни публикации от всички публикации на страната (WoS, SCOPUS) – 10 % <p>Стълб 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Брой назначени нови учени в стратегическите области на ВУ* - 23 - Дял на цитираните публикации (%) (WoS, SCOPUS,) - 50 - Приемане на нова нормативна рамка за научните изследвания и иновациите - 1
Отговорна институция	Министерство на образованието и науката

Мярка 43: „Обследване на нуждите и интеграция на решения за цифровизация на (производствените) процеси на субектите на социалната и солидарна икономика“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на дейността:</i> <p>В рамките на мярката се предвижда реализацията на следните дейности:</p> <p>Етап 1: Цифровизация на процесите на работа</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обследване на специфичните нужди и дефицити на регистрираните социални предприятия и субекти на социалната и солидарна икономика; • Закупуване и внедряване в работата на субектите на социалната и солидарна икономика на софтуерни и хардуерни решения, изкуствен интелект, оборудване с 3D-принтери, 3D-скенери и др. <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> <p>Дейността е насочена към цифровизация на производствените процеси и специфичните нужди и дефицити на регистрираните социални предприятия и субекти на социалната и солидарна икономика.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ориентировъчен график:</i> <p>Проектът стартира в края на третото тримесечие на 2022 г. и е с крайна дата 31.12.2025 г.</p>

Отпуснат или планиран	ЕС (одобрен): 4,6 милиона евро
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • Обследвани субекти на социалната и солидарна икономика за възможността за дигитализиране на работните им процеси – 200 бр.; • Дигитализирани производствени процеси и/или въведени социални иновации от субекти на социалната и солидарна икономика – 100 бр.
Отговорна институция	Министерство на труда и социалната политика

Мярка 44: „Изграждане на пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес, на технологични средства и решения за тяхното управление и функциониране, създаване и внедряване на инфраструктура за данни и за цифрови услуги, базирани на данни“

Нова мярка	☐ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Реализиране на национално ниво на европейската политика за изграждане на секторни пространства на данни чрез разработване/адаптиране на модел за пространство от данни; разработване на случай/и на употреба (предоставящи услуги и/или продукти за гражданите, академичните институции и предприятията); разработване/адаптиране на архитектурна рамка за пространство от данни; закупуване и внедряване на съвременни технологии/инструменти/софтуерни решения/хардуер за подобряване на наличността и качеството и осигуряване на оперативната съвместимост на данните целта на процедурата, като например разработване на интерфейси (API) за достъп до данни; надграждане на съществуващи информационни системи с цел ползване на данни от тях; каталогизация; осигуряване на възможност за публикуване на отворени данни. • <i>Връзка към целта:</i> Участниците в пространството на данни ще могат да предлагат данни и/или свързани с данни услуги (напр. съхранение, обработка, функционалности, използващи изкуствен интелект) или да използват данни и услуги за данни, предлагани от други, посредством интерфейси, достъпни изцяло онлайн. Достъпът до пространството ще е отворен за всички, при спазване на определени от участниците правила (вкл. за сигурност). • <i>Ориентиловъчен график: 2025 - 2029 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	<p>Индикативен бюджет за подкрепа на действие D3 „Изграждане на пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес, на технологични средства и решения за тяхното управление и функциониране, създаване и внедряване на инфраструктура за данни и за цифрови услуги, базирани на данни“ по Приоритет 2, Специфична цел: RSO1.2. Извличане на ползите от цифровизацията (ЕФРР), Приоритетно направление 1: „Данните като ключов капитал на обществото“ на ПНИИДИТ – 103 млн. евро., от които: ЕС (ЕФРР): 84,531 млн. евро – планиран Национален (централен бюджет – сметка на ЕС): 18,469 млн. евро национално съфинансиране –</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>В ПНИИДИТ са заложили следните целеви стойности за показатели за краен продукт към 2029 г.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • RCO13 Стойност на цифрови услуги, продукти и процеси, разработени за предприятия – 17.5 млн. Евро (регион в преход) и 10 млн. Евро (по-слабо развити региони) • SO09 Стойност на цифрови услуги, продукти и процеси, разработени за публични власти, граждани и академични институции – 10.775 млн. Евро (регион в преход) и 86.4 млн. Евро (по-слабо развити региони) • RCO14 Публични институции, получаващи подпомагане за разработване на цифрови услуги, продукти и процеси – 9 бр. (регион в преход) и 18 бр. (по-слабо развити региони)

	<ul style="list-style-type: none"> • SO06 Изградени пространства на данни по приоритетните области - 9 бр. (регион в преход)
Отговорна институция	Министерство на електронното управление и Министерство на иновациите и растежа

Мярка 45: „Разработване на единна уеб-базирана платформа (one stop-shop) за достъп до данни и инструментариум за работа с тях в рамките на национална екосистема за данни“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Платформата ще осигурява централизиран, оторизиран и автоматизиран слой на достъп до данни от изградени в рамките на действие d3 по Приоритет 2 на ПНИИДИТ за изграждане на пространства от данни. Тя ще предоставя, също така, посредничество (intermediation) при споделяне на данни, както и функционалности за работа с чувствителни данни и инструменти за анализ. • <i>Връзка към целта:</i> Платформата ще предостави допълнителен канал за използване на услуги, налични през изградените пространства на данни, което ще увеличи достъпността за гражданите, академичните институции и предприятията. • <i>Ориентировъчен график: 2026 - 2029 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	Индикативен бюджет за подкрепа на действие D4 „Разработване на единна уеб-базирана платформа (one stop-shop) за достъп до данни и инструментариум за работа с тях в рамките на национална екосистема за данни“ по Приоритет 2, Специфична цел: RSO1.2. Извличане на ползите от цифровизацията (ЕФРР), Приоритетно направление 1: „Данните като ключов капитал на обществото“ на ПНИИДИТ – 4,878 млн. евро., от които: ЕС: 4 003 324 евро3– планиран Национален: (централен бюджет – сметка на ЕС): 874 686 евро
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	В ПНИИДИТ са заложили следните целеви стойности за показатели за краен продукт и за резултат към 2029 г.: <ul style="list-style-type: none"> • SO07 Потребители на данни през единна платформа за управление и достъп до данни, в това число организации, бизнес и институции – 500 бр. (регион в преход) и 500 бр. (по-слаборазвити региони) • RCR11 Потребители на нови и усъвършенствани обществени цифрови услуги, продукти и процеси – 200 000
Отговорна институция	Министерство на електронното управление и Министерство на иновациите и растежа

Мярка 46: „Редизайн и създаване на нови регистри“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката се изпълнява от Министерство на правосъдието и съдържа редизайн и създаване на нови регистри с цел облекчаване на гражданите и бизнеса при предоставяне на КАО и привеждането им в съответствие с изискванията на ЗЕУ и Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност, както и секторното законодателство на национално и европейско ниво. В изпълнение на тази мярка ще се постигне следното: 1. ще се надградят информационните системи с цел привеждането им в съответствие с промени в секторното законодателство, изискванията на ЗЕУ и НОИОСИС и облекчаване на гражданите и бизнеса при предоставяне на КАО; 2. ще се изгради национален регистър по несъстоятелност; 3. ще се изгради публичен електронен регистър на лицата по чл. 4, ал. 16 от Закона за мерките срещу изпирането на пари;

	<p>4. ще се изграждат нови регистри/ИС в съответствие с промени в законодателството на национално и европейско ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Повишаване ефективността на държавното управление и качеството на публичните услуги в сектор „Правосъдие“ и най вече свързаните с житейско събитие „Започване, извършване и приключване на стопанска дейност“. • <i>Ориентировъчен график:</i> 2023-2030 г.
Отпуснат или планиран бюджет	<p>За изпълнение на т. 2 от мярката е сключен договор за сумата от 528 000 лева с ДДС и срок на изпълнение 12 месеца – осигурено национално финансиране за сметка на бюджета на Министерство на правосъдието.</p> <p>За изпълнение на т. 3 от мярката е сключен договор за сумата от 72 000 лева с ДДС и срок на изпълнение 4 месеца - осигурено национално финансиране за сметка на бюджета на Министерство на правосъдието.</p> <p>По т. 1 и т. 4 поетапно ще се анализира необходимостта от надграждане/изграждане на нови регистри/ИС.</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Изпълнението на мярката ще има за осигуряване на повече и по-качествени електронни услуги на гражданите и бизнеса в сектор „Правосъдие“ вкл. и свързани със започване, извършване и приключване на стопанска дейност.</p>
Отговорна институция	<p>Министерство на правосъдието</p>

Мярка 47: „Надграждане на информационните системи на търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРПЮЛНЦ) и регистър Булстат за събиране и предоставяне на информация в случаите на употреба от ЕК и свързване на ТРПЮЛНЦ и регистър Булстат със системата BORIS“

Нова мярка	<p>☐ да</p> <p>☒ не</p>
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Изпълнена е заявка с предмет „Осигуряване на оперативна съвместимост за обмен на данни между информационната система на ТРПЮЛНЦ и европейската централна платформа и предоставяне на информация за действителните собственици“. <p>Проектът предвижда анализ и подготовка на ТРПЮЛНЦ за последващ трансграничен обмен на данни със системата за взаимно свързване на европейските регистри на действителните собственици BORIS, разширение на BORIS, както и стартиране на подобен анализ за регистър Булстат.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Изпълнението на мярката има за цел да осигури трансграничен обмен на данни със системата за взаимно свързване на европейските регистри на действителните собственици BORIS, разширение на BORIS, както и стартиране на подобен анализ за регистър Булстат и има непряка връзка към житейско събитие „Започване, извършване и приключване на стопанска дейност“. • <i>Ориентировъчен график:</i> 2021-2027 Програмата стартира през 2021 г., като по отношение на ТРПЮЛНЦ мярката е изпълнена.
Отпуснат или планиран бюджет	<p>Планирани и отпуснати финансови средства: 656 400 лв. от държавен бюджет за сметка на бюджета на Министерство на правосъдието.</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Изпълнението на мярката ще има принос за осигуряване на повече и по-качествени електронни услуги на гражданите и бизнеса..</p>
Отговорна институция	<p>Агенция по вписванията</p>

Мярка 48: „Надграждане и привеждане на информационната система на ТРРЮЛНЦ в съответствие с Директива (ЕС) 2019/2121 на Европейския парламент във връзка с презграничните преобразувания, сливания и разделяния“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> <ul style="list-style-type: none"> – Проекти на нормативни актове от Работна група към Министъра на правосъдието във връзка с транспонирането на Директивата. След приемане на съответната законова и подзаконова нормативна уредба ще се предприемат действия за сключване на заявка към Системния интегратор за надграждане на ИС на ТРРЮЛНЦ в съответствие със законодателството. – Мярката е насочена към привеждане на информационната система в съответствие с посочената Директива, като въз основа на спецификацията ще се извършат следващите действия по надграждането. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката има за цел да бъдат улеснени достъпът и обменът на информация по електронен път за компаниите от ЕС във връзка с презгранични преобразувания, сливания и разделяния и има непряка връзка към житейско събитие „Започване, извършване и приключване на стопанска дейност“. • <i>Ориентировъчен график: 2023-2025</i>
Отпуснат или планиран бюджет	Планирани и отпуснати финансови средства: 492 000 лв. от държавен бюджет за сметка на бюджета на Министерство на правосъдието
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Изпълнението на мярката ще има принос за осигуряване на повече и по-качествени електронни услуги на гражданите и бизнеса.
Отговорна институция	Агенция по вписванията

Мярка 49: „Надграждане и привеждане на информационната система на ТРРЮЛНЦ в съответствие с Директива (ЕС) 2019/1151 на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива (ЕС) 2017/1132 във връзка с използването на цифрови инструменти и процеси в областта на дружественото право“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Изготвени са проекти на нормативни актове, след приемането на които ще се предприемат действия за сключване на заявка към Системния интегратор за надграждане на ИС на ТРРЮЛНЦ и изграждане на нов регистър на лицата, лишени от управленски права. Мярката е насочена към привеждане на информационната система в съответствие с посочената Директива, като въз основа на спецификацията ще се извършат следващите действия по надграждането. Подготвя се нова Директива за изменение на Директиви 2009/102/ЕО и (ЕС) 2017/1132 по отношение на по-нататъшното разширяване и подобряване на използването на цифрови инструменти и процеси в дружественото право. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката има за цел въвеждане и използването на цифрови инструменти и процеси с оглед на по-лесно, по-бързо и по-ефективно започване на стопанска дейност чрез учредяване на дружество или откриване на клон на дружество в друга държава членка и има непряка връзка към житейско събитие „Започване, извършване и приключване на стопанска дейност“. • <i>Ориентировъчен график: 2023-2025</i>

Отпуснат или планиран бюджет	Планирани финансови средства: 500 000 лв. от държавен бюджет за сметка на бюджета на Министерство на правосъдието.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Изпълнението на мярката ще има принос за осигуряване на повече и по-качествени електронни услуги на гражданите и бизнеса..
Отговорна институция	Агенция по вписванията

Мярка 50: „Надграждане на информационната система на търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (ТРРЮЛНЦ), за подобряване на функционалности и услуги за вътрешни и външни потребители на системата“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Извършен е анализ на данните и изискванията от Агенция по вписванията и са подадени изходни данни на Системния интегратор за стартиране на надграждане на ИС на ТРРЮЛНЦ. Мярката има за цел да надгради информационната система на ТРРЮЛНЦ в съответствие с приети изменения и допълнения в законодателството: Дейност 1: Надграждане на ИС на ТРРЮЛНЦ в съответствие с промените в Търговския закон Поддейност 1.1: Осигуряване на възможност за вписване в ТРРЮЛНЦ на дружество с променлив капитал, вписване на промени, обявяване на актове и заличаване съгласно изискванията на чл. 260а – 260я от ТЗ. Поддейност 1.2: Осигуряване на възможност за обявяване на нови актове в производствата по несъстоятелност и стабилизация относно търговци, съгласно измененията в ТЗ и чл. 7а, ал. 6 от ЗЗДПДПОРДМУ. Дейност 2: Усъвършенстване и надграждане на ИС на ТРРЮЛНЦ в съответствие с промените в Закона за мерките срещу изпирането на пари. Поддейност 2.1: Осигуряване на възможност за реализиране на процедурата по чл. 63а от ЗМИП чрез приемане на уведомление за несъответствие по чл. 63а, ал. 1 и 2 от Закона за мерките срещу изпирането на пари и вписването му в регистъра. Поддейност 2.2: Усъвършенстване на ИС на ТРРЮЛНЦ чрез осигуряване на възможност за структурирано вписване на обстоятелствата относно юридическите лица или други правни образувания, чрез които пряко се упражнява контрол и юридическите лица или други правни образувания, чрез които непряко се упражнява контрол. Дейност 3: Осигуряване на възможност за проверка, извършвана по електронен път в Националната агенция за приходите за наличието или липсата на непогасени, подлежащи на принудително изпълнение публични задължения от длъжностните лица по регистрацията в ТРРЮЛНЦ.. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката има за цел създаване на предпоставка за по-широкото предоставяне на електронни и вътрешни електронни административни услуги от ТРРЮЛНЦ и има непряка връзка към житейско събитие „Започване, извършване и приключване на стопанска дейност“. • <i>Ориентировъчен график: 2024-2025 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	Планирани финансови средства: 2 000 000 лв. от държавен бюджет за сметка на бюджета на Министерство на правосъдието.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Изпълнението на мярката ще има принос за осигуряване на повече и по-качествени електронни услуги на гражданите и бизнеса.
Отговорна институция	Агенция по вписванията

Мярка 51: „Цифровизация на информационни масиви, съдържащи регистри данни и е-удостоверяване от регистри“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> • Дейност 1 – Дигитализация на информационни масиви, съдържащи регистри данни на ключови администрации – Агенцията по вписванията и Агенцията по геодезия, картография и кадастър – 48 месеца <ul style="list-style-type: none"> - Поддейност 1.1. Дигитализиране на наличния хартиен архив в Служби по вписвания към Агенцията по вписванията (Имотен регистър) – 48 месеца; - Поддейност 1.2. Дигитализиране на наличния хартиен архив в Служби по геодезия, картография и кадастър (СГКК) към Агенцията по геодезия, картография и кадастър – 48 месеца Дейност 2 – Дигитализация на масиви в общини <ul style="list-style-type: none"> - Поддейност 2.1. Дигитализация на актовете за гражданско състояние, съхранявани от общинските администрации – 35 месеца; Дейност 3 – Доставка и внедряване на платформа за автоматизиране на процесите по дигитализация и последваща обработка, съхранение и управление на дигитализирана информация. Платформата ще се инсталира и поддържа в Държавния хибриден частен облак и ще предоставя като услуга необходимите функционалности за управление на работни процеси, документи и интерфейси. • <i>Връзка към целта:</i> Проектът пряко допринася за прилагането на принципа за еднократно събиране и многократно използване на данни, който е залегнал и в българското законодателство (Закона за електронното управление, Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги). Чрез него ще се гарантира, че информацията, съдържаща се в обхванатите от проекта основни регистри е оперативно съвместима и ще може да бъде достъпвана и преизползвана от административните органи за целите на предоставянето на услуги, включително трансгранични услуги. Те ще могат да се използват и за трансгранични услуги, включително за процедурите, обхванати от Регламент (ЕС) 2018/1724 на Европейския парламент и на Съвета от 2 октомври 2018 година за създаване на единна цифрова платформа за предоставяне на достъп до информация, до процедури и до услуги за оказване на помощ и решаване на проблеми - „Искане за издаване на доказателство за регистрация на раждане“, „Искане за издаване на доказателство за пребиваване“, ”Подаване на искане за отпускане на пенсия и на предпенсионни обезщетения от задължителни схеми“ и ” Искане за информация относно данни, свързани с пенсия от задължителни схеми“. • <i>Ориентиран график: 2022-2026 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	<p>Във връзка с приети изменения в ПВУ и намаляване на бюджета за изпълнение на инвестицията, предстои уточняване на конкретния размер на бюджета за Агенция по вписванията и партньорите по проекта.</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Индикатор/и за ефект:</p> <ul style="list-style-type: none"> - брой предоставяния на вътрешни електронни административни услуги (ВЕАУ), използващи данни от дигитализирани информационни масиви - крайна стойност – 300 000 [2025 г.]; - брой услуги, които са трансформирани във ВЕАУ - крайна стойност – 10 [2025 г.] - брой услуги за гражданите/бизнеса, които са трансформирани на ниво 3 и 4 и се предоставят от партньорите по проекта изцяло по електронен път - крайна стойност – 10 [2025 г.] <p>Индикатор/и за резултат:</p>

	Брой дигитализирани страници и въведени метаданни за тях - крайна стойност – 57 079 786 дигитализирани страници и въведени метаданни за тях към 2026 г.
Отговорна институция	Министерство на електронното управление, Агенцията по вписванията, Агенцията по геодезия, картография и кадастър, общини,

Мярка 52: „Надграждане на информационната система на имотния регистър (ИИСКИР) за подобряване на функционалности и услуги за вътрешни и външни потребители на системата“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката цели да надгради информационната система на имотния регистър (ИИСКИР) за подобряване на функционалности и услуги за вътрешни и външни потребители на системата. Мярката има за цел изпълнението на следните основни дейности: <ul style="list-style-type: none"> • Осъвременяване на приложния софтуер на информационната система на имотния регистър в съответствие с изискванията на Закона за електронното управление ; • Разработка на модул за прехвърляне на цифровизирани актове в структурата на ИИСКИР; • Разработка на модул за въвеждане на данни от цифровизирани азбучни указатели в ИИСКИР; • Разработване на модул за съдиите по вписвания; • Надграждане на приложен програмен интерфейс за интеграция с външни системи; – Изграждане на интеграция с Единен регистър на чужденците и изграждане на функционалност за извършване на справки за чуждестранни лица; <ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Текущата информационна система използва остарели компоненти и технологии, които не отговарят на изискванията на Закона за електронното управление. Мярката цели да надгради информационната система на имотния регистър (ИИСКИР) като подобри информационната сигурност и отстрани функционални проблеми и има непряка връзка към житейски събития „Пребиваване“ и „Преместване“. • <i>Ориентировъчен график: 2022-2025 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	Планирани и отпуснати финансови средства: 2 633 400 лв.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Изпълнението на мярката ще има принос допринесе за ефективността и ефикасността при предоставяне на административни услуги, както и подобряване на качеството на данните в информационната система.
Отговорна институция	Агенция по вписванията

Мярка 53: „Разработване на информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Разработване и поддържане на информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри, която предоставя възможност за създаване и водене на регистри в електронен вид, които отговарят на изискванията на ЗЕУ. Системата ще се използва безплатно и без ограничение на използваните ресурси от Административните органи, лицата и организациите по чл. 1, ал. 2

	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Връзка към целта:</i> Изпълнение на чл. 52а от ЗЕУ • <i>Ориентировъчен график:</i> 2024-2025 г.
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: Бюджетът е в процес на формиране;
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Цифровизиране на национални и общински регистри и реализирана възможност за административните органи, лицата и организацията по чл. 1, ал. 2 да приведат регистрите, които водят в съответствие със ЗЕУ.
Отговорна институция	Министерство на електронното управление

Мярка 54: „Създаване на нормативни условия и ИТ инфраструктура за предоставяне на електронни административни услуги по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката цели създаване на необходимите условия за предоставяне на електронни административни услуги за строителния сектор. Нормативните условия и ИТ инфраструктура са основата, на която ще се базира разгръщането на електронните административни услуги за строителния сектор. Ще се осигури възможност за МСП в строителния сектор да разработват и предават в унифициран цифров формат инвестиционни проекти за одобрение и да получават разрешение за строителство. • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е насочена към изпълняването на цел „Създаване на условия за ефективни електронни административни услуги в инвестиционния процес“. Мярката ще спомогне за развитието на цифровия капацитет и ще доведе до повишаване на навлизането и използването на цифрови технологии, особено СИМ, в МСП в строителния сектор и има непряка връзка към житейско събитие „Започване, извършване и приключване на стопанска дейност“. • <i>Ориентировъчен график:</i> 2023 г. - 2026 г. Планира се дигитализацията на действащите устройствени планове да се извършва ежегодно след 2026 г.
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: 0,4 милиона евро планиран бюджет ЕС: 3,4 милиона евро планиран бюджет от НПВУ
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Очаквани резултати от изпълнението на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Функциониращи Единен регистър и Единна информационна система; • Интегрирани Единна информационна система с Единния регистър по устройство на територията, инвестиционно проектиране и разрешаване на строителството, Портал за устройство на територията и с Единната информационна точка, създадена съгласно ЗЕСМФИ, съответно Директива 2014/61; • Интегрирани горепосочените системи с информационни системи и регистри на други администрации, с разработени хоризонтални модули на електронно управление: е-Автентикация, е-Връчване, е-Оторизация; е-Плащане и със среда за междурегистров обмен (RegiX); • Цифровизирани действащи устройствени планове, интегрирани в обща пространствена база данни към Единния регистър; • Изготвени проекти за изменение на свързани законови и подзаконовни нормативни актове, вкл. създадени нови подзаконовни нормативни актове за функциониране на системите).
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Мярка 55: „Развитие на специализираните информационни системи за пространствени данни на Агенцията по геодезия, картография и кадастър (АГКК)“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Мярката е насочена към развитие на всички информационни системи за пространствени данни и услуги, свързани с АГКК, както и тяхното интегриране в една нова информационна система за кадастрални и специализирани данни и за постигане на висока устойчивост, прозрачност и оперативна съвместимост, както и обезпечаване на интеграциите с първични регистри и системи на електронното управление. Създаване на нова единна, унифицирана, оптимизирана централизирана архитектура и информационна система на кадастърта Преработен модел и реализация на информационно-комуникационната среда, с цел подобряване на качеството, бързината и надеждността на предоставяните кадастрални административни услуги от системата на АГКК и постигане на оперативна съвместимост, като се спазват изискванията, заложен в Закона за електронно управление (ЗЕУ). • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е насочена към създаване на условия за ефективни електронни административни услуги в инвестиционния процес и има непряка връзка към житейско събитие „Започване, извършване и приключване на стопанска дейност“.. • <i>Ориентиловъчен график:</i> 2023 г. - 2027 г.
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: предвидено финансиране 5,3 милиона евро
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<p>Очаквани резултати от изпълнението на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Съкратени и опростени работни процеси за предоставяне на административни и електронни административни услуги, съответстващи на комплексното административно обслужване и принципите на Закона за електронното управление; • Реализирана информационно-комуникационна среда, с подобрено качеството, бързина и надеждност на предоставяните кадастрални административни услуги от системата на АГКК и осигурена оперативна съвместимост, съгласно ЗЕУ; • Интеграция с информационни системи и регистри на други администрации, с разработени хоризонтални модули на електронно управление: е-Автентикация, е-Връчване, е-Оторизация; е-Плащане и със среда за междурегистров обмен (RegiX); • Създаден Портал по устройство на територията
Отговорна институция	Агенцията по геодезия, картография и кадастър

Мярка 56: „Автоматизиране на процесите по поддържане на електронните регистри по гражданска регистрация и на интеграцията им с други информационни системи“

Нова мярка	☐ да ☒ <u>не</u>
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Анализ, проект и реализация на промени в приложния софтуер, обезпечаваш функционирането на регистрите по гражданска регистрация на национално ниво, които да доведат до постигане на целите на мярката: - Актуализацията на всички регистри следва да е онлайн в реално време; - Интеграцията с всички други информационни системи/регистри в ДА следва да е онлайн в реално време; • <i>Връзка към целите:</i>

	<p>Всички регистри на национално ниво ще се актуализират онлайн. Ще отпадне необходимостта от Локална База Данни (ЛБД) „Население“. Ще се освободи ресурс в ГД ГРАО, който сега е необходим за поддържане на приложния софтуер на ЛБД в актуално състояние и на софтуера на национално ниво, необходим за синхронизиране на данните (актуализиране на данните) в ЛБД с тези в НБД „Население“.</p> <p>Интеграцията с всички други информационни системи в държавната администрация ще се осъществява в реално време.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ориентировъчен график: 2023г. - 2026 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: Бюджетът за 2023г. и е в размер на 1 250 000 с ДДС.
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Интеграция на данни от други информационни системи или източници на данни между информационни системи на базата на разработени електронни услуги за обмен на данни
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството

Мярка 57: „Реализиране на ЦАИС „Адресен регистър“

Нова мярка	☒ да ☐ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> • Информационната система на Адресния регистър ще генерира уникален адресен идентификатор за всеки адрес, посредством който ще може да се осъществява връзката на адресния регистър с други регистри и информационни системи • Предвижда се създаването на т.нар. „адресна точка за достъп“, която ще е част от информацията за всеки адресируем обект. Тя ще е определена чрез координати в националната референтна система и ще указва геопространственото местонахождение на адреса • В Адресния регистър ще се съдържа и допълнителна информация относно адресите на адресируемите обекти. • <i>Връзка към целта:</i> 1) Създаване на трайна правна уредба на обществените отношения, свързани с използването на адреса; 2) Реализирането на бърза, лесно приложима и гладко работеща централизирана административна информационна система, която всеки би могъл да ползва, и която не създава затруднения при администрирането ѝ; 3) Правилно структуриране на адреса/адресния запис с цел повишаване на неговата полезност; 4) Повишаване на качеството на адресната информация, с която разполагат администрациите; 5) Създаване на възможност за бърз и надежден обмен на адресна информация между администрациите. <p>Мярката е пряко свързана с ключовите обществени услуги, свързани с житейско събитие „Пребиваване“</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ориентировъчен график: 2024 г. – 2025 г.</i>
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: 915 600 лв. с ДДС бюджет на АГКК/планиран
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • Осигурена възможност за връзка на адресния регистър с други регистри и информационни системи • Създадена т.нар. „адресна точка за достъп“ • Въведена в Адресния регистър допълнителна информация относно адресите на адресируемите обекти
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството, АГКК

Мярка 58: „Създаване на цифрови кадастрални карти и кадастрални регистри (КККР)“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none">• <i>Съдържание на мярката:</i> Разработени и одобрени КККР за 900 населени места.• <i>Връзка към целта:</i> Мярката е част от политиката в областта на подобряване на инвестиционния процес чрез усъвършенстване на информационните системи на кадастъра и имотния регистър, за подобряване качеството на превантивния и текущ контрол в строителството. Цифровизацията на КККР ще има пряко отражение за намаляване на административната тежест за бизнеса и гражданите. Същевременно, мярката ще има отражение върху условията за започване на бизнес и житейско събитие „Започване, извършване и приключване на стопанска дейност“.• <i>Ориентировъчен график: 2023-2026</i>
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: 9 700 000 лв. държавен бюджет/планиран по бюджета на АГКК
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Повишено покритие на Република България с кадастрална карта и регистри, с което се облекчават инвестиционния процес и условия.
Отговорна институция	Министерство на регионалното развитие и благоустройството

б) Е-здравеопазване: 100% от гражданите на Съюза да имат достъп до медицинските си досиета (електронни здравни досиета)

Разработката на Националната здравно-информационна система (НЗИС) стартира през 2020 г., като “минималният осъществим продукт” (Minimum Viable Product) по отношение на е-здравеопазването, включва:

- Електронен здравен запис (пациентско досие);
- Електронни рецепти (е-рецепти);
- Електронни направления (е-направления);
- Единен здравно-информационен портал.

Единният здравно-информационен портал предоставя контролиран достъп на гражданите до техните персонални Електронни здравни записи (пациентски досиета), включително и история на издадени е-Рецепти и е-Направления.

Паралелно с разработката и внедряването на НЗИС са централизирани и електронизирани всички ключови регистри в сектор „Здравеопазване“, които се поддържат, както от Министерство на здравеопазването, така и от други отговорни институции и организации, които имат съответните нормативни правомощия.

Достъпът до пациентското досие се осъществява чрез цифров сертификат (Квалифициран електронен подпис - КЕП) и облачен КЕП. Разглеждат се допълнителни методи за вход в пациентските досиета.

Мобилният достъп до НЗИС се осъществява чрез приложението „eЗдраве“³³⁴, което може да бъде изтеглено безплатно от App Store и Google Play. Достъпът до електронните здравни документи в „eЗдраве“ става чрез еднократно сдвояване на приложението с личното пациентско досие, достъпно в НЗИС на адрес my.his.bg през браузър на компютър. Заради високите изисквания към сигурността на личните и медицинските данни достъпът до личното пациентско досие се извършва единствено чрез използването на електронен подпис посредством е-Автентикация. Потребителите могат да използват квалифициран или облачен електронен подпис.

Сигурността на информацията в мобилното приложение „eЗдраве“ се гарантира и с допълнителна биометрична защита, която се активира по желание на потребителя.

От октомври 2023 г. чрез обновената версия на приложението, което е разработено от „Информационно обслужване“ АД, нови функции значително увеличават възможността на пациентите да контролират здравната система, да я предпазват от злоупотреби и източване на публични средства. Всички потребители на „еЗдраве“ имат възможност след актуализация на апликацията да активират получаването на известия, свързани с издаването на нов електронен здравен документ или коригирането на вече съществуващ такъв.

Версия 3.0 на „еЗдраве“ надгражда електронното пациентско досие и с добавянето на модул „Болничен престой“. Той съдържа данни за текущите и завършените хоспитализации на пациентите.

Мобилното приложение „еЗдраве“ улеснява максимално потребителите, които във всеки един момент разполагат с информация за вписаните в НЗИС прегледи, направления, рецепти, ваксини, хоспитализации, резултати от лабораторни изследвания, обща здравна информация, и др.

В бъдеще се планират още функционалности, като напомняне за изтичане на рецепта или направление, напомняне за следващо посещение в аптека, за лекарства за хронични заболявания, известия за прием на лекарства и много други.

Мярка 59: „Въвеждане, развитие и надграждане на Национална здравна информационна система (НЗИС) и извършване на гаранционна поддръжка“³⁴

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Електронизиране на всички регистри в сектор „Здравеопазване“; 2. Разработване и въвеждане на електронни услуги; 3. Въвеждане на система за мониторинг и контрол в здравеопазването, осигуряваща възможност да се извършват анализи и справки върху всички данни в НЗИС и да се извършват отчети с цел подпомагане вземането на управленски решения; 4. Изграждане на среда за единен достъп до образна диагностика и интеграцията ѝ с НЗИС 5. Превенция и промоция на здравето 6. Надграждане на НЗИС с нови функционалности и поэтапна интеграция на информационните системи, обслужващи процесите в здравеопазването, както и други релевантни информационни системи и бази данни, с НЗИС • <i>Връзка към целта:</i> Изпълнението на дейностите по мярката е елемент от изграждането и модернизацията на цялостната система за осигуряване на достъп до електронните здравни досиета на гражданите. • <i>Ориентировъчен график: 2024-2028</i>
Отпуснат или планиран бюджет	<p>Национален: В рамките на бюджета на МЗ За дейности 4, 5 и 6: Национално: В рамките на бюджета на МЗ Европейско финансиране</p>
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	<ul style="list-style-type: none"> • Въведени и интегрирани с НЗИС всички електронни регистри в сектор „Здравеопазване“; • Въведени електронни услуги в сектор „Здравеопазване“; • Въведена система за мониторинг и контрол в здравеопазването • Утвърдени показатели за оценка на изпълнението на предоставянето на услуги и тяхното управление; • Въведена среда за единен достъп до образна диагностика интеграцията ѝ с НЗИС; • Въведена система за наблюдение на индивидуалното здраве на всеки гражданин;

³⁴ Мерките в тази област са от проекта на План за действие за периода 2023-2026 г. за изпълнение на Националната здравна стратегия 2030 г., <https://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1604>

	<ul style="list-style-type: none"> • Въведени нови функционалности. • Интегрирани с НЗИС информационни системи, обслужващи процесите на управление в здравеопазването
Отговорна институция	Министерство на здравеопазването

Мярка 60: „Трансграничен обмен на здравни данни“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> Изграждане на национална контактна точка, чрез която ще се осигури възможност за трансграничен обмен на здравни данни на гражданите от страните членки на ЕС • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е елемент от цялостната система за осигуряване на достъп до електронните здравни досиета на гражданите. • <i>Ориентировъчен график:</i> 2024
Отпуснат или планиран бюджет	Национален: В рамките на бюджета на МЗ ЕС: Механизъм за свързване на Европа
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Изградена национална контактна точка, чрез която ще се предоставят услуги за трансграничен обмен
Отговорна институция	Министерство на здравеопазването

Мярка 61: „Развитие на електронното здравеопазване и на Националната здравно информационна система“

Нова мярка	☐ да ☒ не
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Съдържание на мярката:</i> 1. Разработване и внедряване на Национална дигитална платформа за медицинска диагностика, като допълнение към Националната здравна информационна система. 2. Реализиране на хардуерната инфраструктура за работа на Националната дигитална платформа за медицинска диагностика; 3. Осигуряване на свързаност, телемедицина, въвеждане на „internet of things“, дигитализация и подкрепа за разширяване на мрежовата свързаност на отделните субекти от извънболничната и болничната медицинска помощ • <i>Връзка към целта:</i> Мярката е елемент от цялостната система за осигуряване на достъп до електронните здравни досиета на гражданите. • <i>Ориентировъчен график:</i> 2024 – 2027
Отпуснат или планиран бюджет	За дейности 1 и 2 – Национален план за възстановяване и устойчивост За дейност 3 - Програма „Развитие на регионите“ 2021 – 2027
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Разработен проект; Създадена национална дигитална платформа за медицинска диагностика; Брой интегрирани образни здравни данни; Брой лечебни заведения включени в обхвата на проекта; Брой обучение на медицински специалисти; Брой лечебни заведения от извънболничната и болничната медицинска помощ
Отговорна институция	Министерство на здравеопазването

в) Цифрова самоличност: 100% от гражданите на ЕС да имат достъп до сигурни средства за електронна идентификация (eID).

Мярка 62: „Проектиране, изграждане и управление на Система за издаване на български лични документи поколение 2019“

Нова мярка	☐ да ☒ <u>не</u>
Кратко описание на мярката	<ul style="list-style-type: none">• <i>Съдържание на мярката:</i> Изграждане на Централизирана система за електронна идентификация (ЦСЕИ) с включени крайни работни места за запис на УЕИ• <i>Връзка към целта:</i> Целта е да се осигури удобен механизъм за централизирана електронна идентификация на физически лица в електронния свят, позволяващ лесна и удобна проверка на идентичността им при максимална защита (най-високо ниво, според Регламент ЕС 910/2014), за реализиране на сигурни транзакции.• <i>Ориентировъчен график:</i> 2024 – 2025
Отпуснат или планиран бюджет	74 790 190 лв. без ДДС на база сключен договор № 5785 мпд – 83 от 22.12.2022 г. между МВР и Консорциум „Мюлбауер Ай Ди Сървисиз ГмбХ – С&Т“
Очаквано въздействие и свързаните с него срокове	Системите ще осигурят гъвкави възможности за издаване на удостоверения за електронна идентификация, както в България, така и за гражданите в чужбина и персонализирането им върху българските документи за самоличност, с цел осигуряване на максимално разпространение, при минимални разходи за гражданите. В рамките на договора се разработва мобилно приложение за граждани, което ще позволи електронна идентификация от мобилни устройства, както и ще предоставя мобилен достъп до по-голямата част от услугите, достъпни в Портала за граждани.
Отговорна институция	Министерство на вътрешните работи

3.3 Допълнителни мерки и проекти, включени в приключващата в края на 2024 г. Национална програма „Цифрова България“ 2025 г., които имат косвено влияние върху постигането на цифровите цели на програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрови умения	Осигуряване на адекватна инфраструктура в областта на ИКТ в училищата.	Средства от Национална програма „ИКТ в предучилищното и училищното образование“	Постоянен	Завършена опорна инфраструктура между всички регионални управления на образованието с изградени връзки към иновативни дата центрове за съдържание и ресурси, както и възможност за поэтапно включване на всички образователни институции към единната оптична образователна инфраструктура; Финансирани са всички общински и държавни училища със средства за интернет свързаност. Продължи изграждането и доизграждането на Wi Fi мрежи и зони, като са включени и центрове за специални образователни потребности, а също и центрове за подкрепа на личностното развитие. Това насърчи ползването на лични мобилни устройства в съответствие със заложеното в Стратегията за ефективно внедряване на ИКТ в образованието и науката на Р България до 2020 година. За поредна година в новата национална програма „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“ бяха включени и институции от системата на предучилищното образование. Внедрени са съвременни методи за електронно обучение, като едновременно се наблегна и на обучението на педагогическите специалисти за търсене и представяне на подходящо съдържание в съответната възрастова група. Създаването	<ul style="list-style-type: none"> - 100 детски градини получиха интерактивна дъска и късо фокусен проектор. - 150 детски градини получиха по един лаптоп. - 1 544 800 лв. е финансирането за закупуване на електронни дневници за 1 595 общински детски градини в цялата страна. - 1 305 150 лв. е финансирането за закупуване на електронни дневници за 1872 общински и държавни училища, ЦПЛР и ЦСОП. - На 50 професионални гимназии са предоставени 299 896 лв. за закупуване на софтуер за професионално обучение. - 121 училища имат нови Wi-Fi зони, за което са предоставени 969 299 лв. - 217 училища са оборудвани с общо 300 съвременни интерактивни дисплея с вградени компютърни модули за обучение в класните стаи. 	Министерство на образованието (МОН)

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрови умения				на електронното съдържание и софтуер за професионално обучение бе съществено подкрепена и в системата на училищното образование бе предоставена възможност за използване на подходящо образователно съдържание и софтуер, за което МОН даде съответни препоръки.	- 1523 лаптопа са предоставени на 123 училищата - от тях 1196 са с операционна система Windows, а останалите 327 – с Chrome. - 671 810 лв. е финансирането за интернет свързаност на 1366 държавни и общински училища, ЦПЛР и ЦСОП, и 28 РУО	
	Оценяване на цифровите компетентности на учениците при завършване на първи гимназиален етап (X-ти клас).	НП „Система за национално стандартизирано външно оценяване“	Ежегодно	Мотивиране на учениците за придобиване на уменията, заложи в Европейската референтна рамка за цифрови компетентности.	Провежда се за всички ученици от X клас, заявили желание да положат изпита.	МОН
	Подобряване на цифровите умения на работната сила, включително чрез финансиране на обучения за придобиване на професионална квалификация и ключови компетентности в областта на ИКТ.	Държавен бюджет, Национален план за действие по заетостта (НПДЗ)	Ежегодно	Обучени заети и безработни лица, придобили професионална квалификация и/или ключови компетентности в областта на ИКТ. Постигнато до декември 2022 г. : 5 733 - обучени заети и безработни лица, придобили професионална квалификация и/или ключови компетентности в областта на ИКТ. През периода 01.01.2023 г. - 31.12.2023 г. с финансиране чрез Националния план за действие по заетостта в обучение са включени и са придобили професионална квалификация и/или ключови компетентности в областта на ИКТ 2 137 – безработни и заети лица.	3 201 - обучени заети и безработни лица, придобили професионална квалификация и/или ключови компетентности в областта на ИКТ	Министерство на труда и социалната политика (МТСП); Агенция по заетостта (АЗ)

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрови умения	Поддържане на актуален английско – български речник с термини на информационното общество и публикуването му на портала за отворени данни	Не се изисква финансиране	Постоянен	Повишаване терминологичния езиков ресурс на потребителите. Изготвен вариант на речник на сайта на Министерство на транспорта и съобщенията (МТС) https://www.mtitc.government.bg/glossary и качен на Портала за отворени данни https://data.egov.bg/organisation/profile/dc6999c4-24ab-46a0-b32f-c8e884cf7b04	Повишаване езиковата и технологична професионална култура на потребителите на речника	МЕУ
Гарантиране на правата на децата в цифровата среда	Организиране на информационни кампании за ограничаване на рисковете и отговорното поведение на децата в интернет среда.	Бюджет на Държавна агенция за закрила на детето (ДАЗД)	Постоянен	Проведени кампании с различни целеви групи, преведени и издадени информационни материали на Съвета на Европа по темата, продуциране на оригинални продукти за кампаниите. Към 31.12.2022: <ul style="list-style-type: none"> • „Нека всеки ден да е ден на детето“ - отбелязване на 1 юни - Международен ден на детето с основен акцент за безопасността на децата в мрежата; • Отбелязване на Международния ден за безопасен интернет (8 февруари 2022 г.) и провеждане на събитие относно онлайн насилието, дезинформацията в интернет и насилието в онлайн игрите; • Разпространяване на създаденото през 2021 г. помагало „Безопасност в мрежата“ и през 2022г.; • Проведен семинар на тема „Правата на децата в цифрова среда и практики по превенция на насилието“; • Организиран майсторски клас „Иновации и отговорности в дигиталния свят с децата“ 	Проведени са 5 кампании с различни целеви групи. Преведени и издадени поне 5 информационни материали по темата	ДАЗД
	Развитие на сътрудничеството с академичните среди за въвеждане и развитие	Бюджет на ДАЗД	Постоянен	Разработени методики, въведени в образователния процес, обучени ученици към 31.12.2022 г.:	Разработена методика, въведени в образователния процес; обучени поне 150 ученици с преизпълнен	Университети; ДАЗД; МОН

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Гарантиране на правата на децата в цифровата среда	на обучение по медийна и цифрова грамотност.			<ul style="list-style-type: none"> • Проведено анкетно проучване относно кибертормоза и начините за справяне с него от ДАЗД в партньорство с Черноморска та академия за сигурност и Регионално управление на образованието – София град; • Организиран майсторски клас „Иновации и отговорности в дигиталния свят с децата“ от ДАЗД заедно с ПУ „Паисий Хилендарски“, МОН и РУО-София град; • Проведен семинар на тема „Правата на децата в цифрова среда и практики по превенция на насилието“ в партньорство със СУ „Св. Климент Охридски“, БАН и др. 	обхват на над 1000 достигнати деца и ученици.	
	Създаване на информационни събития и кампании от членовете на Съвета на децата към ДАЗД за промотиране на цифрова компетентност и защита на правата на децата в цифровата среда.	Бюджет на ДАЗД	Постоянен	<p>Проведени информационни събития, реализирани информационни кампании. Към 31 декември 2022: През 2022 г. Съветът на децата към председателя на Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) се запозна и участва в кампанията „Пази детето в Интернет“, която има за цел да осигури защита за децата, както и да изгради у тях умения за безопасно ползване на Интернет, превенция на онлайн тормоза.</p> <p>Държавната агенция за закрила на детето е официален партньор на кампанията „Пази детето в Интернет“. По време на проведено заседание, членовете на Съвета на децата участваха в дискутираща върху темата за защитата от насилие и достъпа до безопасно използване на технологии за всички деца.</p>	Проведени минимум 3 информационни събития и реализирани поне 2 информационни кампании.	ДАЗД и Съвет на децата; НПО
	Борба със сексуалната експлоатация и злоупотреба с деца през компютърни системи.	Бюджет на организацията Програма Цифрова Европа *	Постоянен	Обработване и предприемане на действия по сигнали за незаконно и вредно за деца съдържание и поведение онлайн. Към 31.12.2022 г.:	Обработване и предприемане на Действия по сигнали за незаконно и вредно за деца съдържание и поведение онлайн.	ДАЗД; НПО

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Гарантиране на правата на децата в цифровата среда				<ul style="list-style-type: none"> По време на 36-тото онлайн заседание на Комитета Ланзароте се прие доклада от втория кръг за наблюдение относно „Защитата на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие, улеснена от информационни и технологични средства“, чрез който се предоставят препоръки и насоки за справяне с предизвикателствата, породени от сексуални изображения и/или видеоклипове, създадени от деца; Предоставяне на междуведомствена подкрепа за намиране на финансови механизми, които да продължат дейността на Националния център за безопасен интернет и поддържаната Националната телефонна линия за онлайн безопасност на деца 124 123 – safenet .bg; Участие на ДАЗД в международно картографско проучване за наличието на услуги в страната, базирани на мултидисциплинарния и междуведомствен модел Барнахус, Сини стаи и Адаптирани стаи за справяне с всякакъв вид сексуално насилие над деца, включително и в интернет пространството. 		
Цифровизация на предприятията	Развитие на регионалния иновационен капацитет	на ПНИИДИТ (ЕФРР и ДБ) 78 233 200 лв.	2024-2029	Подкрепа за ограничен брой научноизследователски проекти в тематичните области на ИСИС и целите за устойчиво развитие на ООН, с регионално значение за по-слабо развитите региони.	Брой подкрепени проекти	Министерство на иновациите и растежа (МИР)
	Развитие на иновационни кълъстери	на ПНИИДИТ (ЕФРР и ДБ) 48 854 661 лв.	2024-2029	Развитие на вече изградени иновационни кълъстери, опериращи в тематичните области на ИСИС 2021-2027 г. с цел да подкрепа на тяхното по-нататъшно развитие и	Брой иновативни кълъстери получаващи подкрепа	МИР

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифровизация на предприятията				пълноценно участие в научноизследователската и иновационна екосистема, като стимулира клъстерите да надградят капацитета си за работа с пространства от данни, изградени по Приоритет 2.		
	Стимулиране на международното научно сътрудничество и участието в рамковите програми на ЕС	ПНИИДИТ Общо финансиране на дейността – 110 734 493 лв.	2025-2029	Повишаване на капацитета и развитие на човешкия капитал чрез международно сътрудничество, специализации в чуждестранни научни организации на учени в различен етап на научната кариера, програма за привличане на учени от чужбина в български научни организации; Допълващо финансиране за проекти тип Teaming на български организации в хоризонталната част „Разширяване на участието и укрепване на европейското научноизследователско пространство“ и финансиране на проекти, преминали праговете за оценка по „Хоризонт Европа“ – Twinning и ERA Chairs.	Научноизследователски организации, участващи в съвместни проекти за научни изследвания; Предприятия, които си сътрудничат с научноизследователски организации; Номинална стойност на оборудването за научни изследвания и иновации (в евро)	МИР, Изпълнителна агенция „Програма за образование“ в качеството ѝ на Междино звено (съгласно РМС № 519 от 22.07.2022 г.) - ПНИИДИТ
	Експортен хъб в България	ДБ	2022-2025	Информационна платформа, която ще включва ежемесечни обучителни събития и чрез която представителите на бг бизнес ще получават правилните насоки, за да продават успешно на международните пазари. Стартиране на нова обучителна програма за 15 български МСП в рамките на инициативата за период от 3 месеца.	Създадена е обучителна програма с ментори. Брой обхванати МСП – 15 МСП по ЕХРО 2. Стартиране на серия от обучителни уебинари за представяне на възможности за излизане на международни пазари пред българските МСП – проведени 4 събития с участие на 120 МСП. На платформата системно се публикуват информации,	Изпълнителна агенция за насърчване на малките и средните предприятия (ИАНМСП)

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифровизация на предприятията					полезни за експортните компании.	
	Разработване на софтуер и интернет платформа за онлайн управление на международни събития, организирани от ИАНМСП, в т.ч. и онлайн регистрация на българските и чуждестранни участници в тези събития и мачмейкинг	Програма за сътрудничество INTERREG V-A „Гърция-България 2014-2020“.	2021-2024	Насърчаване на използването на комуникационни технологии; увеличаване на възможностите за установяване на преки контакти между български и чуждестранни компании, нарастване на българския износ и привличане на чуждестранни инвестиции.	Брой регистрирани МСП - 1085; Брой проведени срещи през платформата - все още не се организират срещи. Брой прояви – 62	ИАНМСП
	Подпомагане участието на МСП от сектор ИКТ за представяне на международни изложения, конференции, бизнес мисии, B2B форуми и други прояви за промоция	740 226 лв. Източник - Национален бюджет и европейски програми.	2025	Увеличение на износа и повишаване конкурентоспособността на българските МСП	Брой МСП подпомогнати за участие – 671 Брой прояви за промоция - 19	ИАНМСП
	Разработване на Стратегия за участието на България в четвъртата индустриална революция	Към момента не са получени конкретни мерки с индикативен бюджет от ангажираните институции, както и предложени дейности от страна бизнеса с бюджетни	2024	През месец юли 2019 г. бе изпратен до работната група за разработването на Стратегия за участието на България в Четвъртата индустриална революция, проект на Стратегия и пътна карта за нейното изпълнение, с цел отразяване на мерки и дейности от отговорните министерства. Бележки и предложения бяха получени от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, БАИТ, Българска стопанска камара, БАСЕЛ.	Основните предпоставки за успешно финализиране документа са: включване на мерки и дейности в подкрепа на българските предприятия, осигуряването на бюджет за тяхното изпълнение и координирана комуникационна стратегия на правителствено ниво в	Министерство на икономиката и индустрията (МИИ)

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
		параметри на тяхното изпълнение.			подкрепа на политиката в областта на Индустрия 4.0.	
Цифровизация на предприятията	<p>Национална научна програма „Интелигентно животновъдство“ (ИНТЕ-ЖИВО)</p> <p>Изпълнява се като национална научна програма (ННП). Програмата е създадена в изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания (НСРНИ) 2030. Конкретните (специфични) цели на мярката са:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оказване на компетентна подкрепа за ориентирани научни изследвания в ключови области като животновъдство и биоинформатика, генетика и селекция, екология и биоразнообразие, храни, транспорт, енергийна ефективност и др., вкл. за приложения на получените научни резултати. 	4 500 000 лв.	2021 – 2024	В резултат от изпълнението на ННП на животновъдите ще се предоставят иновативни методи и средства за интелигентно и ефективно животновъдство с намалени човешки ресурси и намалено въздействие върху околната среда. Изследователите и животновъдите ще имат лесен и контролиран онлайн достъп до средства, ресурси и инструменти за сътрудничество и ще се осигуряват високопроизводителни информационни и комуникационни технологии за изчисления, свързване, съхранение на данни и за достъп до виртуални научноизследователски екосистеми, както и клиентски мрежи. Осигурява се равнопоставен достъп до отворени образователни ресурси чрез нови цифрови технологии в образованието.	<p>Очаквани резултати от изпълнението на мярката:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Консолидирано научно общество с критичен научен капацитет за цифров преход в животновъдството с избягване на дублирането на разходи и човешки ресурси за научни изследвания. • Разработена научна методология, системи и инструменти за моделиране и симулиране на основните процеси в животновъдството: отглеждането, храненето, доенето и почистването в животновъдството, наблюдението на физиологичното състояние на животните, влиянието върху климата, околната среда и др. • Приложена методика за генетиката и репродукцията в животновъдството, разработена в рамките на ННП „РЕПРОБИОТЕХ“. • Привличане на частни инвестиции за научни 	МОН

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
<p>Цифровизация на предприятията</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Автоматизиране и роботизиране на операциите в животновъдството като отглеждане, хранене, доене, почистване и др. •Формиране на интердисциплинарни екипи, използващи най-съвременни постижения в животновъдството, ветеринарната медицина, генетиката, селекцията, репродукцията, икономиката и управлението и информационните и комуникационните технологии. •Моделиране на процеси и явления с обработка на големи обеми от данни и сложни математически и компютърни модели. •Осигуряване на отворен достъп до електронната инфраструктура за екипи от учени и докторанти от различни научни дисциплини. •Разширяване на участието на българската научна общност в европейското изследователско 				<p>изследвания в животновъдството.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Консолидирано научно общество в интелигентното животновъдство с капацитет за разработване на иновации и повишаване ефективността на животновъдството. •Разработена платформа за отворена наука и отворен достъп до резултатите от научните изследвания в животновъдството и приложението ѝ за развитие на платформа и среда за дистанционно обучение. •Осигурен равнопоставен достъп до отворени образователни ресурси чрез нови цифрови технологии в образованието. •Разработени пилотни проекти за автоматизиране и роботизиране на операции в животновъдството. •Разработена система за непрекъснат мониторинг на физиологичното състояние на животните, условията на средата за отглеждане, откриване на биологични замърсявания и др. 	

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции	
Цифровизация на предприятията	пространство и разширяване на международното научно сътрудничество. •Повишаване на участието на български научни екипи в европейски проекти и в научноизследователски програми. •Надграждане на вече стартирали проекти и програми с национално финансиране.					•Разработени политики за интелигентно животновъдство.	
	Национална научна програма „Интелигентно растениевъдство“ Изпълнява се като национална научна програма (ННП). Мярката е създадена в изпълнение на Националната стратегия за развитие на научните изследвания (НСРНИ) 2030. Обхватът на мярката е насочен към провеждане на фундаментални и приложни научни изследвания за създаване на модели за роботизирани технологии, дигитални	4 500 000 лв.	2021 – 2024	Научните изследвания в мярката ще подпомогнат развитието на земеделието като високотехнологична, устойчива, високопродуктивна и атрактивна сфера от българската икономика, която ще спомогне за подобряване на условията на живот на земеделските стопани и на селските райони като цяло. В допълнение тези изследвания ще допринесат за по-устойчиво управление на природните ресурси, намаляване на вредното въздействие на земеделието върху околната среда и климата, намаляване на употребата на пестициди и повишаване на качеството и безопасността на земеделската продукция, с което да се гарантират продоволствената сигурност и общественото здраве. Заложените цели и научни задачи имат пряко отношение и адресират целите на: ☐ Програмата на ООН за устойчиво развитие за периода до 2030 г. „Да	Очаквани резултати от изпълнението на мярката: Фундаментални резултати • Генериране на нови познания от фундаменталните науки биология, химия, информатика, математика и физика в сектор растениевъдство. • Определени са различни характеристики (енергонезависимост, точност и качество на извършваните операции, координация и др.) на агророботи за отглеждане на основни земеделски култури при изпълнение на различни технологични операции.	МОН	

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифровизация на предприятията	методи за диагностика и прогноза, както и за цифрово управление на земеделски стопанства с растениевъдно направление за осигуряване на устойчива и ефективна продоволствена система.			<p>преобразим света“ и на включените в нея 17 глобални цели за устойчиво развитие;</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Зелената сделка на Европейската комисия 2020 г.; ☐ Стратегията „ От фермата до трапезата“; ☐ Програмата „Цифрова Европа 2021 – 2027“ ; ☐ Националната програма „Цифрова България 2025; ☐ Стратегията за цифровизация на земеделието и селските райони на Република България; ☐ Стратегия за развитие на изкуствения интелект в България до 2030 г. - предварителна визия. 	<ul style="list-style-type: none"> • Оценка на приложимостта на стационарните сензорни мрежи и мобилните устройства (дронове, роботи) за събиране на първична информация – открити (блокове) и закрити (оранжерии) селскостопански площи, почва, води, въздух и растително биоразнообразие. • Генериране на данни за извършване на сравнителен анализ на IoT, безпилотните и роботизираните технологии в растениевъдството. • Генериране на феномни данни и комбинирането им с геномни данни за идентифициране на подходящи геномни маркери за ускорено създаване на нови генотипове (сортове) от важни земеделски култури. • Разработване на многослойна опорна инфраструктура за управление на интелигентното растениевъдство. • Разработване на модели за локални и регионални 	

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
<p align="center">Цифровизация на предприятията</p>					<p>земеделски сензорни мрежи за получаване на чувствителни данни в реално време.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Избор на средствата за анализ, интегриране и агрегиране на големи масиви от данни за прогнозиране и вземане на оперативни решения. • Внедряване на възможностите на компютърното зрение и различни светлинни филтри за получаване на информация относно състоянието на растенията и почвата. • Специфициране на подходящи приложения на блоковите вериги и разработване на модели за ефективни блокови вериги за интелигентно растениевъдство. • Разработване на алгоритми за обучение на изкуствен интелект (базиран на невронни мрежи) • Идентифициране на възможностите за дигитализация на управленските процеси в земеделието в съответствие 	

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифровизация на предприятията					<p>със спецификата и динамичността на сектора.</p> <ul style="list-style-type: none"> Разработване на модел за повишаване на конкурентоспособността на растителните продукти чрез използване на изкуствен интелект и дигитализация. Създаване на модел за изследване на ефектите на изкуствения интелект и дигитализацията върху характеристиките на сектор растениевъдство (БДС, нетни доходи, заетост, брой предприятия, привличане на млади предприемачи, алтернативни дейности). <p>Приложни резултати</p> <ul style="list-style-type: none"> Създадени са прототипи за полезни практически системи и демонстрация пред обществото за ползите от изкуствения интелект и дигитализацията при производството на полски култури, плодове, зеленчуци и др. Изградена пилотна регионална инфраструктура за интелигентно растениевъдство в района на Пловдив. Създаден модел за интелигентна система за 	

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифровизация на предприятията					<p>управление на информация и знание в растителната защита за ефективно и екологично производство на различни култури и опазване на околната среда.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създадена е информационна платформа за интегриране на научна, техническа, технологична, правна информация за стратегически важни за България култури и сортове. • Интегриране на услугите на EGNSS GALILEO в Smart Agriculture. • Създаване на полева комуникационна мрежа базирана на технологията Internet of Things (IoT). • Създаване на софтуерна платформа (GIS) за интегриране на данните от стационарните и мобилните сензорни комплекти за мониторинг на почви, води, растително биоразнообразие, основни земеделски култури и парникови газове. • Разработване на типови проекти за използването на спътниковите данни и цифрови технологии при 	

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
					управлението на земеделските практики.	
Цифровизация на предприятията	<p>Подкрепа за внедряването на цифрови технологии за управление на земеделските стопанства и предприятията, преработващи селскостопанска продукция</p> <p>„Възстановяване на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия“</p> <p>Повишаване на равнището на цифровизация в земеделските стопанства, намаляване на разходите, повишаване на конкурентоспособността и разширяване на перспективите на развитие и растеж.</p>	<p>По интервенция „Инвестиции в земеделски стопанства“ (СПРЗСР) – 478 млн. лв., от тях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - национални източници – 286,8 млн. лв.; - източници на ЕС (ЕЗФРСР) – 191,2 млн. лв. <p>• По интервенция „Инвестиции в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ (СПРЗСР) – 209,4 млн. лв., от тях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - национални източници – 125,7 млн. лв.; - източници на ЕС (ЕЗФРСР) – 83,7 млн. лв. <p>• По интервенция „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“</p>	2023 – 2027	<p>Интервенциите „Инвестиции в земеделски стопанства“ и „Инвестиции в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ от СПРЗСР предвиждат предоставяне на подкрепа на земеделските стопани за реализация на целеви инвестиции, за закупуване на материални и нематериални активи. При подбора на проекти за финансиране ще се прилагат принципи за подбор на операции с приоритет на подпомагане на инвестиции и дейности, които допринасят за устойчивото и цифрово икономическо развитие, цифровизация и роботизация, в т. ч. и за внедряване на иновации в земеделското производство.</p> <p>Интервенциите, свързани с инвестиции в преработка на селскостопанска продукция, ще допринесат за подобряване на вертикалното и хоризонталното сътрудничество между земеделските производители, преработватели и търговци. Ще се предоставя финансова помощ за въвеждане на цифрови технологии, автоматизиране на производствените процеси, внедряване на системи за качество и др.</p> <p>Ще се повишава равнището на цифровизация в земеделските стопанства при възстановяване на земеделския потенциал след природни бедствия и прилагане на превантивни мерки по отношение на заразни болести по животните.</p>	<p>За периода на прилагане на предвидените интервенции от СПРЗСР 2023-2027 г. е предвидено да бъдат подкрепени над 2 200 проекта, в т. ч.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • По интервенция „Инвестиции в земеделски стопанства“ (СПРЗСР) – очакван брой земеделски стопанства, получили подкрепа за увеличаване равнището си на цифровизация до 2030 г. – 1 100 бр. • По интервенция „Инвестиции в земеделските стопанства, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ (СПРЗСР) – очакван брой земеделски стопанства, получили подкрепа за увеличаване равнището си на цифровизация до 2030 г. – 480 бр. • По интервенция „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти“ (СПРЗСР) – очакван брой бенефициенти, получили 	<p>Министерство на земеделието и храните (МЗХ)</p>

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифровизация на предприятията		<p>(СПРЗСР) – 581,4 млн. лв., от тях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - национални източници – 348,9 млн. лв.; - източници на ЕС (ЕЗФРСР) – 232,5 млн. лв. <ul style="list-style-type: none"> • По интервенция „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ (СПРЗСР) – 174,2 млн. лв., от тях: <ul style="list-style-type: none"> - национални източници – 104,5 млн. лв.; - източници на ЕС (ЕЗФРСР) – 69,7 млн. лв. • По интервенция „Възстановяване на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи 			<p>подкрепа за увеличаване равнището си на цифровизация до 2030 г. – 484 бр.</p> <ul style="list-style-type: none"> • По интервенция „Инвестиции за преработка на селскостопански продукти, насочени към опазване на компонентите на околната среда“ (СПРЗСР) – очакван брой бенефициенти, получили подкрепа за увеличаване равнището си на цифровизация до 2030 г. – 144 бр. • По интервенция „Възстановяването на земеделски потенциал след природни бедствия или катастрофични събития и инвестиции в подходящи превантивни действия“ (СПРЗСР) – очакван брой бенефициенти, получили подкрепа за увеличаване равнището си на цифровизация до 2030 г. – 20 бр. 	

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифровизация на предприятията		превантивни действия“ (СПРЗСР) – 12,1 млн. лв., от тях: - национални източници – 7,2 млн. лв.; - източници на ЕС (ЕЗФРСР) – 4,9 млн. лв.				
	Насърчаване на цифровизацията и екологизацията на земеделските стопанства чрез прилагане на инвестиция С6.П1 „Фонд за насърчаване на технологичния и екологичен преход на селското стопанство“ от Националния план за възстановяване и устойчивост	Общ разпределен публичен ресурс: 381,7 млн. лв. (НПВУ), от тях: - национални източници – 63,6 млн. лв.; - източници на ЕС (Механизъм за възстановяване и устойчивост на ЕС) – 318,1 млн. лв.	2023 – 2025	Инвестицията предвижда предоставяне на подкрепа на земеделските стопани за реализация на целеви инвестиции за закупуване на материални и нематериални активи за прилагане на дейности, осигуряващи опазване на компонентите на околната среда и смекчаване на последиците от климатичните промени, въвеждащи иновативни и цифрови технологии, за автоматизиране на работни процеси, за скъсяване на веригите за доставки и опазване на генетичните ресурси. Нарастване на броя на земеделските стопани, които успешно са адаптирали своите стопанства към предизвикателствата на зеления и цифровия преход.	Предвижда се да бъдат подкрепени около 640 проекта. Реализацията на проектите, включени в мярката, ще доведат до увеличено производство с по-висока добавена стойност, точна и качествена информация за цялостното производство и производствените процеси, по-ниски производствени разходи, намален отпечатък върху околната среда и климата, подобрена проследимост и качеството на произведената продукция с оглед търсенето и изискванията на пазара и потребителите.	МЗХ
	Подпомагане разработването и внедряването на иновации в аграрния	Общ разпределен публичен ресурс: 79,87 млн. лв. (СПРЗСР), от тях:	2023 – 2027	Мярката ще подкрепя разработването и прилагането на проекти с потенциал за иновации, базирани на интерактивни иновационни модели.	Предвидено е да бъдат подкрепени около 288 проекта.	МЗХ

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифровизация на предприятията	<p>сектор базирани на цифрови технологии</p> <p>В рамките на тази мярка ще се изпълняват инвестиции и дейности, включени в интервенция „Подкрепа за оперативни групи в рамките на Европейското партньорство за иновации (ЕПИ)“ от СПРЗСР. Мярката цели да осигури възможност за реализиране на проекти с потенциал за иновации в сферата на селското стопанство въз основа на подхода „от долу-нагоре“.</p> <p>Подкрепата се предоставя за сформирани и функциониране на оперативни групи за постигането на целите на ЕПИ за повишаване на селскостопанската производителност и устойчивост на стопанствата в сектора. С цел насърчаване разработването и прилагането на проекти с потенциал за</p>	<p>Национален: 47,92 млн. лв.;</p> <p>ЕС (ЕЗФРСР): 31,95 млн. лв.</p>			<p>Резултатите от проектите ще послужат на земеделските стопани да преодолеят предизвикателствата пред които са изправени за повишаване на своята конкурентоспособност и доходи, опазване на околната среда и промените в климата чрез използване на цифрови/цифрови инструменти.</p> <p>Предвижда се от директната подкрепа по интервенцията да се възползват над 300 участващи в оперативни групи земеделски стопани, за проекти, включващи използване на цифрови технологии.</p>	

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
	иновации, чрез заложените критериите за подбор ще се осигурява предимство на проектни предложения, свързани с прилагане на цифрови технологии.					
Цифрова трансформация на обществения сектор	Процедура за Изграждане на пространства на данни по стратегически сектори и области от обществен интерес – етап 1 (d3)	ПНИИДИТ и ДБ 11 190 596,34 лв.	2029	Създаден безпроблемен достъп и надеждна повторна употреба на изследователски данни и изграждане на минимално жизнеспособно пространство от данни в приоритетна област/сектор от изброените в Европейската стратегия за данните (отворена наука) и научни резултати), което да е съобразено с националното и европейско законодателство	Ще бъдат уточнени при официалното публикуване на процедурата за кандидатстване.	Дирекция „Управление на програми и проекти“ в МЕУ: Междинно звено (МЗ) по Приоритет 2 на ПНИИДИТ
	Процедура BG16RFPR002-2.002 - Стратегически комуникации и популяризиране на потенциала на данните за добро управление (d7)	ПНИИДИТ и ДБ 2 155 329 лв.	31.12.2025	Създаване на екосистема, базирана на данни, развитието на иновации и предоставянето и използването на иновативни услуги във всички сектори на обществения живот от всички заинтересовани страни	- Разработена Стратегия за комуникация и ангажираност; - Утвърден План за действие за повишаване на осведомеността	Дирекция „Управление на програми и проекти“ в МЕУ: Междинно звено (МЗ) по Приоритет 2 на ПНИИДИТ
	Цифровизиране на наличния хартиен архив в Служби по геодезия, картография и кадастър (СГКК) към Агенцията по геодезия, картография и кадастър. С изпълнение на дейността се	Очакван бюджет около 7 832 554,44 лв. без ДДС европейско финансиране и 1 566 780,89 лв. без ДДС държавно финансиране.	Изпълнението на инвестицията ще приключи до 31 декември 2025 г., като партньорите по проекта са	Мянката цели създаване на предпоставки за широкото предоставяне на електронни и вътрешни електронни административни услуги, както и на комплексни административни услуги, проактивни услуги и услуги тип „епизоди от живота“. Това ще бъде постигнато като голяма част от процесите по удостоверяване бъдат стандартизирани и автоматизирани.	Извършен анализ на състоянието на хартиените документи, съхранявани в определени териториални служби. ☐ Дигитализирани хартиени документи, съдържащи се в досиетата на недвижимите имоти, както и	партньори Агенцията по вписванията, Агенцията по геодезия, картография и кадастър, Национално сдружение на

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрова трансформация на обществения сектор	предвижда да бъде създадена възможност за многократен достъп до една и съща информация от отдалечено място, както и възможността преписките да се обработват във всяка една СГКК.		поискали удължаване до 06.2026 г.	Удостоверяването ще е възможно при наличие на дигитализирани информационни масиви. Очаквано въздействие след 2026 г.	на хартиените документи, съхранявани в деловодния архив на определени териториални служби на АГКК ☐ Създадена база данни с попълнени метаданни за дигитализираните документи ☐ Предоставяне на услуги на администрацията, гражданите и бизнеса ☐ Създадени предпоставки за интеграция с КАИС и ИИСКИР и разширяване на обхвата на електронните услуги на тези системи ☐ Сканирани около 22 млн. страници	общините в Република България (НСОРБ), Министерство на електронното управление
	Разработване на концепция за ОС, Стандарти, процедури и технологични средства за поддържането им и последващото им прилагане в съответствие с Европейската рамка за оперативна съвместимост	5,5 млн. лв. от ОПДУ	2024	Изготвяне на концепция за установяване и поддръжка на СОС чрез създаване на система от дефиниции на понятия, данни и процеси. Изготвяне на правила и процедури по вписване в регистрите, и за контрол на съответствието с изискванията за СОС. Изграждане на информационна система за поддръжка на регистрите чрез създаване на архитектура за РИО, РР, РС и Списъка на удостоверените системи, технологични средства за осигуряване на процесите по вписване и дейностите по контрол за съответствие с изискванията за СОС.	1. Одобрена национална рамка за оперативна съвместимост. 2. Одобрена национална концепция за семантична оперативна съвместимост. 3. Изградени регистри за оперативна съвместимост – 4 бр. 4. Брой Core Vocabularies, с които е направена синхронизация. 5. Брой трансгранични трансакции.	Министерство на електронното управление (МЕУ)

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрова трансформация на обществения сектор				Синхронизация на националния модел на данни с Core Vocabularies; Интеграция на системата за е- Връчване с eDelivery		
	Повишаване нивото на осъзнатост на потребителите и администраторите на ИКТ относно значението на мрежовата и информационна сигурност и сигурното поведение в Интернет.	МЕУ и ОПДУ	Постоянен	Намаляване на кибер инцидентите чрез постигане на осъзнато и отговорно поведение в Интернет и прилагането на добрите практики в областта на мрежовата и информационна сигурност.	Проведени мероприятия	МЕУ Институт по публична администрация (ИПА)
	Пилотно укрепване на капацитета на три Национални компетентни органа и три секторни екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност към тях (CS 3)	ПНИИДИТ и ДБ 7 823 320 лв.	31.12.2025	Подкрепени и ефективно функциониращи три Национални компетентни органа и три секторни екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност към тях.	SO08 Действащи национални компетентни органи и секторните екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност към тях; SR 19 Участници в партньорската мрежа за сътрудничество в областта на киберсигурността и в обмена на информация във връзка с регистрирани заплахи и атаки; SR 20 Публични организации, обхванати от системата за киберсигурност	Дирекция „Управление на програми и проекти“ в МЕУ; Междинно звено (МЗ) по Приоритет 2 на ПНИИДИТ
	Изграждане на обучителен център като елемент от националната система	ПНИИДИТ и държавен бюджет (ДБ) 1 955 830 лв.	31.12.2025	Създаване на условия за изграждане на капацитет на национална система за киберсигурност чрез изграждане на	- Изграден и функциониращ обучителен център към националната система за киберсигурност	Дирекция „Управление на програми и проекти“ в

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрова трансформация на обществения сектор	за киберсигурност (CS 1)			образователен център като елемент от националната система за киберсигурност	SR 19 Участници в партньорската мрежа за сътрудничество в областта на киберсигурността и в обмена на информация във връзка с регистрирани заплахи и атаки SR 20 Публични организации, обхванати от системата за киберсигурност	МЕУ: Междинно звено (МЗ) по Приоритет 2 на ПНИИДИТ
	Изграждане на централните компоненти на национална система за киберсигурност (CS 1)	ПНИИДИТ и ДБ 7 823 320 лв.	31.12.2026	Подкрепа за технологичното развитие и оборудването на Националната система за киберсигурност и интегрирани към националната система за киберсигурност системи на 3 бр. конституенти от централната и териториалната администрация.	- Внедрени и функциониращи централни компоненти на национална система за киберсигурност; - Интегрирани към националната система за киберсигурност конституенти; SR 19 Участници в партньорската мрежа за сътрудничество в областта на киберсигурността и в обмена на информация във връзка с регистрирани заплахи и атаки SR 20 Публични организации, обхванати от системата за киберсигурност	Дирекция „Управление на програми и проекти“ в МЕУ: Междинно звено (МЗ) по Приоритет 2 на ПНИИДИТ
	Изграждане на елементи от система за киберзащита на споделените информационни ресурси – Етап I (CS 5)	ПНИИДИТ и ДБ 21 514 130 лв.	31.12.2025	Да се изградят базови елементи от ЗСИПЕУ с инструменти за защитена комуникационна свързаност, предпазваща от отпадания на услугата и инциденти с информационните системи, както и възможност за работа в защитени мрежи	Конституенти от централната и териториалната администрация с инфраструктура, интегрирана към базовите елементи на защитеното споделено пространство за е-	Дирекция „Управление на програми и проекти“ в МЕУ: Междинно звено (МЗ)

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрова трансформация на обществения сектор					управление; SR 20 Публични организации, обхванати от системата за киберсигурност	по Приоритет 2 на ПНИИДИТ
	<p>Развитие на платформата за електронно възлагане ЦАИС ЕОП:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Въвеждане на нови електронни формуляри за обществени поръчки; • Интеграция с външни информационни системи и регистри. 	<ul style="list-style-type: none"> • За въвеждането на нови електронни формуляри за обществените поръчки към 31.12.2023 г. са осигурени 676 800 лв. • За интеграция на ЦАИС ЕОП с външни информационни системи и регистри планирани средства в тригодишната бюджетна прогноза: 220 500 лв. 	<p>Ориентиран чен график:</p> <p>Подготовка: 2023 г., изпълнение: поетапно до 2030 г.</p>	<p>Оптимизиране системата на електронни обществени поръчки в страната. Повишаване на конкуренцията, намаляване на административната тежест.</p>	<p>Разработване на нови електронни формуляри за публикуване на информация от възлагателния процес в изпълнение на обща европейска нормативна рамка:</p> <p>До края на 2023 г. са разработени и приети формулярите от част 1 на етап 1 на заявката по рамковия договор между АОП и системния интегратор „Информационно обслужване“ АД за разработване и внедряване на e-Forms. Разработен е и графичният потребителски интерфейс, част от функционалностите и валидациите и на останалите формуляри. Изпълнението продължава.</p> <p>Интеграция на ЦАИС ЕОП с национални и международни платформи, бази данни и регистри:</p> <p>През месец декември 2023 г. започна изпълнението на заявка по рамковия договор с</p>	<p>Агенция за обществени поръчки (АОП)</p>

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрова трансформация на обществения сектор					предмет интеграция на ЦАИС ЕОП с обновената информационна система на КЗК. При тази интеграция се предвижда ЦАИС ЕОП да бъде източник на информация за обществени поръчки.	
	Надграждане на информационните системи на съдилищата от системата на административното правораздаване с възможности за: електронно призоваване, автоматизирано създаване на изцяло цифровизирани дела	3 889 000 лв. лв., ще бъдат осигурени по НПВУ	2025	Анализ на съществуващите информационни системи. Надграждане на информационните системи на съдилищата от системата на административното правораздаване с възможности за: електронно призоваване, автоматизирано създаване на изцяло цифровизирани дела.	Изпълнението на мярката ще има принос върху постигането на целите на приоритет 10 „Институционална рамка“, област на въздействие 10.3.Е „Електронно правосъдие“, в Националната програма за развитие „България 2030“.	Министерство на правосъдието (МП)
	Присъединяване на органите на Прокуратурата на РБ към Единната електронна система за правна помощ	Не са необходими финансови средства	2024	Предстои да се присъединят всички прокуратури в РБ и да се стартира обмен на документи с Адвокатските съвети		МП, Прокуратура
	Изграждане на център за съхранение на данни за системата за административното правораздаване	2 040 000 лв. лв., ще бъдат осигурени по ПВУ	2025	Проучване, изработване и внедряване на 3 модула, закупуване и внедряване на хардуер за съхранение на данни	Изграден е център за съхранение на данни за системата за административното правораздаване	МП
	Трансформация на съществуващата в Прокуратура на Република България	34 461 068 лв. лв., ще бъдат осигурени по ПВУ	2025	Постигане на висока отказоустойчивост, защита и резервираност на вътрешния електронен обмен на документи между звената в ПРБ, техническо осъществяване	1. Изграден Център за управление на сигурността на информационните и	МП Прокуратура

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрова трансформация на обществения сектор	информационна и комуникационна инфраструктура (ИКИ) в нов тип - отказоустойчива, резервирана, производителна и защитена			на политиките за защитата на лични и чувствителни данни в електронните ѝ масиви	комуникационни системи в ПРБ. 2. Изградена и функционираща единна защитена комуникационна система за сигурен обмен на данни. 3. Изградени системи за сигурност. 4. Изградени центъра за данни. 5. Доставени и инсталирани дискови системи. 6. Доставени и инсталирани сървърни системи	
	Изработване и внедряване на информационен модул за провеждане на дистанционни открити съдебни заседания както и съдебни заседания, посредством които отделните съдебни състави да могат безпрепятствено да се произнасят независимо от местонахождението си	3 889 000 лв. лв., ще бъдат осигурени по НПВУ	2024	Анализ на съществуващите информационни системи. Надграждане на информационните системи на съдилищата от системата на административното правораздаване с възможности за: електронно призоваване, автоматизирано създаване на изцяло цифровизирани дела	Изграждане на цялостна дигитализация на българското правосъдие	МП
	Изработване и внедряване на информационен модул за провеждане на дистанционни открити съдебни заседания както	2 400 000 лв., ще бъдат осигурени по НПВУ	2024	Осигуряване на необходимата периферия в 28-те административни съдилища в страната за провеждането на дистанционни съдебни заседания от една страна и изграждането на уеб базиран интерфейс за провеждането на дистанционни заседания на съдебните	Изработване и внедряване на информационен модул за провеждане на дистанционни открити съдебни заседания	МП

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрова трансформация на обществения сектор	и съдебни заседания, посредством които отделните съдебни състави да могат безпрепятствено да се произнасят независимо от местонахождението си			състави. За да бъде осъществена тази дейност ще се иницира и законодателна промяна, позволяваща осъществяването на подобен тип съдебни заседания		
	Укрепване, доразвитие и надграждане на Единната информационна система на съдилищата	План за възстановяване и устойчивост и държавен бюджет (7 100000 лв. Механизма за възстановяване и устойчивост и 1400000 лв. национално съфинансиране)	2024	Целта е да се укрепят, доразвият и надградят ЕИСС, която с решение от м. декември на 2020 г. на ВСС се въвежда поетапно до 30.06.2021 г. по апелативни райони във всички съдилища	Общата цел на проекта е увеличаване на ефективността в работата на съдилищата чрез автоматизиране на обмена на данни и електронни документи между участниците в процеса на правораздаване, и оптимизиране на процедури, позволяващи качествено управление на делата по електронен път.	МП
	Предоставяне на достоверна и навременна онлайн информация за околната среда, прилагайки съвременни информационни технологии.	Държавен бюджет*; ОПОС	2025	2022 Поддържат се и се привеждат в съответствие с нормативните изисквания информационните системи и публичните регистри. Разширява се и се обновява информацията в базите данни за подсистемите на НСМОС. Ежедневно се изготвят и публикуват на интернет страницата на ИАОС бюлетини за състоянието на атмосферния въздух и радиационната обстановка в страната. Изготвени са тримесечни бюлетини за състоянието на околната среда и „Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда, 2022 г.“, до които е осигурен публичен достъп на интернет	– Разработени, внедрени, актуализирани и поддържани информационни системи, регистри и бази данни с публичен достъп; – Публикувани услуги с пространствени данни; – Публикувани набори от данни в отворен формат.	Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС)

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
				страницата на ИОАС.		
Цифрова трансформация на обществения сектор	Подобрено управление на културното наследство	Проекти по Под резултат 1.2 „Дигитално достъпни обекти на културното наследство“ по Програма „Културно предприемачество, наследство и сътрудничество“ (по Финансовия механизъм на ЕИП 2014-2021.).	2022- 2024 Сключени са три договора в рамките на разполагаеми бюджет. Изпълнението на проектите следва да приключи до 30.04.2024 г.	Подобрени условия за представяне на културно наследство чрез подкрепата на проекти, които за първи път ще го документират и дигитализират с цел промотиране и опазване за бъдещи поколения	Брой елементи на културно наследство, конвертирани в цифров формат за първи път, вкл. ромско културно наследство; Брой организирани дигитални изложби; Брой посещения на дигиталните изложби.	МК
	Национален план за възстановяване и устойчивост Приоритетна ос: Социално включване Наименование на процедурата: Инвестиция С11.17 „Цифровизация на музейни колекции, библиотеки и архиви“ Да се насърчи цялостният процес по съхранение на различен тип културни ценности и архиви, и тяхното популяризиране в национален и световен мащаб. Този приоритет отразява и основните цели, заложи в	Инвестицията е с бюджет 67 198 599,99 лв. (шестдесет и седем милиона сто деветдесет и осем хиляди петстотин деветдесет и девет и 0,99 лева) вкл. ДДС. Министерството на финансите предоставя на КП финансиране за изпълнение на инвестицията по чл. 1 от Оперативно споразумение	31.08.26г. Основната цел на инвестицията е да се действа за цялостно реформиране на политиките на държавата по дигитализиране, опазване, съхранение и популяризиране на културното наследство,	- Въведени единни стандарти за дигитализиране (заснемане, съхранение, описание и обработка) на различните видове движимо наследство, съхранявано във фондовете на музеите и художествените галерии, библиотеките, БНФ, БНТ, БНР и БТА. - Създадена единна методология за осъществяване на процеса по дигитализация на национално ниво, с която да се въведе единен координиран подход с централизиран контрол; - Създадена единна електронна платформа - Създадени умения на заинтересованите страни за работата в дигитална среда. - Подобен достъп до информация, за заетите в сферата на културата, образованието, журналистиката, научни работници, изследователи, учащи,	- Установяване на единна методика и стандарти за цифровизацията на съдържанието - Електронна платформа за културното наследство - Цифровизирано съдържание, публично достъпно на електронната платформа	Министерство на културата, водещ партньор и краен получател (НПВУ) заедно с Българската национална филмотека (БНФ), Българската национална телевизия (БНТ), Българското национално радио (БНР), Българската телеграфна

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
Цифрова трансформация на обществения сектор	Национална програма за развитие „България 2030“, а именно развитие и съхранение на културното богатство и оползотворяването на потенциала му като инструмент за социално сближаване, стимулиране на творческата и иновативна мисъл, както и за генериране на икономически ползи.	СПОР 43-04.05.2023 г. с максимален размер до 59 531 754,57 лв. (петдесет и девет милиона петстотин тридесет и една хиляди седемстотин петдесет и четири и 0,57 лева) от Механизма за възстановяване и устойчивост, съгласно НПВУ и до 7 666 845,42 лв. (седем милиона шестстотин шестдесет и шест хиляди осемстотин четиридесет и пет и 0,42 лева) за невъзстановим от КП данък съгласно Закона за данъка върху добавената стойност (ЗДС), дължим за изпълнение на дейностите.	както и да се осигури свободен достъп на всички заинтересовани страни на национално и международно ниво до културното богатство на страната.	Подобрен достъп до информация и образование на хора в неравностойно положение и хора от уязвими групи.		агенция (БТА), Държавна агенция „Архиви“ (ДАА) и Изпълнителна агенция „Инфраструктура на електронното управление“ (ИА ИЕУ).
	Провеждане на национално оценяване на развитието на интернет в България чрез приетата рамка на	100 000 лв. От бюджета на МЕУ за 2023-2024 г.	2025	Синергия между общността на много заинтересовани страни (правителства, гражданско общество, частен сектор, академични среди, техническата общност, журналистическата общност и др.), за	Създаден Консултативен съвет; Създаден изследователски екип;	МЕУ, Консултативен съвет от множество заинтересовани

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
	индикаторите за интернет универсалност на ЮНЕСКО, подкрепена от Съвета на Европа			национална оценка на развитието на Интернет в България. Отчет 2022: стартирал през август 2022; създаден консултативен съвет със заповед на министър МЕУ; създаден консорциум от НПО –изследователски екип; в процедура ОП	Събрани и анализирани данни и източници; Изготвен доклад с препоръки; Проведен семинар; Оценка на въздействие	страни и Консорциум
	Национална дигитална платформа за медицинска диагностика	Бюджет: 28 280 101,00 лв. по НПВУ	2026	Платформата е основна част от заложената в Плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) реформа за развитие на електронното здравеопазване и дигитализацията на сектора на здравеопазването в България и ще бъде имплементирана по начин, който позволява пълна интеграция с НЗИС и нейната основна съставна част - електронното пациентско досие, като една от основните цели на платформата е да събира и експонира резултатите от медицински процедури, към които се числи и диагностиката, свързана с дигитализирани данни. Целта на дигиталната платформа е да покрива дигиталната диагностика във всички медицински специалности и да създаде възможност за генериране на база данни цифрови изображения и нейната вторична обработка посредством валидирани алгоритми за машинно самообучение, неврони мрежи и др.	Разработена дигитална платформа	Министерство на здравеопазването (МЗ)
	Развитие на извънболничната помощ	84 157 986 лв., от които: • 70 131 655 лв. - европейско	2026	Проектното предложение предвижда инвестиции в няколко посоки, а именно: - Създаването на амбулатории за извънболнична помощ и консултативни	• Изградени и оборудвани амбулатории и консултативни медико-социално звена – 300	МЗ

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
		финансиране чрез МВУ • ДДС в размер на 14 026 331 лв. - национално съфинансиране		медико-социални звена за профилактично-промотивна дейност в цялата страна; - Създаване на единен Национален интердисциплинарен център за разгръщане на широко-обхванат пренатален и неонатален скрининг и скрининг на социално-значимите заболявания.	<ul style="list-style-type: none"> Оборудван единен Национален център за скрининг в гр. София – 1 Брой население в малки, отдалечени и труднодостъпни населени места, които ще имат подобрен достъп до извънболнична помощ и ще имат възможност да се възползват от услугите в амбулаториите и консултативните медико-социално звена в рамките на проекта: 1 700 000 души 	
	Подобряване на националната система за спешни комуникации на номер 112	Финансов ресурс за сметка на МВУ – 46 653 873,14 лв. без ДДС Финансов ресурс за сметка на национален бюджет – 9 330 774, 63 ДДС в лева	2024	Основната цел на проекта е осигуряване на качествена европейска услуга Единен европейски номер 112 (ЕЕН 112) за оказване съдействие на гражданите при необходимост от помощ и повишаване обхвата на предоставяната услуга в съответствие с напредъка и развитието на технологиите, чрез създаване на развиваща се единна комуникационно-информационна платформа, гарант за сигурност и доверие. Сред основните задачи е изграждане на центрове за комуникации от следващо поколение (Next Generation 112 – NG 112), свързани в електронна съобщителна мрежа с пакетна комуникация (Packet Switching – PS), осигуряване на ширококолов обмен на информация в мрежата на Националната система 112 (НС 112) – видео, данни, глас и текст в реално време и надграждане на системите с нови и съвременни услуги.	<ul style="list-style-type: none"> Реализирана система за IP комуникация с тел. 112, включително видео, аудио и текст в реално време. Изградена система за компютърно управление на реагиращите единици – екипи на спешна помощ, полиция, пожарна, планинска спасителна служба, морска администрация и др. Въведена функция за автоматично проследяване местоположението и състоянието на силите и средствата за реагиране (назначените за даден инцидент линейки) 	Министерство на вътрешните работи и Министерство на здравеопазването

Област	Мерки/проекти	Финансиране	Срок за реализация	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение	Отговорни институции
				<p>По проекта за предвижда закупуване на нови – 1012 стационарни и 830 мобилни работни станции. Единната платформа, която ще се изгради по проекта, включва: софтуерна платформа НС 112, комуникационна, мрежова и информационна инфраструктура, лицензи и интеграции и ще обслужва общо 4081 работни станции. В единната платформа ще се включат, както новозакупените 1842 стационарни и мобилни работни станции, така и 2239 съществуващи работни станции в НС 112 и службите за спешно реагиране (ССР).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Изградена широколентова IP комуникационна и логическа свързаност на НС 112 с Центровете за управление на трафика с оглед предаване на видео информация към ЕЕН 112 от пътните камери • Създадена възможност за трансгранична комуникация с PSAPs извън територията на страната и интеграция с ГИС на МВР • Реализирана свързаност и обмен на информация с центровете за управление на трафика, включително обмен на видео информация към 112 от пътните камери и управление на камерите на базата на информация за възникнал пътен инцидент и от 112 към центровете за управление на трафика на получена по други канали информация 	

Раздел 4: Политики, мерки и действия, които допринасят за постигането на общите цели

Конституцията на Република България е насочена към защита правата и интересите на всички граждани като не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование и други. Като естествено продължение на основните принципи и права е **Законът за равнопоставеност на жените и мъжете**, насърчаващ постигането на равнопоставеност между половете, като създава условия за изграждане на институционална среда и определя органите и механизмите за провеждане на държавната политика по равнопоставеност. Законодателната рамка и принципите на страната са в пълен синхрон с **Декларацията за цифровите права и принципи на ЕС**.

	<i>Примери за области на възможен принос от страна на държавите членки</i>
Цифрово гражданство	<p>В момента се актуализират учебните програми по компютърно моделиране (КМ) и по информационни технологии. Чрез промените в учебните програми по КМ се цели осъвременяване в съответствие с изключително динамичната промяна на технологиите и средствата за програмиране за деца, осигуряване на актуално, достоверно и същевременно достъпно за учениците учебно съдържание, както и осигуряване на условия за развитие на учебния предмет в прогимназиален етап.</p> <p>В учебните програми по информационни технологии се преразглежда и актуализира тематичното им съдържание за ефективно адаптиране на ключовите компетентности в тях. Към учебното съдържание ще се включат съвременни теми като „Изкуствен интелект“, „Виртуална реалност“, „Добавена реалност“.</p> <p>Предвижда се актуализираните учебни програми да влязат в сила от учебната 2024-2025 година.</p> <p>От учебната 2021-2022 година е въведен учебен предмет „Компютърно моделиране и информационни технологии“, чието учебно съдържание допълва учебното съдържание на изучавания учебен предмет „Информационни технологии“. В темата „Компютърно моделиране“ се надграждат знанията и уменията на учениците по изучаван блоков език за програмиране (Скрач, Коду) и скриптов текстов език (Python, JavaScript и др.). Във втори гимназиален етап са утвърдени учебни програми за обучение за придобиване на профилирана подготовка по информационни технологии и по информатика за профилите „Предприемачески“ и „Софтуерни и хардуерни науки“.</p> <p>В основата на учебен предмет компютърно моделиране и информационни технологии е поставен и проблемът за цифровата и медийната грамотност, който транслира европейските цели за медийно и за гражданско образование, като същевременно служи за отправна точка при интегриране на уменията за критично мислене в останалите изучавани учебни предмети. Постигнатото на тази цел на национално равнище е резултат от междуинституционални взаимодействия.</p> <p>Цифровите умения и компетенции се превръщат все повече в ключови за упражняването на почти всяка професия, като според редица прогнози 90% от работните места в следващите години ще изискват такива умения.</p> <p>Разработването на национална виртуална платформа за електронно обучение на лица над 16 г. ще предостави гъвкави възможности за обучение от разстояние, което се очаква да повиши мотивацията и равнището на участие на населението в учене през целия живот.</p>

	<p>Провеждането на обученията ще повиши квалификацията на персонала на предприятията за работа с нововъведените цифрови инструменти за цифровизация на производствените процеси.</p> <p>Чрез развитие на социалното предприемачество, усилията са насочени към създаването на работни места, намаляването на неравенствата и повишаване възможностите за социално включване предимно на лица от уязвими групи.</p> <p>Системата за знания и иновации в селското стопанство (AKIS) в България има задачата да допринесе за преодоляването на цифровото разделение в различните сечения на стопанския и обществения живот чрез генерирането на кръстосано взаимодействие между групи заети в областта на земеделието, научните среди, юридически лица (в т. ч. с нестопанска цел), съветници и администрация. В контекста на AKIS, цифровизацията е процес, който има потенциал съществено да допринесе за трансфера на знания и иновации, в т.ч. най-вече посредством изграждане на платформи/резервоари от знания с добри практики, демонстрационни ферми, работа в мрежи, портали за обществени консултации, за достъп до обществена информация, портали за отворени данни и др.</p>
<p>Създаване на условия за лидерство и суверенитет</p>	<p>Изграждането на българския петаскейл суперкомпютър “Discoverer” допринася за постигането на съвременни резултати в областта на генетиката, вирусологията и молекулярната диагностика на тежки заболявания, развитие на невронни мрежи и др. Една от основните цели е анализирането на големи неструктурирани информационни масиви и данни с цел извличане от тях на ново съдържание и контекстно въздействие. За реализирането на проекта е изградена инфраструктура, на чиято територия са поместени суперкомпютърът “Discoverer” и поддържащи оборудване и инсталации, както и системи за експлоатация, които да осигурят надеждна, сигурна и ефективна работа на машината. Суперкомпютърът е въведен в експлоатация и е формиран необходимия екип за администриране, управление и развитие на компютъра.</p> <p>Чрез цифровизацията на (производствените) процеси на субектите на социалната и солидарна икономика и изграждането на платформа за колективно пазаруване се очаква да се изгради сектор с голяма принадена стойност, изразена адаптивност към променящата се икономическа обстановка и способност за конкурентоспособност. Ще бъде създадена цифрова среда на високо продуктивна и адаптивна регионална социална и солидарна икономика и социално предприемачество, с наличието на множество малки и средни предприятия, произвеждащи продукти и/или услуги за потребление. Платформата ще даде възможност на субектите на социалната и солидарна икономика да демонстрират своята социална цел и кауза, както и начините, които са избрали за постигането им. Това ще увеличи вътрешната конкуренция между тях, между тях и другите бизнеси в конвенционалния сектор. Платформата ще:</p> <ul style="list-style-type: none"> • направи социалните предприятия видими, ще ги направи достъпни, интересни и привлекателни; • умножи източниците на приходи; • създаде култура на социално отговорно потребление; • ще укрепи връзката с конвенционалния сектор и • донесе висока социална добавена стойност за обществото като цяло. <p>Платформата ще бъде достъпна не само за социални предприятия от други държави членки, но и за други заинтересовани страни, инвеститори и потребители.</p> <p>Подпомагане на научните изследвания и иновации Предоставянето на подкрепа за научноизследователски организации, насочени към фундаментални и приложни научни изследвания, стартиращи</p>

предприятия и малки и средни предприятия (МСП), участващи в създаването и внедряването на иновативни решения и технологии, както и подкрепяне и насърчаване на използването на съществуващи технологии и иновации от страна на тези организации, е една от основните цели на цифровизирането. На 22.12.2023 г. Центърът за върхови постижения „УНИТе“ откри новата си сграда в София. Проектът „УНИТе“ е сред проектите, които имат най-добро териториално разпределение в страната. Изграждането на Центъра за върхови постижения „УНИТе“ се финансира с близо 30 млн. лева от Оперативната програма "Наука и образование за интелигентен растеж", съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие. В него си партнират пет български университета. Центърът е с разпределена изследователска инфраструктура, уникална за България в областта на информационните и комуникационни технологии. Важен акцент от дейността на центровете е привличането на млади учени като очакванията са, че благодарение на модерната инфраструктура на центровете България ще успее да увеличи броя на учените. GATE - Институтът „Големи данни в полза на интелигентно общество“ (GATE) е първият център за върхови постижения в България, който работи за интегриране и разширяване на научните постижения и иновации в приоритетни области като големите данни и изкуствения интелект на регионално и европейско ниво.

Като добра практика могат да се посочат разработените от Министерството на образованието и науката (МОН) и изпълняващи се от висши училища и научни организации национални научни програми „Интелигентно животновъдство“ и „Интелигентно растениевъдство“ със срок за изпълнение 2024 г.

Реализацията на двете научни програми поставя на дневен ред потребностите от увеличаване както на броя на научните работници, така и на броя на земеделските стопани, към които се поставят изисквания за напреднали цифрови умения.

Някои от основните очаквани ефекти в резултат от изпълнение на двете програми се изразяват в:

- Консолидирано научно общество в интелигентното животновъдство с капацитет за разработване на иновации и повишаване ефективността на животновъдството;
- Осигурен равнопоставен достъп до отворени образователни ресурси чрез нови цифрови технологии в образованието;
- Разработени пилотни проекти за автоматизиране и роботизиране на операции в животновъдството;
- Изградена пилотна регионална инфраструктура за интелигентно растениевъдство в района на Пловдив
- Създаване на модел за интелигентна система за управление на информация и знание в растителната защита за ефективно и екологично производство на различни култури и опазване на околната среда;
- Създаване на софтуерна платформа (GIS) за интегриране на данните от стационарните и мобилните сензорни комплекти за мониторинг на почви, води, растително биоразнообразие, основни земеделски култури и парникови газове.
- Разработване на многослойна опорна инфраструктура за управление на интелигентното растениевъдство.

Компонент „Цифрова свързаност“ в НПВУ цели изграждането на модерна и сигурна цифрова инфраструктура и преодоляване на териториалните дисбаланси, свързани с разпространението на ширококолентовия достъп. По този начин ще се гарантира равен достъп до услуги, базирани на ширококолентов достъп, което ще подобри възможността за обучение и работа от разстояние и ще се създадат предпоставки за реализирането на цифровия

	<p>преход в страната с косвени очаквани позитивни ефекти по отношение на социалното приобщаване, електронното управление, ефективността на публичната администрация, а следователно и на административната тежест за предприятията.</p> <p>Инвестициите по компонента имат за цел и да осигурят висока киберустойчивост, технологичен суверенитет и лидерство в мрежовата и информационна сигурност, като основни приоритети на новата Стратегия на ЕС за киберсигурност за цифровото десетилетие, ключов компонент от плана за възстановяване NextGenerationEU, чрез осигуряване на свързаност с гигабитови скорости, защитена от кибератаки и дистрибутирани атаки за отказ на услугите (DDoS), за доставчици на съществени услуги, оператори на стратегическа и критична инфраструктура, доставчици на обществени услуги, университети и училища.</p> <p>Включените в компонента реформи имат за цел да намалят бариерите пред инвестициите в свързаност, в т.ч. 5G свързаност, посредством предприемане на действия за освобождаване и ефективно използване на необходимия радиочестотен спектър.</p> <p>Компонентът е от съществено значение и за реализацията на общоевропейската знакова инициатива „Свързване“.</p>
<p>Принос към екологичния преход</p>	<p>Внедряването в производствения процес на технологии, които са енергийно ефективни и ресурсно спестяващи спомагат за борбата с климатичните промени.</p> <p>Част от субектите на социалната и солидарна икономика имат екологични социални цели, което е в пряка връзка с борбата с климатичните промени, реализирането на мерките в тази сфера спомага за техническата обезпеченост на тези предприятия и възможността им да насочат наличните си ресурси за постигане на основната си социална цел.</p> <p>Приоритет: 1. Устойчиво развитие на българската научно-изследователска и иновационна екосистема на ПНИИДИТ включва специфична цел: „Развитие и засилване на капацитета за научни изследвания и иновации и на внедряването на модерни технологии“ и по-специално приоритетно направление 3: Трансфер на технологии и знания - Зелени и цифрови партньорства за интелигентна трансформация.</p> <p>В подкрепа на екологичния преход са и предвидените мерки за квалификация на учители по професионална подготовка чрез специализирани обучения, свързани с прехода към цифрова и зелена икономика, синия растеж, индустрия 5.0, ИСИС;</p> <p>Мерките за устойчиво развитие на Центрове за върхови постижения (ЦВП) и Центрове за компетентност (ЦК), в т.ч. и на конкретни инфраструктури или техни обединения от Националната пътна карта за научни изследвания (НПКНИ), които се изграждат по ОПНОИР, цели тяхното преминаване в оперативна фаза, стимулиране сътрудничеството им с бизнеса чрез трансфер на технологии, пълноценното им интегриране в научноизследователската и иновационна екосистема на страната и увеличаване на приноса им към интелигентната икономическа трансформация. Мерките включват и подкрепа за изпълнение на стратегически ангажименти на България по отношение на Зелената сделка, синята икономика, нисковъглеродната и кръговата икономика.</p>
<p>Насърчаване на приобщаваща,</p>	<p>Визията на Република България в областта на електронното управление до 2025 г. е постигане на необратима цифрова трансформация в публичния сектор, което включва:³⁵</p>

³⁵ <https://egov.government.bg/wps/portal/ministry-meu/strategies-policies/strategic-documents>

<p>прозрачна и отворена цифрова среда</p>	<p>□ Трансформация на модела на предоставяне на електронни административни услуги, ориентирани към потребителя, чрез промяна на технологичните и административни процеси, които стоят зад тях, с резултат намаляване на административната тежест за гражданите и за бизнеса;</p> <p>□ Цифрова трансформация на публичния сектор, основана на данни;</p> <p>□ Изграждане на модерна цифрова администрация, включително внедряване на онлайн инструменти за гражданско участие;</p> <p>□ Високо ниво на мрежова и информационна сигурност;</p> <p>□ Високо качество на поддръжка на споделените ресурси на е-управлението.</p> <p>□ Покачване на България в класацията на световния индекс за оценка на напредъка във въвеждането на електронно управление EGDІ, което в момента е 0.7980 и ни отрежда 44-то място сред 193 изследвани държави.</p> <p>□ Увеличаване на приноса на хоризонталните системи, разработени и/или надградени през последните пет години, които ще донесат значителни ползи за гражданите и бизнеса, а също така ще демонстрират положителната тенденция в предлагането и ползването на електронни услуги чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Портала на електронното управление, достъпни през една входна точка - EGOV.bg, по един и същи начин, по всяко време и от всяка точка по света, с тенденция заявените по електронен път от гражданите и бизнеса услуги, разработени по Единния модел да увеличат дела си значително. • Система за сигурно електронно връчване (ССЕВ), реализираща услугата електронна препоръчана поща за публични органи, физически и юридически лица при еднозначно удостоверяване на момента на изпращане, получаване и връчване, както и за гарантиране на авторството и интегритета на същите, в съответствие с Регламент 910/2014. • Система за еАвтентикация, която предоставя единна централизирана услуга за автентикация по електронен път, в реално време на физически лица чрез нормативно установени средства за идентификация - ПИК на НАП, ПИК на НОИ, КЕП (квалифициран и мобилен). • Система за обмен на справочна и удостоверителна информация (Regix), която създава техническа възможност за трансформиране на удостоверителните административни услуги във вътрешни електронни административни услуги и премахва необходимостта от заявяване и предоставяне от гражданите и бизнеса на хартиени удостоверения на административни структури. Системата спестява на гражданите и бизнеса усилия и време, като същевременно има положително въздействие към опазване на околната среда чрез спестяване на огромно количество хартия и икономия на времеви ресурс и позволява налагането на принципа „само веднъж“. • Система за електронно плащане, която предоставя информация за налични публични задължения и техния статус. Системата дава възможност на задължените лица да заплатят своите задължения чрез кредитна или дебитна карта от български или чуждестранен издател, а също и с код за достъп. Тя предоставя и възможност за плащане чрез Централен виртуален ПОС терминал, чрез който задължените лица могат да заплатят своите задължения от всяка точка на света, по всяко време, с кредитна или дебитна карта, без да се дължат преводни такси и комисионни. Очаква се значително повишаване на дела на присъединени към Системата администрации и общини. <p>Без съмнение, най-забележимият ефект от изпълнението на мерките ще бъдат спестените време и разходи за гражданите, бизнеса и администрацията.</p>
<p>Намаляване на половото и географското разделение</p>	<p>Мерките, насочени към квалификацията, обучението, образованието, включително на висококвалифицирани специалисти, при спазване на принципите на баланс между половете и недискриминация, са предмет на междусекторни политики. България се представя добре по отношение на дела</p>

на завършилите висше образование в областта на ИКТ, който също има висок относителен дял (DESI).

Насърчаването на самостоятелното учене и самооценка, включително извън класната стая, се осъществява чрез дейностите по проект „Образование за утрешния ден“. В рамките на проекта беше разработена и въведена в действие единна електронна платформа за образователни услуги и съдържание (ЕЕППОУС) „Дигитална раница“. Всеки ученик и учител може да получи достъп до нея, като използва профила си в образователната област. ЕЕРОУС. „Дигитална раница“ включва специализиран модул mozaBook за създаване и споделяне на интерактивно цифрово учебно съдържание. MozaBook поддържа сензорни функции и може да се използва изцяло на различни електронни устройства — интерактивни бели дъски и дисплеи, мобилни/настолни компютри и таблети. Освен това за създаването на съдържание е достъпна богата библиотека за учители.

Резултати: 835 учители, обучени в областта на програмирането/кодирането, киберсигурността, защитата на интелектуалната собственост и др.; повишаване на цифровите компетентности и умения на 5265 ученици под формата на извънкласни дейности (клубове по интереси и допълнителни дейности по ключови цифрови умения — основни и напреднали, включително компютърно моделиране/кодиране); създадени са клубове за компютърно моделиране/кодиране на интереси — 363 клуба.

Rail's Girls MAY 2022 е глобална инициатива, насочена към предоставяне на инструменти и приобщаване на жените, за да разберат технологиите и да изградят своите идеи, като предоставят голям опит в базовите скициране, прототипиране и програмиране. Rails Girls е безплатен двудневен семинар, ангажиращ дами от всички възрасти с нулев или минимален опит в програмирането и технологиите. Основната му цел е да покаже, че програмирането е забавно, интересно, вълнуващо и много полезно умение, което всеки може да използва по много различни начини. На 22 май 2022 г. Digital National Alliance проведе своето 14-то издание на Rails Girls Sofia. Нова група от 100 момичета са обучени в основното кодиране, като по този начин се разширява вече съществуващата общност от вече 2000 момичета. Общата общност от ментори достигна 400 души. Инициативата напусна столицата на България и стартира клоновете си в провинцията и по-специално в Бургас, Варна и Враца.

България се нареди на първо място по брой на предоставените ваучери от проведените 4 конкурса по инициативата на Европейската комисия WiFi4EU по Механизма за свързване на Европа за изграждане на безплатна високоскоростна и висококачествена безжична интернет връзка на обществени места, като 91% от българските общини (242 от 265) спечелиха финансиране, а също така страната е на челната позиция с най-голям брой вече изградени мрежи. Инициативата WiFi4EU демонстрира сериозната необходимост от високоскоростна и висококачествена свързаност на публичните места на територията на българските общини и допринася пряко за намаляването на географското разделение в страната ни. Наличието на такава свързаност е гаранция, че и в бъдеще предлагането на безжични услуги за гражданите ще доведе до насърчаване на местната икономика, на електронната търговия, подпомагане на туризма и др. на местно ниво.

Киберсигурност

В България още през 2016 г. беше приета Национална стратегия за киберсигурност „Киберустойчива България 2023“, която е актуализирана през 2021г. и обхващат ѝ беше удължен до 2023 г. След приемането на (ЕС) 2022/2555 МИС2 през декември 2022 г, която разширява значително обхвата на мерките за киберсигурност както на държавно ниво, така и в ЕС, беше

формирана междуведомствена работна група със задача да транспонира директивата и да разработи нова национална стратегия за киберсигурност, която да кореспондира с разширеният подход към регулации в областта на киберсигурността в Европейския съюз. Стратегическата цел на правителствената политиката за киберсигурност е подобряване на киберустойчивостта на цялото общество и държава, изразяващо се в ефективна защита срещу и адекватна реакция на кибератаки и киберинциденти в контекста на променящите се геополитически отношения, продължаващата дигитализация и развиването на нови технологии със значително въздействие, минимизиране на вредните последици от тях, гарантиране на устойчиво функциониране на критичните дейности и услуги

В Програма "Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация" са структурирани проекти в 6 различни направления, които целят да подобрят киберустойчивостта на национално ниво, а именно:

- Интегрирана национална система за киберсигурност (ИНСК)
- Развитие на секторните системи за реакция и поддръжка при киберинциденти в 17-те икономически сектора, обхванати от (ЕС) 2022/2555 МИС2
- Развитие на колаборативна среда за повишаване на партньорското доверие и сътрудничество в областта на киберсигурността на национално ниво, като целта е да се повиши доверието в дигитализацията
- изграждане на защитена киберсреда за уязвими бизнеси и организации, като проектите целят въвеждане на типови решения за киберсигурност за МСП, разработване на инструментариум, с който МСП могат да подобряват киберсигурността си, информационни кампании и др.
- Защитеното споделено информационно пространство за електронно управление (ЗСИПЕУ) което да подобри и ускори дигитализацията и свързаността на административните органи
- Подобряване на киберсигурността на публичните електронни услуги на правоприлагащите органи на държавната администрация.

По-конкретно се предвижда изпълнение на следните проекти:

- Изграждане на обучителен център като елемент от националната система за киберсигурност (CS 1) с бюджет от ЕС в размер на 1 955 830 лв.;
- Изграждане на централните компоненти на национална система за киберсигурност (CS 1) с бюджет от ЕС - 7 823 320 лв.;
- Пилотно укрепване на капацитета на три Национални компетентни органа и три секторни екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност към тях (CS 3) с бюджет от ЕС - 7 823 320 лв.;
- Изграждане на елементи от система за киберзащита на споделените информационни ресурси – Етап I (CS 5) с бюджет от ЕС - 21 514 130 лв.

Очакваните резултати от тези мерки са:

- увеличаване на наличните ресурси и изграждане на нови елементи от екосистемата на киберсигурност и повишаване на осведомеността, компетентностите и механизмите за контрол и управление на инциденти;
- подобряване на националния капацитет в киберсигурността и адаптиране на националните компетентни органи (НКО) и секторните екипи за реагиране при инциденти с компютърната сигурност (СЕРИКС) към постоянно променящите се рискове и заплахи за мрежовата и информационна сигурност.

Раздел 5: Сътрудничество на равнище ЕС

5.1 Многонационални проекти

<u>Европейски цифрови иновационни центрове (EDIHs)</u>	<p>В рамките на дейностите на Министерството на иновациите и растежа (МИР) се предвижда да бъдат приложени и следните мерки в подкрепа на цифровизацията:</p> <ul style="list-style-type: none">— Подкрепа за създаването на национална мрежа от европейски цифрови иновационни центрове хъбове (EDIH), които предоставят услуги на МСП (ПНИИДИТ, безвъзмездно финансиране). Центровете преминаха през процес на оценка по програмата на ЕК „Цифрова Европа“ и общо 12 центъра бяха идентифицирани за България, 4 ще бъдат съфинансирани от ЕК и ПНИИДИТ, а още 8 наградени с печат за високи постижения ще бъдат изцяло подкрепени от ПНИИДИТ.— Развитие на центровете за върхови постижения и центровете за компетентност, създадени по ОП НОИР (2014 - 2020) <p>Един от примерите за български ЕЦИХ е проектът на Института по механика – БАН „Enabling Digitalisation in the Construction Sector Acronym: EDIHS“, който в консорциум (сдружение), спечели конкурс на Европейската комисия:</p> <p>Дейностите по проекта са обособени в 4 работни пакета, насочени към устойчивото управление на цифров иновационен хъб като единната точка на контакт за малките и среди компании и публичната администрация в сектор строителство.</p> <p>Дейностите са насочени пряко към предоставяне на иновативни цифрови решения за бизнеса и публичния сектор и целят да подпомогнат цифровата и ресурсно ефективна трансформация на компаниите, конкурентоспособността им и участието в силни иновационни общности с голям мащаб.</p> <p>България е активен участник в ЕС в областта на високопроизводителните изчисления (HPC). През октомври 2021 г., с финансиране от съвместна инвестиция от около 11,5 милиона евро от EuroHPC, в „София Тех Парк“ беше открит суперкомпютър „Discoverer“ от световна класа, който е в състояние да реализира над 6 петафлопа пикова производителност.</p> <p>До 2030 година поетапно ще бъде създадена „Пълна“ цифрова реплика на Земята нар. Дестинация Земя (DestinE), която е водеща инициатива на Европейската комисия за разработване на високо точен цифров модел на Земята в световен мащаб. Този модел ще наблюдава, симулира и прогнозира взаимодействието между природните явления и човешките дейности. Тя ще допринесе за постигането на целите на екологичния и цифровия преход като част от Зеления пакт и стратегията в областта на цифровите технологии на ЕК³⁶. Проектът е на стойност около 170 милиона евро и се разпределя в рамките на държавите от ЕС. България участва в инициативата до този момент чрез създаване на няколко модела от Института по метеорология и хидрология към Министерство на околната среда и водите на стойност 120 000 евро. Инициативата е отворена за участие към бизнеса, науката и администрацията.</p>
<u>Създаване на квантово-</u>	През 2023 г. Центърът за компетентност по Квантова комуникация, интелигентни системи за сигурност и управление на риска - КВАЗАР към БАН отбеляза 5 години от своето създаване.

³⁶ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/destination-earth>

<p><u>комуникационна инфраструктура</u></p>	<p>Центърът се утвърди като лидер не само в сферата на квантово-комуникационните технологии и киберсигурността, но и в управлението на риска при бедствия и аварии.</p> <p>Националният план на България за QCI се очаква да даде тласък на технологичното развитие в областта на квантовите комуникации и киберсигурността. Следователно в областта на квантовата комуникация се очаква България да допринесе за постигането на целите на Цифровото десетилетие.</p>
<p><u>Партньорства в областта на здравеопазването</u></p>	<p>България е подписала през 2018 г. Декларацията “За достъп до 1+Милион генома в Европа до 2022 г.”, и с подкрепата на МОН е започнат пилотен проект „Геномът на България“. В проекта участват МУ-София и МУ-Пловдив, в рамките на Научен Университетски Комплекс за Биомедицински и Приложни Изследвания (НУКБПИ) и мрежата за биобанкиране BVMRI.bg, част от европейската научна инфраструктура за биобанкиране BVMRI-ERIC. Проектът стартира със секвениране на първите 1000 генома, с които България ще може да допринесе в бъдеще и за проекта „Геномът на Европа“ във връзка с инициативата „1+ милион европейски генома“ (1+МГ).</p> <p>В дългосрочен план се очаква резултатите от този проект да доведат до по-добро познание на причините за генетичните заболявания, разработването на персонализиран терапевтичен подход, подобряване превенцията и намиране на иновативни решения в медицината.</p> <p>България участва в нов европейски проект, който цели да стимулира иновациите в Югоизточна Европа чрез създаване на регионално пространство от данни за интелигентно здравеопазване и устойчива местна екосистема в България, Гърция, Кипър и Румъния. Проектът VELES ще развива авангардни технологии като големи данни, изкуствен интелект и интернет на нещата в полза на персонализираната медицина, информираното вземане на решения и подобряването на здравните услуги.</p> <p>С оглед на политиката за отворени и пространствени данни, проектът е и една възможност за натрупване на знания, опит и добри практики в областта на интелигентното здравеопазване. Четиригодишният проект е финансиран от програма „Хоризонт Европа“ и е на стойност 4,750,000 евро.</p>

5.2. Благоприятстващи фактори на равнище ЕС

Към момента са създадени благоприятстващи фактори на равнище ЕС, оказващи подкрепа, както по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост, така и чрез ЕСФ+. Чрез ПРЧР 2021-2027 и НПВУ е предвидено да се изпълняват целенасочени дейности за адаптиране на работната сила към бързо променящата се работна среда и все по-широкото използване на цифровите технологии в икономиката, чрез финансиране на обученията за придобиване на компетентности, необходими във връзка с бъдещето на труда, с цел повишаване нивото на цифровите умения на работната сила.

Чрез регламентиране на съдържанието на обученията за цифрови умения по нива и области на цифрови умения в съответствие с европейските изисквания ще се постигне прозрачност, съизмеримост и признаване. Това от своя страна ще повиши качеството и ефективността на обучението за цифрови умения и ще се създадат възможности за тяхното признаване, допълване и надграждане.

Препоръка на Съвета относно разработването на рамкови условия за социалната икономика ще осигури съгласуваност с действащи разпоредби, стратегически приоритети и инициативи на Европейския съюз и на държавите членки. Изпълнението на Препоръката в България ще наложи значително разширяване на обхвата и съдържанието на Националната концепция за насърчаване развитието на социалната икономика и Плановите за действие по

социална икономика за периода след 2023 г., като ще трябва да бъдат обхванати дейности по отношение на достъпа до пазара на труда, социалното включване, обучението, обществените поръчки, държавната помощ, данъчното облагане и др.

Българската страна приветства представеният през декември 2021 година от Европейската комисия План за действие по социалната икономика. Дефинирането на социалната икономика на европейско ниво дава възможност за по-прецизно адресиране на групите, спрямо които се прилагат националните политики и поставят основите на дискусиия за бъдещото целево финансиране на субектите на социалната икономика. Изграждането на методология на ниво ЕС за измерване на социалното въздействие от дейността на социалната икономика/на субектите на социалната икономика, като се отчитат спецификите, вкл. и с помощта на Евростат, също е приоритет за нас.

Предвидените мерки по НПВУ за подобряване на свързаността на периферните слаборазвития и селски райони и разгръщане на ММГК ще допринесе за справянето с предизвикателствата пред цифровото включване и равния достъп до услуги на електронното управление и инициативи за цифрово образование и за постигане на целите на цифровото десетилетие в сектор „Свързаност“.

Предоставяното стратегическо финансиране по Програмата „Цифрова Европа“, с нейните 5 ключови области: суперкомпютри, изкуствен интелект, киберсигурност, усъвършенствани цифрови умения и осигуряване на широко използване на цифрови технологии в икономиката и обществото, включително чрез EDIH, също е критично за цифровата трансформация на европейското общество и икономика.

И не на последно място следва да се отбележат мерките за предоставяне на онлайн обществени услуги, подобрявайки тяхната мобилност и удобство. Споделените цифрови платформи за предоставяне на услуги, внедрени с подкрепата на ЕС, улесняват достъпа на потребителите до различни онлайн услуги, а самите услуги станаха по-удобни за мобилни устройства с подобрен потребителски интерфейс. Механизмите за електронна и мобилна идентификация и удостоверяване осигуряват по-сигурен достъп до електронни услуги. Транзакционните държавни услуги са по-удобни и рационализирани с наличните опции за онлайн плащане.

Раздел 6: Обратна информация от заинтересованите страни

Още в началния стадий на подготовка на анализа, траекториите и пътната карта бяха изготвени и изпратени адаптирани анкетни карти до всички заинтересовани страни – бизнес, НПО, академична общност, синдикати, общини. Получената от тях информация беше инкорпорирана в националния аналитичен доклад за състоянието на цифровата трансформация.

При изготвянето на пътната карта България създаде модел на координация, който цели създаването на полезни взаимодействия между заинтересованите страни чрез широко и взаимноизгодно сътрудничество.

Консултативният съвет (КС) на ИКТ общността е експертно консултативно звено за обсъждане на основните проблеми, свързани с дейността на Министерството на електронното управление, за изготвяне и разглеждане на предложения, препоръки и становища относно промени в законодателната рамка, проекти на подзаконовни нормативни актове и други документи и за подпомагане на взаимодействието между Министерството на електронното управление и професионални неправителствени организации, чиято дейност е свързана с областите електронно управление, информационни технологии, информационно общество и киберсигурност. През м. октомври 2023 г. се проведе консултация с членовете на Съвета относно проектите на анализ и национални прогнозни траектории. Получените становища бяха отразени и обсъдени на заседание на Съвета, проведено на 9.11.2023 г. Проектът на национална стратегическа пътна карта беше съгласуван с КС през м. декември 2023 г. и получените бележки и предложения бяха отразени в документа.

През периода януари - февруари 2024 г. проектът на пътна карта беше качен и на националния портал strategy.bg и на сайта на МЕУ за общодостъпна обществена консултация. Направените коментари и предложения са включени в окончателния вариант на пътната карта.

Съветът по цифрово десетилетие (СЦД), председателстван от министъра на електронното управление, с членове всички министри и ръководители на ключови институции, има за цел да осигури цялостна координация, сътрудничество и консултация при разработването, провеждането, мониторинга и оценката на държавната политика в областта на цифровата трансформация в Република България.

Действащата към СЦД постоянна експертна работна група има задачи, свързани с подготовката на националната стратегическа пътна карта и на българския принос към ежегодния „Доклад за състоянието на цифровото десетилетие“, координацията на оперативната работа по участието на Република България в процеса на разработване и приемане на европейски актове в сферата на цифровата трансформация, изготвянето и внасянето за разглеждане от Министерския съвет на проекти на актове, с които се приемат мерки на национално ниво, необходими за изпълнение на препоръките от Докладите за състоянието на цифровото десетилетие, адаптирането на националната стратегическа пътна карта, съгласно препоръките в доклада, изготвянето на позиции, становища и други документи по темите политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г. и др.

След получени становища и препоръки от страна на участниците в експертната група и проведени консултации с всички членове на СЦД, на свое заседание, проведено на 23.11.2023 г. Съветът обсъди и прие Анализа за състоянието на цифровата трансформация в България и националните прогнозни траектории за равнището на цифровите цели на Република България по европейска политическа програма „Цифрово десетилетие“ до 2030 г.

По аналогичен начин бяха отразени становищата и предложенията на членовете на Съвета, свързани с проекта на пътна карта. Националната стратегическа пътна карта беше одобрена от СЦД на негово заседание на 5 март 2024 г.

Мониторингът и координацията на изпълнението на националната програма за реформи, Националната програма за развитие „България 2030“ и Иновативната стратегия за интелигентна специализация също се осъществява от междуведомствени работни групи, съставени от представители на всички министерства и заинтересовани държавни институции.

Напредъкът по изпълнението на оперативните програми, съдържащи мерки за постигане на целите на програма „Цифрово десетилетие“ 2030 се следи от Комитети за наблюдение (КН), в които членовете са както от държавни ведомства, така и от всички заинтересовани страни.

През 2023 г. се проведе заседания на КН на програми „Конкуренентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027, Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация, Програма „Образование“ и Програма „Развитие на човешките ресурси“, на които бяха разгледани и одобрени съответно:

- методология и критерии за подбор на операции по процедура „Разработване на иновации в предприятията“.
- методология и критерии на процедурата за допълващо финансиране на избрани от ЕК Европейски цифрови и иновационни хъбове (ЕЦИХ), както и за финансиране на проекти, успешно преминали процедура по селекция на ЕК по програма „Цифрова Европа“ и получили „Печат за високи постижения“. Комитетът за наблюдение одобри критерии и методология на процедури по Приоритет 2 „Цифрова трансформация на публичния сектор“, които са основополагащи за изпълнението на всички дейности в областта на управлението, основано на данните.
- презентация на Проект BG05SFPR001–3.001–0001 „Модернизиране на професионалното образование и обучение“.
- критерии за избор на операция „Нови умения“, на операция „Насърчаване на социалната икономика на местно и регионално ниво“ и на операция „Дигитални умения“.

Раздел 7: Общо въздействие и заключение

Тази пътна карта очертава потенциала на България да допринесе за целите на цифровото десетилетие на ЕС.

Посочените в тази пътна карта мерки показват акцента, който поставяме върху оста „умения“. Налице е общо разбиране, че за българската икономика и общество е от съществено значение да продължат усилията за максимално включване на гражданите в цифровия преход. Липсата на подходящи умения е една от най-сериозните заплахи както за бъдещата реализация на пазара на труда, така и за социалната изолация като цяло. Непременно трябва да се отчита и взаимовръзката между мерките, резултатите от тях и пречките, препятстващи успешното им изпълнение. Например развитието на основните цифрови умения е свързано с области като киберсигурност, недоверие на практиките за електронно управление, недостатъчно добра цифрова свързаност и т.н.

В областта на цифровата инфраструктура (свързаност) страната ни е сред водещите европейски държави. Цифровата инфраструктура и скоростите, които постигат българските оператори са сред водещите в Европа и света. Тъй като основните пречки бяха премахнати, 5G покритието и разгръщането на оптичните мрежи ще постигнат целите от 100 % покритие на населените райони. И в областите на квантовите изчисления, производството на чипове и периферните възли страната ни следва да се включи в усилията ЕС да постигне общата цел за укрепване на водещата си роля в областта на цифровите технологии.

По отношение на актуалното състояние, свързано с бизнеса и електронното управление, пред България все още има редица предизвикателства. Именно за това трябва да продължим да се фокусираме върху мерките в подкрепа на малките и средните предприятия в техния цифров преход. Освен споменатите вече слабо участие на научноизследователските институти и висши училища в активните бизнес кълъстери, трябва да се има предвид и липсата на доверие и участие в стартиращи бизнес начинания, които понякога дори не крият риск.

ИКТ секторът на България допринася със 7,37% за нейния БВП, което е силен показател за технологичния напредък на страната и нейния ангажимент за развитие на ИКТ индустрията. Въпреки това, когато се анализира този принос, производственият компонент на ИКТ сектора представлява само 0,21% от БВП. За разлика от това ИКТ услугите са значително по-съществени, като допринасят с 7,17% към БВП. Това несъответствие предполага, че българският ИКТ сектор е силно ориентиран към услугите, с по-малък акцент върху производството на технологични стоки.

Освен това, процентът на предприятията с много висок индекс на цифров интензитет (като мярка за възприемане и използване на цифрови технологии) с 10 или повече служители е 1,6%. Това показва, че въпреки че има известно ниво на високотехнологична ангажираност сред българския бизнес, то не е широко разпространено и остава значително място за растеж по отношение на цифровата трансформация.³⁷

От данните на Барометъра³⁸ на Асоциацията на българските софтуерни компании БАСКОМ става ясно, че продължава двуцифреният ръст на приходите в софтуерния сектор, но темпото му се забавя. Очакваният ръст за 2023 г. по данни на асоциацията ще е 12,1% докато през 2022 г. той е бил 23,7%. За първи път тази година Барометърът измерва и приноса на ИТ талантите към икономиката на страната през внасяните данъци от личното потребление (вкл. местни данъци и такси). За 2022 г. той е бил в размер на 504 млн. лв. Прогнозата е, че през 2023 г. секторът ще внесе общо над 2 млрд. лв. данъци (ДДС, данък печалба, социални осигуровки, ДОД и данъци през лично потребление) със своите 58 хил. работни места.

В областта на електронното управление резултатите ни също изискват още повече усилия както за подобряване на достъпа до електронни услуги, така и за повишаване на заинтересоваността и уменията за тяхното ползване. С измененията и допълненията на Закона за електронното управление (ЗИД на ЗЕУ, обн. ДВ бр. 80 от 19.09.2023 г.) се очаква съществено ускоряване на процеса на развитие на електронното управление в Република

³⁷ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/edge-observatory>

³⁸ <https://basscom.org/bg/industry/all-barometers>

България, намаляване на административната тежест за гражданите и бизнеса и стимулиране на потреблението на електронни административни услуги. Въвеждането на изрично задължение за административните органи за водене на регистрите и базите данни, възложени им със закон, в електронна форма, както и на общи правила за това, ще позволи автоматизиран обмен на данни и електронни документи и пълното прилагане на принципа за еднократно събиране и създаване на данни. Друга стратегия за намаляване на бюрокрацията и административната тежест е реализирането на все по-голям брой административни услуги, които се извършват изцяло онлайн, и надграждането на същите като проактивни. Чрез информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри ще се предоставя възможност за създаване и водене на регистри в електронен вид в съответствие с изискванията на МЕУ, в резултат на което ще бъде възможно намаляването на бюрокрацията и административната тежест не само в общините, а в цялата държавна администрация както и за лицата осъществяващи обществени и публични функции.

Казаното до тук налага извода, че независимо от изоставането си в някои сфери, България има редица възможности да подобри резултатите си в областта на цифровия преход и да допринесе за общите усилия за постигане на целите на цифровото десетилетие в ЕС.